

**AZ EURÓPAI UNIÓ
TANÁCSA**

**Brüsszel, 2013. május 13. (23.05)
(OR. en)**

9431/13

**COHOM 82
PESC 505
COSDP 419
FREMP 54
INF 80
JAI 362
RELEX 387**

FEDŐLAP

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	a delegációk
Tárgy:	Az EU éves jelentése az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban 2012-ben (Tematikus jelentések)

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak „Az EU éves jelentése az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban 2012-ben (Tematikus jelentések)” című jelentést.

**AZ EU ÉVES JELENTÉSE AZ EMBERI JOGOK ÉS A DEMOKRÁCIA
HELYZETÉRŐL A VILÁGBAN 2012-BEN**

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék.....	3
A főképviselő/alelnök előszava.....	5
Előszó	7
Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keret.....	9
Áttekintés.....	9
1. Az emberi jogok beépítése minden hatásvizsgálatba	25
2. Valódi partnerség a civil társadalommal, helyi szinten is	32
3. A végrehajtás rendszeres értékelése	36
II. Az emberi jogok egyetemességének előmozdítása	38
4. Egyetemes csatlakozás	38
5. Az emberi jogok és a demokrácia kultúrája az EU külső tevékenységében	40
III. Koherens szakpolitikai célok kitűzése belső és nemzetközi szinten egyaránt.....	42
6. A demokrácia hatékony támogatása	42
7. Állandó kapacitás az emberi jogokra és a demokráciára az Európai Unió Tanácsában.....	51
8. Nagyobb mértékű szakpolitikai koherencia megvalósítása.....	53
9. A gazdasági, szociális és kulturális jogok tiszteletben tartása	53
IV. Az emberi jogok az EU külső politikáiban és eszközeiben	56
10. Jogalapú megközelítés kialakítása a fejlesztési együttműködésben.....	56
11. A kereskedelmet az emberi jogok szolgálatába kell állítani.....	58
12. A konfliktusmegelőző és válságkezelő tevékenységeknek tükrözniük kell az emberi jogokat.....	60
13. Az emberi jogok megerősítése a terrorizmus elleni tevékenységekben.....	64
14. Annak biztosítása, hogy az emberi jogok alátámasszák a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel kapcsolatos munka külső vetületét.....	67
15. Az emberi jogok előmozdításának biztosítása a foglalkoztatás- és szociálpolitika külső dimenziójában	68
V. Az EU emberi jogokkal kapcsolatos prioritásainak megvalósítása.....	71
16. A halálbüntetés eltörlése.....	71
17. A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetések felszámolása	74
18. Az emberijog-védők hatékony támogatása.....	77
19. A gyermekek jogainak előmozdítása és védelme.....	81
Gyermekek	81
A fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek (CAAC)	83
Gyermekmunka	84
20. A nők jogainak védelme és védelem a nemi alapú erőszak ellen.....	85
21. A nemzetközi humanitárius jog betartása.....	89
22. Az LMBTI személyek emberi jogai	89
23. A vallás vagy meggyőződés szabadsága	92
24. A véleménynyilvánítás szabadsága az interneten és egyéb környezetben	96
24a. A gyülekezés és az egyesülés szabadsága	99
25. Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás végrehajtása.....	101
26. Igazságszolgáltatás	108
27. Reagálás a jogsértésekre: a felelősségre vonás biztosítása.....	109
28. A kisebbségekhez tartozók jogai tiszteletben tartásának előmozdítása.....	112
28a. Rasszizmus, idegengyűlölet, megkülönböztetésmentesség és a sokszínűség tiszteletben tartása	114
29. Az őslakos népekkel kapcsolatos szakpolitika megerősítése	117
30. A fogyatékkal élő személyek emberi jogai.....	120
A nemzetközi humanitárius jog betartása	122

VI. Együttműködés a kétoldalú partnerekkel.....	129
Az EU a harmadik országokkal, így a stratégiai partnereivel fenntartott kapcsolatai középpontjába fogja helyezni az emberi jogok kérdését.....	129
31. A helyben kifejtett hatás testre szabott megközelítéssel	130
32. A párbeszédeken keresztül kifejtett hatás.....	131
33. Az uniós külső politika eszközeinek eredményes alkalmazása és szinergiája	133
VII. A többoldalú intézmények révén végzett munka	134
34. A tényleges többoldalúság előmozdítása – 35. Tényleges tehermegosztás az ENSZ keretében	134
Az ENSZ Közgyűlésének 67. ülészaka	134
Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa (EJT)	137
36. Az emberi jogokra vonatkozó megerősített regionális mechanizmusok	139
Az Európa Tanács (ET).....	141
Az EBESZ	142
Az Európai Parlament hozzájárulása az EU-nak „Az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban” című 2012. évi éves jelentéséhez	145
Annex I - High-level meeting on the rule of law at the national and international levels – EU pledges	174
Annex II – Table of abbreviations	186

A FŐKÉPVISELŐ/ALELNÖK ELŐSZAVA

Nagy örömmre szolgál, hogy kezemben tarthatom ezt az uniós éves jelentést, amely képet ad az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban 2012-ben. A jelentés részletesen bemutatja, hogy milyen emberi jogi munkát végeztünk az uniós külkapcsolatok teljes spektrumában, és felidézi legjelentősebb eredményeinket. Ezenkívül felsorolja azokat a területeket is, ahol sürgős előrelépésre van szükség, és ezzel irányt mutat a jövőbeli munkánk számára.

Az emberi jogok témája olyan vezérfonál, amely minden külügyi tevékenységünkön végighúzódik. Az Unió arra a kötelezettségvállalásra épül, hogy ezeket az értékeket az Unió és a világ minden szegletében védelmezzük. Utazzam bárhova a világon, az emberi jogok témája mindig része a megbeszéléseknek: a kormányokkal folytatott hivatalos tárgyalásokon éppúgy, mint a civil társadalommal vagy az NGO-kkal rendezett találkozók.

2012 fordulópontot jelentett az emberi jogoknak az Unió külkapcsolataiban elfoglalt helye szempontjából. Június 25-én az Unió elfogadta az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó stratégiai keretet, amely első alkalommal gyűjti egybe az elveket és célokat, amelyek az emberi jogok világszerte történő előmozdításában folytatott munkánk alapját jelentik.

A stratégiai keretet egy cselekvési terv egészíti ki, biztosítandó, hogy a jó szándék kézzelfogható eredményekben ölthessen testet. Ez a megközelítés máris nagyszerű eredményeket hozott. A halálbüntetés eltörlését például elsődleges prioritásként határoztuk meg, és az ügy érdekében az EU folyamatosan sikraszállt. Ezzel sikerült elérnünk, hogy az ENSZ Közgyűlése határozatot fogadjon el, amellyel világszerte moratóriumot vezet be a halálbüntetésre vonatkozóan.

A demokrácia és az emberi jogok európai eszközén keresztül az EU tavaly több száz olyan projektet finanszírozott, amelyek a demokrácia előmozdításán fáradozó civil társadalmi szervezeteket támogatják. Emellett létrehoztuk a Demokráciáért Európai Alapítványt, hogy rugalmas és gyors támogatásban tudjuk részesíteni a kisebb NGO-kat. Munkánk eredményeképp immár világszerte többen tudnak hatékonyan fáradozni az alapvető jogok és szabadságok védelmezésén.

Ahhoz, hogy még konkrétabb eredményeket érhessünk el, folyamatosan aktualizáljuk és javítjuk a demokrácia előmozdítása érdekében végzett munkánkat. Így például a választási megfigyelő missziók munkáját követő intézkedések szisztematikusabb végrehajtása segít biztosítani, hogy a megfogalmazott ajánlások valódi reformokban öltsenek testet.

Az az előrelépés, amelyet tavaly sok országban megfigyelhettünk, inspirációt jelent a világ népeinek, hogy álljanak ki jogaikért, és folytassák a küzdelmet. Nagyon jó érzéssel tölt el, hogy az EU képes ebben segítséget nyújtani nekik.

Mindazonáltal nem ülhetünk a babérjainkon: az emberi szenvedésről szóló beszámolók és képek nap mint nap ráébresztenek arra, hogy a munkánkra sürgető szükség van. A cselekvési terv pedig majd hozzásegít minket a folyamatos előrelépés garantálásához.

Az uniós kötelezettségvállalás megszilárdítása érdekében tavaly emberi jogi különleges képviselőt neveztem ki Sztavrosz Lambrinidis személyében, ő pedig fáradhatatlanul közvetítette az Unió üzenetét a világban, ösztönzést adott az előrelépéshez, és inspiráló fellépésével világszerte erőt adott az emberi jogok előmozdításán dolgozó aktivistáknak. Szerencsések is vagyunk, hiszen sok NGO, civil társadalmi szervezet és elkötelezett egyén segíti munkánkat szakértelmével és a helyi viszonyokról szerzett ismereteivel. Az emberi jogok az egyéni szabadságokról szólnak, és végső soron pontosan ezek az egyének tudnak változást is elérni.

2012-ben az Unió kapta a Nobel-békedíjat a béke, a megbékélés, a demokrácia és az emberi jogok ügyének előmozdításáért Európában. Ez az elismerés hatalmas megtiszteltetés mindannyiunk számára, és arra kell, hogy ösztönözzön minket, hogy világszerte erőnket megsokszorozva segítsünk a rászorulóknak.

Az éves jelentésből kiindulva meg tudunk majd felelni az ezzel a felelősséggel járó elvárásoknak. Segítségével képesek leszünk világos, egyszerű és szisztematikus módon feltérképezni az eddigi előrehaladást, és azonosítani tudjuk majd a gyors beavatkozást igénylő területeket. Ezenkívül a jelentés inspirációt is ad majd a munka folytatásához, hogy az emberi jogok, az alapvető szabadságok és a demokrácia ne csak kevesek kiváltsága legyen, hanem kézzelfogható valóság mindenki számára, függetlenül attól, hogy a világ mely szegletében született.

ELŐSZÓ

Az emberi jogok egyetemes érvényük miatt megkerülhetetlen erőt jelentenek – az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről szóló éves jelentés ebből az alapvetésből indul ki.

Az emberi jogok az emberiség közösségét és mindannyiunk egyenjogúságát hirdetik.

Emlékeztetnek minket arra, hogy egyetlen, távol élő személy küzdelme ugyanúgy a mi küzdelmünk is. Az emberi jogi mozgalom pedig biztosítja számunkra a szükséges jogi alapokat és a közös nyelvet ahhoz, hogy minden egyes egyén nevében hadba szállhassunk. Ezt a nyelvet használva úgy képviselhetjük az igazságot, hogy azt minden emberi lény a magáénak tudja érezni. E nyelv képes tehát zászlaja alá sorakoztatni az embereket függetlenül attól, hogy milyen párthoz, nemzethez, valláshoz vagy nemhez tartoznak.

A valódi jogi küzdelmek nem különböző kulturális csoportok között vívódnak. Az emberi jogok minden társadalomban a „hatalommal nem rendelkezők egyetemes érdekeit” képviselik a „hatalmasok relativizmusával” szemben: a bántalmazott feleség érdekeit az őt bántalmazó férjnek a „tradicionális családi értékekre” hivatkozó mentségével szemben, a büntetőeljárás alá vont aktivista érdekeit az elnyomó államnak a „különleges biztonsági fenyegetést” említő indokolásával szemben. Talán ezért vonják oly ritkán kétségbe az emberi jogok egyetemességét az ilyen jogsértések áldozatai, és ágálnak ellene oly sokan azok közül, akik felelősek az emberi jogok megsértéséért.

Hatvan évvel ezelőtt, az egy generáció alatt lezajlott két világháború traumatizáló hatásával és a világ valaha látott legborzasztóbb népirtásával a háta mögött Európa felvette a kesztyűt. Ezek az események felnyitották a világ szemét: Európa – és a nemzetközi közösség – kötelezettséget vállalt arra, hogy hasonló borzalmak „soha többé” ne fordulhassanak elő sehol a világon.

Ma az EU azt az alapelvet követi, hogy az emberi jogok egyetemessége „otthon” kezdődik. Így tehát különféle mechanizmusok segítségével éberén figyeli Európa saját emberi jogi problémáit, és szükség esetén fellép azok kezelése érdekében, vagyis az emberi jogok kérdését nem tekinti már teljesített feladatnak. Emellett egyértelművé teszi azt is, hogy az emberi jogok előmozdítására és védelmezésére irányuló kötelessége nem csak az Unió határáig tart, tehát annak az uniós külpolitikai eszközök és fellépések mindegyikében eleget kell tennie.

E cél elérése érdekében az új emberi jogi stratégiai keret és cselekvési terv segítségével az uniós intézményeknek még szorosabban együtt kell működniük azért, hogy az egyes szakpolitikai területek között a lehető legnagyobb koherencia és összhang alakuljon ki. Kötelezettséget vállalunk arra, hogy a rendelkezésünkre álló valamennyi külpolitikai eszköz alkalmazásával a lehető legnagyobb mértékben ösztönözni és védelmezni fogjuk az emberi jogokat, továbbá értékeljük is ezen eszközök hatásait. Arra fogunk törekedni, hogy a partnereinkkel ápolat kétoldalú kapcsolataink központi elemévé tegyük az emberi jogok és a demokrácia kérdését. Ezt pedig nem csak azzal érjük el, hogy súlyos jogsértések esetén kötelességszerűen pellengérre állítjuk a bűnösöket, hanem azzal is, hogy segítő kezet nyújtunk és iránymutatást adunk az emberi jogi kötelezettségek teljesítéséhez. Ezenkívül azt is vállaljuk, hogy aktívan és segítőkészen veszünk részt az emberi jogok előmozdításával és védelmezésével megbízott regionális és multilaterális szervezetek munkájában. Azzal is tisztában vagyunk, hogy emberi jogi politikánk motorja – tagállami, uniós, regionális és multilaterális szinten is – az a tevékeny civil társadalom, amely az ellensúly nélkülözhetetlen szerepét tölti be a hatóságokkal szemben, és amely hozzásegíti az embereket ahhoz, hogy megismerhessék és érvényesíthessék jogaikat. Biztosítani kell, hogy ez a civil szféra félelem, gyanúsítás és büntetés nélkül működhessen.

Ez az éves jelentés az uniós külpolitikai munkát helyezi el a 2012-es év tágabb emberi jogi térképén. Legfontosabb jellemzője, hogy iránytűként mutatja az utat az előttünk álló évek munkájához. Rávilágít arra, hogy mit kell megtartanunk, mit kell jobban csinálnunk, és min kell változtatnunk ahhoz, hogy az emberi jogok tiszteletben tartása a világon mindenhol valóság lehessen.

Áttekintés

Az EU 2012. június 25-én az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó stratégiai keretet és cselekvési tervet fogadott el, az elsőt a maga nemében. Ezek a dokumentumok tartalmazzák az EU elképzelését a globális emberi jogi politikájára vonatkozóan az előttünk álló évekre nézve, és részletesen felsorolják azokat a cselekvéseket, amelyeket az EU a célok elérése érdekében a gyakorlatban meg kíván valósítani. A stratégiai keret és a cselekvési terv elfogadása különös jelentőséggel bír partnereink számára szerte a világban, legyenek azok kormányok vagy nem kormányzati szervezetek, mivel egyértelműen meghatározza azokat a normákat, amelyek előmozdítása az EU határozott szándéka.

A **stratégiai keret** újólal megerősíti, hogy az EU határozott szándéka biztosítani, hogy minden személy élhessen emberi jogaival, ideértve a polgári, politikai, gazdasági, szociális és kulturális jogokat egyaránt, mégpedig azért, hogy minden erejével kiáll a szabadság, a demokrácia és az emberi jogok mellett szerte a világban. A stratégiai keret hangsúlyozza, hogy az EU a külső tevékenysége keretében kivétel nélkül minden területen törekedni fog az emberi jogok előmozdítására, így a kereskedelem, a beruházások, a technológiák, az internet és más elektronikus távközlési eszközök, az energiaügy, a környezetpolitika, a vállalati társadalmi felelősségvállalás és a fejlesztéspolitika terén, továbbá a közös biztonság- és védelempolitika, illetve a foglalkoztatás- és szociálpolitika, valamint a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térség külső dimenziójának keretében, beleértve a terrorizmus elleni politikát is.

A keret felvázolja az EU fő prioritásait, céljait és módszereit, amelyek mindegyikét azzal a céllal dolgozták ki, hogy az elkövetkező tíz év során javítsa az uniós emberi jogi politika hatékonyságát és következetességét. Hangsúlyozza továbbá az emberi jogok előmozdításával kapcsolatos, a tagállamok, az Európai Parlament, az Európai Bizottság és a Tanács részvételével zajló közös munka fontosságát. Ezenkívül kiemeli, hogy az EU nagy jelentőséget tulajdonít az éber és független civil társadalommal folytatott párbeszédének, az EU-n belül és kívül egyaránt.

A stratégiai keretet egy **cselekvési terv** egészíti ki, amely 97 olyan cselekvést határoz meg, amelyeket az EU 2014. december 31-ig végre fog hajtani. Ezek a cselekvések kiterjednek az emberi jogok minden aspektusára, a kínzás felszámolásától a kényszerházasságok elleni küzdelmen át a véleménynyilvánítás szabadságának védelméig. A cselekvési terv a már néhány év óta folyamatban lévő munka – például a halálbüntetés elleni küzdelem és a kínzás felszámolására irányuló kampány – folytatása mellett új területeken is előirányoz uniós kezdeményezéseket, így például hangsúlyosabb szerepet biztosít az emberi jogok előmozdításának a fejlesztési együttműködés keretében, valamint az interneten való véleménynyilvánítás szabadsága és a hontalanság megelőzése előmozdításának.

A cselekvési terv értelmében az EU az emberi jogok és a demokrácia világbeli helyzetéről szóló éves jelentésében fog beszámolni a cselekvési tervben foglaltak végrehajtása terén elért eredményekről¹. Ennek megfelelően e jelentés szerkezete módosult, hogy kövesse a cselekvési terv szerkezetét; a jelentésben a stratégiai keretről és a cselekvési tervről szóló A. rész minden szakasza tartalmazza a cselekvési terv megfelelő részének végrehajtásában elért aktuális eredmények összefoglalását. 2012 végéig a cselekvési terv kilenc cselekvését kellett végrehajtani². Szinte minden célkitűzést illetően jelentős előrelépést sikerült elérni (lásd lent a 3. cselekvést bemutató részt).

¹ 3. cselekvés: Az emberi jogok és demokrácia világbeli helyzetéről szóló éves uniós jelentésben beszámoló arról, hogy az EU milyen mértékben tudta megvalósítani emberi jogi stratégiája célkitűzéseit.

² A 6a), 6d), 7, 14a), 16a), 18c), 23a), 25b) és 30b) cselekvések.

A Tanács 2012. június 25-én elfogadta az **EU emberi jogi különleges képviselőjének (EUKK)** a megbízatását is. Sztavrosz Lambrinidis, Görögország volt külügyminisztere és az Európai Parlament volt alelnöke 2012 szeptemberében foglalta el hivatalát. Az emberi jogokért felelős EUKK (aki a Lisszaboni Szerződés elfogadását követően az első, tematikus megbízatással kinevezett EUKK) feladata, hogy biztosítsa az EU emberi jogi politikájának koherenciáját, hatékonyságát és láthatóságát. Az EUKK a szakpolitikai koherencia javítása érdekében a belső keretek között hozzá fog járulni az emberi jogokra vonatkozó stratégiai keret és cselekvési terv, illetve más, olyan eszközök végrehajtásához, mint az emberi jogokkal kapcsolatos uniós iránymutatások. Az EUKK fokozni fogja továbbá a harmadik országok kormányaival, a nemzetközi és regionális szervezetekkel, valamint a civil társadalommal folytatott emberi jogi párbeszédet az EU emberi jogi politikája hatékonyságának és láthatóságának növelése érdekében. 2012 utolsó négy hónapjában Sztavrosz Lambrinidis több kulcsfontosságú nemzetközi emberi jogi találkozón képviselte az EU-t, így többek között a humán dimenzió integrálásáról 2012 szeptemberében tartott EBESZ-találkozón, az ENSZ Közgyűlés Harmadik Bizottságának 67. ülészakán, valamint az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről 2012 decemberében tartott ENSZ-fórumon. A különleges képviselő találkozott több multilaterális és regionális szervezet (ENSZ, ET, EBESZ, Arab Liga, OIC, AU) vezetőjével és e szervezetek emberi jogi megbízottaival, hogy előmozdítsa a szorosabb együttműködést és elősegítse az EU emberi jogi célkitűzéseinek megvalósulását. Ő vezette továbbá az októberben megrendezett 3. EU–Mexikó emberi jogi párbeszédben, illetve a 9. Afrikai Unió–EU emberi jogi párbeszédben részt vett uniós küldöttséget. Sztavrosz Lambrinidis hivatalosan is meglátogatott egyes országokat, így az Oroszországi Föderációt, ahol megnyitotta az októberi EU–Oroszország civil társadalmi fórumot Szentpétervárott, és vezető szerepet játszott az EU–Egyiptom munkacsoport első ülésén, amelyre november 14-én került sor. Kiterjedt kapcsolatokat ápolt továbbá helyi és nemzetközi nem kormányzati szervezetekkel és emberijog-védőkkel Brüsszelben és szerte a világban egyaránt.

2011-ben az uniós küldöttségek – melyek szorosan együttműködnek az uniós tagállamok szerte a világban lévő misszióival – megkezdték **emberi jogi országstratégiák** kidolgozását. A Tanács 2012-ben 48 ilyen stratégiát fogadott el, és további 90 stratégia van az elfogadáshoz közeli szakaszban. A stratégiák tartalmazzák az adott országban fennálló emberi jogi helyzet elemzését és azonosítanak olyan kérdéseket, amelyeket az uniós cselekvések keretében kiemelten kell kezelni. A stratégiák kidolgozására a civil társadalommal konzultálva került sor, és azok irányadó keretként szolgálnak a harmadik országokat célzó uniós politikai fellépés és pénzügyi segítségnyújtás szempontjából egyaránt. Az emberi jogi stratégiák kidolgozása minden országra vonatkozóan komoly előrelépést jelent tehát azon cél teljesítésének irányában, hogy biztosítsuk, hogy az emberi jogok gyakorlatias és célirányos módon az EU külkapcsolatainak középpontjába kerüljenek. A stratégiák végrehajtásával kapcsolatos munka már megkezdődött, és a végrehajtásról szóló első jelentések 2013 elején esedékesek.

A stratégiai keret elfogadásával összhangban az EU több intézkedést is hozott annak érdekében, hogy az **emberi jogok** területén hatékonyabbá és szisztematikusabbá tegye a **munkamódszereit**. Mostanra mind a 140 uniós küldöttség és hivatal, valamint a 15 KBVP-misszió és -művelet is rendelkezik **az emberi jogokkal és a demokráciával foglalkozó kapcsolattartó ponttal**. 101 országban jelöltek ki az emberijog-védőkkel való kapcsolattartást biztosító összekötő tisztviselőket. A **Tanács emberi jogi munkacsoportja** (COHOM) növelte ülései gyakoriságát. A Bizottság **szolgálatközi emberi jogi munkacsoportja** – amely az EKSZ és a bizottsági szolgálatok képviselőiből áll – több alkalommal összeült, hogy áttekintse a cselekvési terv végrehajtását. Az Európai Parlament és az EKSZ 2012 áprilisában magas szintű **emberi jogi kapcsolattartó csoportot** hozott létre, amely az európai parlamenti képviselők és az EKSZ magas rangú tisztviselői között az emberi jogokkal kapcsolatos rendszeres információcsere fórumául szolgál.

Ami a tágabb világban lezajlott eseményeket illeti, különösen aggasztó tendencia volt 2012-ben a **civil társadalom** számára biztosított tér csökkenése több harmadik országban, aminek egyrészt gyakran az az eltökélt szándék volt az oka, hogy megakadályozzák az arab tavasz ihlette forradalmak terjedését, másrészt pedig annak felismerése, hogy az internet egyre növekvő hatalma hirtelen kihívások elé állíthatja az elnyomó rezsimeket. A civil társadalmi szervezetek egyre nagyobb mértékben szembesülnek a véleménynyilvánítás és az egyesülés szabadságának súlyos korlátozásával, így például szélsőséges terheket jelentő nyilvántartásba-vételi és jelentéstételi kötelezettségekkel, a külföldi finanszírozás nagyon korlátozó szabályozásával, a nem kormányzati szervezetek politikai tevékenységeiben való részvételének vagy külföldiekkel való kapcsolattartásának a tilalmával, a rágalmazás büntetőjogi szankcionálására vonatkozó jogszabályok túlzott alkalmazásával a nem kormányzati szervezetekkel szemben, vagy a nem kormányzati szervezetek működésének teljes tilalmával. Az EU-t mélységesen aggasztja ez a tendencia. Többek között bizalmas diplomáciai csatornákon vagy nyilvános állásfoglalásokon keresztül fellépett nagyon sok olyan egyéni esetben, amelyben civil társadalmi aktivistákat vagy emberijog-védőket megfélemlítettek vagy büntetéssel sújtottak. Az EU továbbra is világszerte előmozdította egy aktív és független civil társadalom fejlődését, mindenekelőtt **az emberi jogok és a demokrácia európai eszközén (EIDHR)** keresztül, amely 2012-ben több mint 100 országban nyújtott pénzügyi támogatást emberijog-védők és civil társadalmi aktivisták számára. 2012 októberében a Bizottság közleményt fogadott el *A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban* címmel¹, amelyben az EU kötelezettséget vállal arra, hogy több támogatást nyújt a partnerországok civil társadalmi szervezetei számára, hogy azok teljes mértékben kivehessék a részüket a szociális szolgáltatások, az átláthatóság, a jó kormányzás és az érdekképviselés megvalósításából, és teljes mértékben hozzájárulhassanak a politikai döntéshozatalhoz. A civil társadalom nagyobb mértékű támogatása kulcseleme az EU megújított szomszédságpolitikájának is. Ebből a célból az EU létrehozta a Szomszédságpolitikai Civil Társadalmi Eszközt, amely 2012-ben és 2013-ban 22 millió EUR-t különített el a civil társadalom támogatására a déli szomszédság országaiban.

¹ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0492:FIN:HU:PDF>

Októberben létrejött a **Demokráciáért Európai Alapítvány (DEA)** is. Az autonóm magánjogi alapítványként működő DEA azokat a demokráciáért küzdő aktivistákat segíti, akik az európai szomszédságpolitikában részt vevő országokban és azokon túl fáradoznak a demokratikus átmenet megvalósulásáért. Az alapítvány nem uniós eszköz, viszont ki fogja egészíteni a meglévő uniós eszközöket, beleértve az EIDHR-t is, mégpedig azáltal, hogy gyors és rugalmas támogatást nyújt olyan szereplők számára, mint a nem nyilvántartásba vett nem kormányzati szervezetek és újonnan megjelenő demokráciapárti szereplők, akik jelenleg csak kevés uniós támogatáshoz jutnak.

A **déli szomszédság** országaiban 2011-ben a demokrácia és az emberi jogok területén tett nagy jelentőségű áttörést 2012-ben több országban is a demokratikus normáknak megfelelő választások tartása követte, de továbbra is fennmaradtak a demokratikus átmenet folyamatának megszilárdítását akadályozó nehézségek. Az ismétlődő tömegdemonstrációk – amelyeket gyakran kísért a rendőrség keménykezű fellépése – tanúskodtak arról, hogy a polgárok elégedetlenek a polgári és politikai jogok teljes körű biztosításának elmaradása, valamint a gazdasági és szociális jogokhoz való hozzáférés alacsony szintje miatt, amely nagyarányú munkanélküliségben és nélkülözésben ölt formát. Az EU és a déli szomszédság országai és társadalmi közötti partnerség megerősítése érdekében az EU 2011-ben elfogadta a „többért többet” elvet, amelynek értelmében nagyobb mértékű támogatásban részesíti azokat a partnerországokat, amelyek vállalják a mély és fenntartható demokrácia építését. 2012-ben az EU ezt a gyakorlatba is átültette, mégpedig azáltal, hogy létrehozta *A partnerség, a reformok és az inkluzív növekedés támogatása (SPRING)* programot, amelynek keretében 2011–2012-re 390 millió EUR-t különítettek el. Ezenkívül az EU és az Európa Tanács elfogadta *A demokratikus reform megerősítése a déli szomszédságban* elnevezésű közös programot, amely lehetővé fogja tenni a déli szomszédság országainak, hogy igénybe vegyék az Európa Tanács szakértelmét az emberi jogok és a demokrácia védelme terén. Magas szintű uniós munkacsoport jött létre Tunéziával, Jordániával és Egyiptommal, hogy ezen országokban politikai támogatást nyújtson a demokratikus átmenet folyamatához, és szorosabb kapcsolatokat építsen ki a lakossággal, a kormányokkal és a fejlesztési szereplőkkel. A nők jogai továbbra is különös problémát jelentenek a régióban. Az EU ezért 7 millió EUR összeggel regionális programot hozott létre abból a célból, hogy politikai és gazdasági szempontból nagyobb szerephez juttassa a nőket; a programot a *UN Women* fogja végrehajtani.

A „többért többet” elvet a **keleti szomszédságban** is alkalmazták, mégpedig a keleti partnerség integrációs és együttműködési programjának júniusi létrehozásával, amelynek keretében nagyobb mértékű pénzügyi támogatásban részesülnek majd azok az országok, amelyek lépéseket tesznek a mély és fenntartható demokrácia megvalósítása érdekében.

Az EU intézkedéseket tett annak érdekében, hogy **fegyveres konfliktusok esetén** megkísérelje egyrészt biztosítani az emberi jogok védelmét, másrészt megakadályozni a nemzetközi humanitárius jog megsértését. Ennek két kiemelkedő példája Szíria és Mali. A szíriai helyzet 2012-ben tovább romlott és egyre erőszakosabb konfliktussá fajult, amelyhez humanitárius válság társult, míg Maliban egy államcsíny és szélsőséges fegyveres csoportok tevékenységei az emberi jogok tömeges megsértéséhez vezettek. Szíriában az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog széles körű és szisztematikus megsértésére válaszul az EU felfüggesztette a kétoldalú együttműködést és szankciókat vetett ki – ennek keretében felfüggesztett minden EBB-műveletet az országban –, jelentős humanitárius segítséget nyújtott a menekülteknek és a Szírián belül a válság által sújtott személyek számára, továbbá vezető szerepet játszott abban, hogy az ENSZ elítélte az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog szíriai rezsim általi megsértését. Az EU hangsúlyozta, hogy támogatja a feltehetően elkövetett emberiség elleni és háborús bűncselekmények nemzetközi kivizsgálását és a Nemzetközi Büntetőbíróság elé utalását, ha ezekkel a kérdésekkel nem foglalkoznak megfelelően nemzeti szinten. Maliban az EU arra törekedett, hogy megerősítse a civil társadalomnak nyújtott támogatását, és hogy a béke előmozdításának támogatása céljából átcsoportosítsa a fejlesztési támogatást. Az EU elfogadott több nyilatkozatot is, amelyekben hangsúlyozta az egész országra kiterjedő folyamatos humanitárius segítségnyújtásnak és annak a fontosságát, hogy az emberi jogokat minden fél tartsa tiszteletben.

Az EU folytatta az **emberi jogok egyetemességének** előmozdításával kapcsolatos munkát, és – az Emberi Jogi Tanácsban – sikkra szállt az olyan elképzelések megvalósítása ellen, amelyek aláássák ezen egyetemesség tiszteletben tartását. Az EU ösztönzi a harmadik országokat arra, hogy **erősítsék meg** a nemzetközi emberi jogi szerződéseket, a nemzetközi humanitárius jogi szerződéseket és a Nemzetközi Büntetőbíróság Római Statútumát. A jogállamiságról tartott 2012. évi magas szintű ENSZ-konferencián az uniós tagállamok hangsúlyozták az egyetemesség iránti elkötelezettségüket, és ígéretet tettek arra, hogy mérlegelik a csatlakozást több alapvető emberi jogi eszközhez, például az erőszakos eltűntetés megelőzéséről szóló egyezményhez és a kínzás elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvéhez, valamint vállalták, hogy elfogadják az egyéni panasztétel jogát, amelyet több emberi jogi ENSZ-egyezmény is kimond. A nemzetközi humanitárius jog területén – miután két tagállam 2012-ben megerősítette azt – minden tagállam részes felévé vált a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítéséről szóló Ottawai Egyezménynek.

Az **emberijog-védők** világszerte történő támogatása 2012-ben is központi kérdés maradt. Az EU 37 olyan nyilatkozatot adott ki, amelyben támogatásáról biztosította az erőszakkal, megfélemlítéssel vagy üldözéssel szembenézni kényszerülő emberijog-védőket, és 11 bizalmas demarsot nyújtott be. Az Unió küldöttségei gyakorlati támogatást biztosítottak az emberijog-védők számára, közbenjárva a nemzeti hatóságoknál annak érdekében, hogy megkíséreljék elérni szabadon bocsátásukat olyan esetekben, amikor jogtalanul tartották fogva őket, továbbá figyelemmel kísérték a bírósági tárgyalásokat. Néhány országban azonban az EU megfigyelői előtt ismétlődően megtagadták a bíróságokra való belépést. A demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (EIDHR) keresztül az EU 2012-ben több mint 300 veszélyes körülmények között dolgozó emberijog-védőnek nyújtott támogatást a világ több mint 20 országában. Az EU rendszeresen törekedett arra is, hogy Brüsszelben és harmadik országokban konzultáljon emberijog-védőkkel az egyes országokban fennálló helyzetről és az emberi jogokkal kapcsolatos uniós szakpolitikák fejlesztéséről.

Az uniós emberi jogi politika és tevékenységek célkeresztjében 2012-ben különböző, polgári és politikai jogokat érintő problémák álltak.

Ami a **véleménynyilvánítás szabadságát** illeti, az EU néhány harmadik országban és multilaterális fórumokon több alkalommal is elítélte a véleménynyilvánítás szabadságának és az internethez való hozzáférésnek a korlátozását, valamint bloggerek letartóztatását. Az EU júniusban kulcsszerepet játszott abban, hogy az Emberi Jogi Tanács egyhangúlag elfogadta az interneten való szólásszabadság védelméről szóló első határozatát¹, amelyet Svédország dolgozott ki. A „szabad háló” stratégián („No Disconnect Strategy”) keresztül az EU továbbra is folyamatos támogatást biztosított a tekintélyelvű rendszerek fennhatósága alatt élő internethasználók, blogírók és kiberaktivisták részére ahhoz, hogy kikerülhessék az internet és más elektronikus távközlési technológiák önkényes korlátozását.

2012-ben az emberi jogok egyetemessége is kihívásokkal nézett szembe, mégpedig a **vallás vagy meggyőződés szabadsága** területén. Az EU több alkalommal hangot adott aggályainak a vallási türelmetlenség vagy megkülönböztetés esetei miatt, akár bizonyos vallási közösségek tagjait ért fizikai támadásokról, akár megkülönböztető gyakorlatokról vagy jogszabályokról volt szó. Különösen aggasztották a vallásgyalázás fogalmának olyan irányú módosítására tett kísérletek, amelyek korlátoznák mind a vallásszabadságot, mind a véleménynyilvánítás szabadságát, és megnyithatnák az utat a vallási kisebbségek elleni szisztematikus támadások előtt. Ennek fényében az EU – saját nevében vagy más nemzetközi szervezetekkel partnerségben – több nyilatkozatot is kiadott, amelyben hangsúlyozta, hogy tiszteletben kell tartani általánosságban az emberi jogokat, konkrétan pedig a vallás vagy meggyőződés, valamint a véleménynyilvánítás szabadságát, békére és türelemre szólított fel, és elítélte az állami vagy nem állami szereplők által elkövetett vallási indíttatású erőszakot, továbbá a vallási gyűlölet terjesztését és az erőszakra való felbujtást. Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában az EU javaslatot tett a vallás vagy meggyőződés szabadságáról szóló határozatra, és diplomáciai csatornákon keresztül több országgal együttműködött ebben a kérdésben. Az OIC-vel való intenzív tárgyalások révén az EU biztosította, hogy sem a saját határozatában, sem az OIC-nek a kérdéssel kapcsolatos határozatában nem szerepelt a vallásgyalázás fogalmát elfogadó rész, valamint azt is sikerült elérnie, hogy mindkét határozatot konszenzussal fogadják el. Azzal, hogy 2013 elején tanácsi iránymutatásokat fog elfogadni a vallás vagy meggyőződés szabadságáról, az EU demonstrálni kívánja, hogy nagy jelentőséget tulajdonít ennek a kérdésnek.

¹ A/HRC/20/L.13: Az emberi jogok előmozdítása, védelme és gyakorlása az interneten: http://ap.ohchr.org/documents/alldocs.aspx?doc_id=20280.

Az EU továbbra is aktívan előmozdította a **nők jogait**. Folytatta a nemek közötti egyenlőségnek és a nők társadalmi szerepvállalása növelésének a fejlesztésen belüli szerepéről szóló cselekvési terv végrehajtását, és jelentést nyújtott be az eddig elért eredményekről. Az ENSZ-közügyülés szeptemberi ülészakájának alkalmával az EU – tizenkét alapítótárral együtt – elindította az „Egyenlő esélyek a jövőben” partnerséget, amelynek célja, hogy előmozdítsa a nők politikai részvételét és gazdasági szerepvállalását. Az EU továbbra is vezető szerepet játszott az ENSZ Biztonsági Tanácsa 1325 sz., a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló határozatának végrehajtásában, mindenekelőtt azzal, hogy a nemekkel kapcsolatos szempontokat minden KBVP-misszióba és -műveletbe beépíti. Ezenkívül az EU több mint 70 országban támogatta a nők, a béke és a biztonság ügyét, és ennek keretében 200 millió EUR összegben nyújtott támogatást nemzeti cselekvési tervek kidolgozásához és végrehajtásához, pénzügyi támogatásban részesített nem kormányzati szervezeteket és nyújtott képzést kormányzati ügynökségek számára. Az EKSZ 2012-ben a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó tanácsadót nevezett ki fellépései koordinálásának és hatékonyságának biztosítása céljából. Jelenleg 109 emberi jogi országstratégiában szerepelnek kiemelt kérdésként a nemekkel kapcsolatos kérdések.

Az EU elkötelezetten védelmezi a fogyatékkal élők jogait is. Egyetlen regionális szervezetként aláírta és megerősítette a fogyatékkal élők jogairól szóló ENSZ-egyezményt és annak fakultatív jegyzőkönyvét. Létrehozta saját kapcsolattartási pontját és független mechanizmusát az egyezmény végrehajtására, hogy együttműködhessen a tagállamok – amelyek zöme mára megerősítette az egyezményt és a jegyzőkönyvet is – kapcsolattartó pontjaival és független mechanizmusaival.

A **szexuális irányultságon vagy nemi identitáson** alapuló megkülönböztetés elleni küzdelmet szolgáló erőfeszítései során az EU hangsúlyozta, hogy annak biztosítására törekedett, hogy világszerte megkülönböztetéstől mentesen mindenkit ugyanazok az emberi jogok illessenek meg. Az EU „eszköztárat” fogadott el, amelyben meghatározta az e területtel kapcsolatos prioritásait, és amelyet 2013-ban emberi jogi iránymutatássá fog továbbfejleszteni. Az EU a nemzetközi fórumokon tett különböző felszólalásaiban, valamint egyes harmadik országokkal a kétoldalú kapcsolatok keretében felvetette a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális személyek jogainak kérdését. Az EIDHR keretében pénzügyi támogatást is nyújtott az e kérdésben kampányoló civil társadalmi csoportoknak.

Az EU különböző fórumokon – mindenekelőtt két fontos, az emberi jogokkal és a terrorizmussal foglalkozó nemzetközi konferencián – hangsúlyozta, hogy a **terrorizmus** elleni küzdelem tekintetében is nagy jelentőséget tulajdonít az emberi jogok maradéktalan tiszteletben tartásának. Elfogadta azon országok és régiók listáját, amelyekkel intenzívebbé kívánja tenni az együttműködést az **emberkereskedelem** elleni küzdelem terén.

Az EU folytatta a már meglévő **tanácsi iránymutatások** végrehajtását, így a halálbüntetéssel és a kínzással, az emberijog-védőkkel és a gyermekek jogaival kapcsolatosakét.

A **halálbüntetést** illetően az EU arra törekedett, hogy nyilatkozataival és a nemzetközi fórumokon való felszólalásaival támogassa a halálbüntetés elleni, egyre erősödő nemzetközi hangulatot. Az EU kiterjedt lobbitevékenységet folytatott annak érdekében, hogy előmozdítsa az ENSZ-közgyűlés 67/176 sz. határozatát, amely újólapon sürgeti a halálbüntetésre vonatkozó moratóriumot, és amelyet példa nélkül álló többséggel fogadtak el. Ez a határozat kulcsszerepet játszott a halálbüntetés eltörlésére irányuló világméretű tendencia kifejezésre juttatásában. Az EU világszerte több civil társadalmi projektet és eseményt is támogatott annak érdekében, hogy a népesség körében megerősítse a halálbüntetés eltörlésének a támogatottságát. Az EU 2012-ben felülvizsgált iránymutatásokat fogadott el a **kínzásról**. A módosított iránymutatások hangsúlyozzák, hogy biztosítani kell a nemzetközi megfigyelő mechanizmusok, például az ENSZ Kínzás Elleni Bizottsága ajánlásainak megfelelő végrehajtását, és kiemelik, hogy a terrorizmus elleni küzdelem tekintetében tiltani kell a kínzást és a rossz bánásmódot. Az EU közvetlenül megvitatott egyes kínzási ügyeket harmadik országokkal, és 16 millió EUR-t juttatott nem kormányzati szervezetek számára a kínzás elleni kampányok támogatása céljából.

2012-ben az EU globális lobbikampányt folytatott abból a célból, hogy előmozdítsa a **gyermek** jogairól szóló egyezmény két fakultatív jegyzőkönyvének, valamint a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 182. sz. ILO-egyezménynek a megerősítését. Ezen eszközök újabb 18 megerősítését sikerült elérni. Az EU több mint 50 országban, megközelítőleg 11,1 millió EUR összeggel finanszírozott olyan projekteket, amelyek a gyermek jogainak előmozdítását célozták, melyek közül 15 a gyermekmunka elleni projekt volt.

Végezetül az EU 2012-ben is világszerte nyújtott támogatást a **választási eljárások** lefolytatásához választási megfigyelő missziók és választási szakértői missziók kiküldésével, valamint a hazai megfigyelők számára választási segítség és támogatás nyújtásával. 2012 folyamán az EU összesen 13 választási megfigyelő és szakértői missziót küldött ki. Ezek a missziók hozzájárultak az EU szomszédságában zajló demokratikus átmenet támogatásához (választási megfigyelő misszió Algériában, választási értékelő csoport Líbiában és választási szakértői misszió Egyiptomban), szemtanúi voltak a hatalom ellenzék részére történő átadásának (választási megfigyelő és szakértői misszió Szenegálban, választási szakértői misszió Mexikóban), valamint a konfliktusból való demokratikus kilábalás megszilárdításának (választási megfigyelő misszió Kelet-Timorban és Sierra Leonében). Az EU fokozta továbbá az erőfeszítéseit annak biztosítása érdekében, hogy sor kerüljön az EU választási missziói által tett ajánlások szisztematikus megvalósítására. Erőfeszítései részeként az EU decemberben küldte ki az első választások utáni helyzetelemző missziót Malawiba, amelynek feladata a választási reformok terén tett előrelépés és az uniós választási megfigyelő misszió által tett ajánlások hatásának tanulmányozása. Az EU törekedett arra is, hogy a 2009. decemberi tanácsi következtetésekkel¹ összhangban fokozza a **demokrácia támogatása** érdekében végzett munkáját. Az EU jelentésben számolt be a demokrácia támogatására vonatkozó cselekvési tervek kilenc kísérleti országban való végrehajtásáról, és a levont tanulságokat fel fogja használni arra, hogy 2013 elején megalapozottabban indíthassa el a projektet az országok második körében.

¹ A Tanács következtetései a demokráciának az EU külkapcsolatai keretében való támogatásáról – a nagyobb koherencia és hatékonyság felé (16081/09)
<http://register.consilium.europa.eu/pdf/hu/09/st16/st16081.hu09.pdf>

A **gazdasági, szociális és kulturális** jogok szintén szerves részét képezik az EU külső emberi jogi politikájának. Egyértelmű, hogy az emberi jogok (mind a polgári és politikai, mind a gazdasági, szociális és kulturális jogok) biztosítása, a fenntartható fejlődés és a szegénység felszámolása kölcsönösen függenek egymástól. Erre figyelemmel az EU következetesen hangsúlyozta, hogy a millenniumi fejlesztési célok 2015 utáni keretébe integrálni kell az emberi jogokat, a kormányzást, a demokráciát és a jogállamiságot egyaránt. Az EU a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszédok során felvetette a gazdasági és szociális jogok kérdését, magas szintű rendezvényt szervezett a vízbiztonságról az Egyesült Nemzetek Szervezetével és az Egyesült Államokkal, szorosan együttműködött a gazdasági, szociális és kulturális jogok kérdésével megbízott különleges ENSZ-előadókkal, továbbá az ivóvízhez való jogra is kitérő uniós nyilatkozatot tett a víz világnapján. A harmadik országokkal fennálló kapcsolataiban rendszeresen felvetette továbbá a Nemzetközi Munkaügyi Szervezet keretében kötött egyezmények megerősítésének és végrehajtásának szükségességét is, miközben kétoldalú kapcsolataiban jelentős pénzügyi segítséget nyújtott a **munkaügyi normák** előmozdítását – így a bányáiparban a munkakörülmények javítását – célzó projektek végrehajtásához. Mindazonáltal az EKSZ elismeri, hogy az e területen folytatott tevékenységet tovább lehet erősíteni, és – a cselekvési tervvel összhangban – megkezdte a munkát olyan módszerek kidolgozásával kapcsolatban, amelyekkel biztosítható, hogy a gazdasági, szociális és kulturális jogok nagyobb figyelemben részesüljenek.

Az EU továbbra is felhasznált minden rendelkezésére álló **eszközt** arra, hogy a harmadik országokkal fenntartott kapcsolatai keretében felvesse az emberi jogok kérdését. 2012-ben elfogadta a változás programját, amely az EU **fejlesztési együttműködésének** középpontjába helyezi az emberi jogok, a jó kormányzás és a demokrácia előmozdítását¹. Ezentúl szorosabb lesz az összefüggés az uniós fejlesztési támogatás és hitelek, valamint az emberi jogok – köztük a gazdasági, szociális és kulturális jogok – és a demokrácia előmozdítása között. A 2012-ben elfogadott programozási iránymutatások kimondják, hogy az uniós fejlesztési segítyt hozzá kell igazítani a harmadik országoknak az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság iránti elkötelezettségéhez és az e terén felmutatott eredményeihez². Általános költségvetés-támogatás nyújtására abban az esetben kerül majd sor, ha bízni lehet abban, hogy a támogatást azon alapvető értékek előmozdítására használják fel, amelyek iránt az EU és a partnerország elkötelezett, és az EU módszertant dolgozott ki az alapvető értékekkel kapcsolatos eredmények mérésére.

¹ A Tanács következtetései – A változás programja: az EU fejlesztéspolitikájának hatékonyabbá tétele (A Tanács (Külügyek) 3166. ülése, Brüsszel, 2012. május 14.)

² A Tanács következtetései a harmadik országoknak nyújtott uniós költségvetés-támogatás jövőbeli megközelítéséről (a Tanács 3166. ülése (külügyek), Brüsszel, 2012. május 14.).

A **kereskedelempolitika** területén a 2012 októberében elfogadott felülvizsgált GSP-rendelet megerősítette azt a mechanizmust, amely az emberi jogi kötelezettségek olyan harmadik országok általi végrehajtásának megfigyelésére szolgál, amelyek kedvezményezettjei a GSP+ kereskedelemösztönző rendszernek. Sor került a halálbüntetés vagy kínzás céljára alkalmas áruk kereskedelméről szóló rendelet módosítására annak érdekében, hogy tilalom hatálya alá kerüljön a halálos injekcióval végzett kivégzések során használt egyes anyagokkal folytatott kereskedelem.

2012-ben az EU továbbra is törekedett annak biztosítására, hogy emberi jogi záradékok kerüljenek be az iparosodott és a nem iparosodott országokkal kötött politikai keretmegállapodásokba egyaránt, azokban az esetekben is, amikor nem volt könnyű megállapodásra jutni a partnerországgal. 2012-ben Irakkal, Vietnammal, Közép-Amerika országaival és a Fülöp-szigetekkel került sor emberi jogi záradékot tartalmazó megállapodások aláírására. Az év során harminc **emberi jogi párbeszédre** és konzultációra került sor, amelyek során aggodalomra okot adó kérdésekről volt szó a partnerországokkal. Minden párbeszédre viszonyossági alapon került sor, így a partnerországok is megragadták az alkalmat arra, hogy számos, az Európai Uniót érintő emberi jogi vonatkozású kérdést felvessenek. Egyre több harmadik ország nyilvánította ki, hogy érdekelné emberi jogi párbeszédek vagy konzultációk kialakítása az EU-val. Emberi jogi párbeszéd alakult ki Dél-Afrikával, a Kolumbiával már létező helyi emberi jogi párbeszédet továbbfejlesztették fővárosi szintű találkozókká, míg Dél-Koreával emberi jogi konzultációk megindításáról született megállapodás, amelyek első fordulójára 2013-ban fog sor kerülni. Figyelemmel az emberi jogi párbeszédek növekvő számára, az EU jelenleg azt vizsgálja, hogy miként tudná ezt az eszközt a leghatékonyabban alkalmazni. Az emberi jogi párbeszésekkel párhuzamosan sor került tizenkét szemináriumra a civil társadalommal is. A főképviselő, illetve szóvivője 2012-ben 151 emberi jogi vonatkozású **nyilatkozatot** tett, és több esetben került sor bizalmas demarsokra.

Multilaterális szinten az EU továbbra is vezető szerepet játszott az emberi jogok képviselésében az **Egyesült Nemzetek** Szervezetének rendszerében. Az **Emberi Jogi Tanács** három 2012-es ülésén az EU határozatokat terjesztett elő az egyes konkrét országokban (Szíria, Mianmar (Burma), Koreai Népi Demokratikus Köztársaság és Belarusz) fennálló helyzetre vonatkozóan, illetve a vallásszabadságra és a gyermek jogaira vonatkozó tematikus határozatokat is megfogalmazott. Az EU több más határozatot is támogatott, többek között Srí Lankára, Iránra, Eritreára, Elefántcsontpartra és Szomáliára vonatkozóan. Kezdeményezte egy új országszintű megbízatás létrehozását Belaruszra vonatkozóan, és támogatta az Eritreával foglalkozó új különleges előadót. Az EU határozottan támogatta a szíriai vizsgálóbizottság munkáját, és hozzájárult megbízatása meghosszabbításának biztosításához.

Az ENSZ **Közgyűlésének** 67. ülészakán az EU minden kezdeményezését széles körű támogatással jóváhagyták. Az EU meglelégedéssel vette tudomásul, hogy sikerült konszenzusra jutni arról a Mianmarról (Burmáról) szóló határozatról, amely egyrészt elismerte az elért eredményeket, másrészt azonosította azokat az emberi jogi területeket, amelyek továbbra is aggodalomra adnak okot. Az EU továbbá elégedetten vette tudomásul azt is, hogy a KNDK-ról szóló határozatot szavazás nélkül fogadták el, egy Szíriával kapcsolatos, az országok széles koalíciója által arab vezetéssel előterjesztett határozatot pedig soha nem látott támogatás övezett. Ezenkívül az iráni emberi jogi helyzetre vonatkozó átfogó határozatot terjesztettek elő az EU támogatásával. Szintén konszenzussal fogadták el az ENSZ-nek a vallás vagy meggyőződés szabadságáról szóló, az EU által előterjesztett éves határozatát. Az ENSZ Közgyűlése határozatot fogadott el a gyermekek jogairól, amely az őslakos gyermekekre összpontosított, illetve első alkalommal, afrikai kezdeményezésre és az EU határozott támogatásával elfogadott egy olyan határozatot is, amelyben felszólít a nők nemi szervi megcsonkításának beszüntetésére.

Az EU továbbra is szorosan együttműködött **regionális partnereivel**, például az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezettel (EBESZ), az Afrikai Unióval, a Csendes-óceáni Szigetek Fórumának titkárságával és az Arab Államok Ligájával. Együttműködési prioritások elfogadásával az EU megerősítette szoros kapcsolatát az Európa Tanáccsal. E két szervezet folytatta több olyan közös program végrehajtását, amelyek a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok területét érintik, és amelyek értéke mintegy 101 millió EUR. A Közgyűlés és az Emberi Jogi Tanács keretein belül az Unió egy tematikus szervezettel, az Iszlám Együttműködés Szervezetével (OIC) is együttműködött.

A norvég Nobel-bizottság 2012 novemberében bejelentette, hogy az EU-nak ítélte oda a **Nobel-békedíjat** azon munkája elismeréseként, amelyet a megbékélés, a demokrácia, az emberi jogok előmozdítása, valamint a béke és stabilitás jellemezte térség növelése területén végzett a kontinensen. A díjat december 10-én vette át az uniós intézmények három elnöke: Martin Schultz, az Európai Parlament elnöke, Herman Van Rompuy, az Európai Tanács elnöke és José Manuel Barroso, az Európai Bizottság elnöke. Az EU bejelentette, hogy a díjjal járó pénzösszeget olyan projektek támogatására fordítja, amelyek révén oktatásban részesülhetnek fegyveres konfliktusokkal érintett gyermekek.

I. Az emberi jogok és a demokrácia az uniós politikában

1. Az emberi jogok beépítése minden hatásvizsgálatba

Európai Bizottság

2006 óta az Európai Bizottság elvégzi az uniós kezdeményezések hatásvizsgálatát, hogy feltérképezze azok lehetséges hatását szociális, gazdasági és környezeti szempontból. Hatásvizsgálatok elvégzésére az egyértelmű gazdasági, szociális és környezeti hatással járó jogalkotási és nem jogalkotási javaslatok, illetve olyan nem jogalkotási kezdeményezések esetében kerül sor, amelyek jövőbeli szakpolitikákat határoznak meg, a nemzetközi megállapodásokra vonatkozó tárgyalási irányelveket is beleértve.

Noha a kezdeményezések emberi jogi hatása eredetileg nem tartozott a Bizottság által a hatásvizsgálatok keretében mérlegelt kérdések körébe, a Bizottság 2010-ben bejelentette, hogy az Alapjogi Chartának való megfelelés biztosítása érdekében el fogja végezni jogalkotási javaslatai alapjogi vonatkozású hatásvizsgálatát is, beleértve a külső dimenzióval bíró, például a kereskedelmi megállapodásokra vagy a segélyekre vonatkozó rendeletekről szóló javaslatait is. A Bizottság megerősítette továbbá, hogy a Charta vonatkozik az EU külső politikáira is¹. 2011-ben a Bizottság operatív iránymutatást fogadott el az alapjogokra vonatkozóan², amelyekben meghatározta azokat a lépéseket, amelyeket a bizottsági szolgálatoknak kell tenniük annak érdekében, hogy az alapjogok tükröződjenek a Bizottság hatásvizsgálataiban.

¹ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/charter/application/index_en.htm

² Operatív iránymutatás az emberi jogoknak a Bizottság hatásvizsgálataiban való figyelembevételéhez (SEC(2011) 567 végleges).

Az Európai Unió Alapjogi Chartájának alkalmazásáról szóló, évente kiadott bizottsági jelentések¹ rávilágítanak arra, hogy továbbra is a Charta a viszonyítási pont, ha arról van szó, hogy az alapvető jogokat minden uniós jogi aktusba integrálni kell, és azokat a tagállamoknak is figyelembe kell venniük az uniós jog alkalmazása során. A jelentések bemutatják azt is, hogy miként alakítják az alapvető jogok tiszteletben tartását az Unióban az uniós hatáskörbe tartozó területeken születő új jogszabályok, valamint az Európai Unió Bíróságának ítélkezési gyakorlata. A jelentések évente megvizsgálják a Charta minden rendelkezésének területét, így feltérképezik, hogy hol került sor előrelépésre, és hol merülnek fel új aggályok.

2012-ben megerősítették a kereskedelmi megállapodások hatásvizsgálatainak emberi jogi dimenzióját (lásd az alábbi 11. szakaszt).

Európai Parlament

2012 volt az Európai Parlament Hatásvizsgálatok és az Európai Hozzáadott Érték Igazgatósága működésének első éve. Az igazgatóságot a Parlament által 2011. június 8-án elfogadott, a hatásvizsgálatok függetlenségének garantálásáról szóló Niebler-jelentésre reagálva hozták létre.

¹ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/charter/application/index_en.htm

A Hatásvizsgálatok Igazgatóságának feladata, hogy hozzájáruljon a Parlament intézményi függetlenségének és képességeinek erősítéséhez azáltal, hogy segíti azonosítani, számszerűsíteni és indokolni általános szakpolitikai prioritásait, valamint azáltal, hogy javítja a Parlament szakpolitika-értékelési kapacitását, ezzel támogatva a jogalkotás minőségének javításával kapcsolatos átfogó cél teljesítését. E munkája során a Parlament figyelembe vette a Bizottság hatásvizsgálatait és elvégezte saját érdemi módosításai hatásvizsgálatát, összhangban a Parlament által 2008-ban elfogadott hatásvizsgálati kézikönyvvvel. A Hatásvizsgálatok Igazgatósága 2012-ben egy sor hatásvizsgálatot elvégzett az EU külső tevékenységeihez kapcsolódóan¹.

Noha a 2008-as kézikönyv nem említi az emberi jogokat, a Parlament által meghatározott kritériumok kiterjednek a kiszolgáltatott társadalmi csoportokra gyakorolt hatások (társadalmi hatásértékelés) és a nemek közötti egyenlőségre gyakorolt hatások mérlegelésére. A Hatásvizsgálatok Igazgatósága megerősítette továbbá, hogy nagy jelentőséget tulajdonít az emberi jogoknak, és ezt a kérdést folyamatosan figyelemmel kíséri.

-
- ¹ Az Európai Unió és Japán közötti szabadkereskedelmi megállapodás megkötésére irányuló tárgyalások kezdeményezésére való felhatalmazásról szóló javaslat bizottsági hatásvizsgálatának első értékelése; az Unió pénzügyi érdekeit érintő csalás elleni, büntetőjogi eszközökkel folytatott küzdelemről szóló irányelvjavaslat bizottsági hatásvizsgálatának első értékelése;
 - az EU és a tengerentúli országok és területek társulásáról szóló tanácsi határozatra vonatkozó javaslat bizottsági hatásvizsgálatának első értékelése; az Európai Önkéntes Humanitárius Segítségnyújtási Hadtest létrehozásáról szóló rendeletjavaslat bizottsági hatásvizsgálatának első értékelése; a leginkább rászoruló személyeket támogató európai segítségnyújtási alapról szóló rendeletjavaslat bizottsági hatásvizsgálatának első értékelése.

A hatásvizsgálatokról szóló 2011. évi tanácsi következtetésekkel összhangban az elnökség jelentést tett a COREPER-nek a Tanácsban folytatott hatásvizsgálatok aktuális helyzetéről¹. A jelentés ismerteti a tanácsi konfigurációk keretében végzett hatásvizsgálatokról folytatott felmérés eredményeit, és megállapítja, hogy „két tanácsi formációban – nevezetesen az Általános Ügyek Tanácsában és a Külügyek Tanácsában – általában nem jellemző a hatásvizsgálatok tanulmányozása”.

Korlátozó intézkedések

Az EU közös kül- és biztonságpolitikája keretében elrendelt korlátozó intézkedések (szankciók) végrehajtásához és értékeléséhez kapcsolódó iránymutatások értelmében az intézkedések elfogadása előtt, illetve azt követően évente meg kell vizsgálni a KKBP keretében elfogadott korlátozó intézkedéseknek az emberi jogokra gyakorolt hatását².

Az iránymutatások 8. pontja kimondja a következőket: „A korlátozó intézkedések bevezetése és végrehajtása mindig összhangban van a nemzetközi joggal. A korlátozó intézkedések tiszteletben tartják az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat, különösen a jogszerű eljárást és a hatékony jogorvoslathoz való jogot. Az elrendelt intézkedések mindig arányban állnak célkitűzésükkel.”.

2012-ben az iránymutatásokat Belarusz, Mianmar (Burma), Irán, Szíria és Zimbabwe kapcsán alkalmazták éves felülvizsgálatok és új intézkedések elfogadása esetében.

¹ Az elnökség / a Tanács Főtitkárságának jelentése a hatásvizsgálatról (2012. november 21., 16569/12).

² 11205/12.

A harmadik országoknak nyújtott uniós költségvetés-támogatás jövőbeli megközelítéséről szóló tanácsi következtetések 2012. májusi elfogadása óta az adott partnerország költségvetés-támogatását az emberi jogok, valamint a demokratikus és jogállamisági értékek helyzetétől teszik függővé. Az EU e munka keretében megvizsgálja, hogy egy partnerországban megvannak-e a feltételek ahhoz, hogy az Unió a jó kormányzással és a fejlesztéssel kapcsolatos szerződéseket kössön vele, azaz hogy tiszteletben tartják-e az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal kapcsolatos alapvető értékeket, és hogy az ilyen szerződések – amellet, hogy az egyetemes alapvető értékek iránti közös elkötelezettségről tanúskodnak – olyan széles körű reformokat fognak-e támogatni, amelyek közelebb visznek a szegénység felszámolásához és a jobb kormányzáshoz.

A Bizottság 2012 áprilisában költségvetés-támogatási irányítóbizottságot hozott létre ezen értékelések elvégzésére. E bizottságnak az EKSZ is tagja. Az irányítóbizottság munkája során fogja használni a kockázatértékelési keretet, amely többek között az uniós küldöttségek politikai jelentéseinek és a folyamatban lévő politikai párbeszédre alapul. 2012 szeptemberében hivatalos iránymutatások készültek a költségvetés-támogatás programozására, megtervezésére és kezelésére vonatkozóan. Az iránymutatások 4. fejezete az „alapértékekről” szól, és áttekinti a követendő elveket, az értékelés hatályát és azt, hogy az alapvető értékek miként kapcsolódnak a jó kormányzással és a fejlesztéssel kapcsolatos szerződéseknek és a költségvetés-támogatás egyéb formáinak (az ágazati reformokkal kapcsolatos szerződéseknek és az államépítéssel kapcsolatos szerződéseknek) a különböző aspektusaihoz, valamint foglalkozik az alapvető értékek értékelésének és nyomon követésének folyamatával.

Uniós bankként az EBB-t jogilag kötik az Európai Unió Alapjogi Chartájának rendelkezései. A környezeti és társadalompolitikai elvekről és normákról szóló nyilatkozatából kiindulva a bank úgy valósítja meg a kellő gondosságot, hogy egy sor hatás tekintetében emberi jogi alapú megközelítést alkalmaz¹. Amint azt a banknak a követendő környezeti és társadalompolitikai gyakorlatról szóló kézikönyve leszögezi, az emberi jogi megfontolásokat az EBB figyelembe veszi a projektszinten elvégzett, a társadalmi hatásokat felmérő vizsgálataiban. A bank a finanszírozást olyan projektekre korlátozza, amelyek tiszteletben tartják az emberi jogokat. Azoknak a projekteknek vagy tevékenységeknek, amelyek ezt nem teljesítik az EBB nem nyújt hitelt².

Jogi kötelezettségeinek (EUSZ) eleget téve és az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-iránymutatás jóváhagyására válaszul az EBB 2012 folyamán felmérést végzett az emberi jogi hiányosságokról, amelynek célja az volt, hogy összehasonlítsa a bank társadalmi értékelésre vonatkozó, meglévő előírásait az uniós Charta és az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségére vonatkozó ENSZ-iránymutatás rendelkezéseivel. E felmérés eredményei alapján 2012 és 2013 folyamán sor kerül azon előírások felülvizsgálatára, amelyek alapján a bank eleget tesz a kellő szociális gondosság elvének. Ezen előírások átdolgozása várhatóan fontos lépés lesz afelé, hogy az EBB finanszírozási tevékenységeiben operatív szempontból érvényre jussanak az emberi jogi megfontolások. E szándékot mutatja az is, hogy 2012 októberében az EBB otthont adott a szociális szakértők évente megrendezett nemzetközi találkozójának (ISEM), amely azt vizsgálta, hogy a nemzetközi pénzügyi intézmények miként tudják a legjobban integrálni az emberi jogokat a kellő szociális gondosság elvébe, és mindenekelőtt a hatásvizsgálatok elvégzésébe.

¹ Ezek a következők: kényszerű áttelepítés/gazdasági indíttatású lakhelyelhagyás; a kiszolgáltatott helyzetben lévő lakosság jogai és érdekei; munkaügyi előírások; munkahelyi egészségvédelem és biztonság, valamint közegészségügy; részvétel és konzultáció közügyekben. A művelet kontextusától függően más témák is figyelmet kaphatnak, például a kormányzáshoz, az átláthatósághoz és a kapacitáshoz kapcsolódó kérdések; a forráshoz jutáshoz, valamint a projektekből származó előnyök elosztásához kapcsolódó konfliktusok esélye és érzékenység; mélyülő egyenlőtlenségek; valamint a komplex intézményi környezet és a társadalmi dinamizmus.

² A kizárt tevékenységek listája itt található:
http://www.eib.org/attachments/documents/excluded_activities_2012_en.pdf.

Ezzel párhuzamosan bevezetésre került az eredménymérési keret (REM), amely fontos szerepet játszik abban, hogy a társadalmi szempontokat, az emberi jogi megfontolásokat, a vállalati társadalmi felelősségvállalást, a méltányos munkát, a környezetvédelmi elveket és a jó kormányzást illetően a bank a finanszírozott programokban fokozottabban alkalmazza a kellő gondosság elvét, és a fenti témákat jobban nyomon kövesse.

Végezetül, a Global Reporting Initiative (GRI) keretében, a vállalati társadalmi felelősségvállalás terén vállalt éves kötelezettségei összefüggésében az EBB jelentést tesz a környezeti, társadalmi és kormányzási teljesítményéről, és külön beszámol több társadalmi és emberi jogi mutatóról.

2. Valódi partnerség a civil társadalommal, helyi szinten is

Az EU 2012-ben tovább erősítette interakcióját a civil társadalommal, amely egyrészt kulcsfontosságú konzultációs partner az uniós emberi jogi politika alakításában, másrészt a politikai és pénzügyi támogatás különös célpontja, tekintve, hogy a civil társadalom nélkülözhetetlen szerepet játszik a hatósági intézkedések vizsgálatában, valamint annak elősegítésében, hogy az emberek megérthessék és érvényesíthessék jogaikat.

Az uniós tisztviselők szisztematikus gyakorlattá tették, hogy az **emberi jogi párbeszégeket** megelőzően konzultációkat tartsanak a **civil társadalommal** Brüsszelben, illetve országukban, a párbeszégeket követően pedig tájékoztatót tartsanak.

Ezenkívül 2012-ben az Argentínával, Bangladesssel, Brazíliával, Chilével, Grúziával, Indonéziával, Kirgizisztánnal, Kolumbiával, a Moldovai Köztársasággal, Mexikóval, a Palesztin Hatósággal és Tádzsikisztánnal tartott hivatalos emberi jogi párbeszéd keretében a **civil társadalmi szervezet** hivatalos **szemináriumait** is megszervezték, amelyen európai és nemzetközi nem kormányzati szervezetek találkoztak az érintett országokbeli nem kormányzati szervezetekkel. 2012 novemberében Galway-ben emberi jogi szemináriumra került sor uniós és kínai jogi szakértők és civil társadalmi képviselők részvételével.

A civil társadalmi szervezet ezen szemináriumainak ajánlásait figyelembe veszik az EU és az említett országok hivatalos emberi jogi párbeszédei során. Legjobb gyakorlat kialakítása céljából a civil társadalom képviselői részt vettek az Afrikai Unióval, Mexikóval és a Moldovai Köztársasággal tartott emberi jogi párbeszégeken, hogy ismertessék a szóban forgó ajánlásokat.

Hasonlóképpen konzultáltak a civil társadalommal helyi szinten és/vagy az EU központjában az **emberi jogi országstratégiák** elkészítése során is.

2012-ben konzultáció zajlott a civil társadalommal több szakpolitikai fejleményről, kezdve az **emberi jogi csomag** kidolgozásával, amelyet a Külügyek Tanácsa június 25-én fogadott el, majd az Európai Tanács jóváhagyott. Kikérték a civil társadalom véleményét olyan kérdésekben is, mint a vallás vagy meggyőződés szabadságára, illetve a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális (LMBTI) személyekre vonatkozó, még készülöben lévő uniós iránymutatások szövege.

Ugyanígy a migrációval és a mobilitással kapcsolatos általános uniós megközelítés, azaz az Unió külső migrációs és mobilitási szakpolitikájának átfogó kerete is nagy szerepet szán a megvalósításban a civil társadalomnak. A civil társadalom így szisztematikusan részt vesz minden migrációval kapcsolatos párbeszédben, valamint a specifikus együttműködési keretekben és mobilitási partnerségekben, és szerepet kap majd a jövőbeli közös migrációs és mobilitási programokban is. Emellett az emberkereskedelem felszámolására irányuló új európai uniós stratégia (2012–2016)¹ is hangsúlyozza a civil társadalom szerepét a stratégia végrehajtásában, aminek részeként a civil társadalom részt vesz a nemzeti és nemzetközi áldozatkezelési mechanizmusokban. Konkrétabban az uniós stratégia rendelkezik az olyan civil társadalmi szervezetek és szolgáltatók uniós platformjának létrehozásáról, amelyek az áldozatok védelmén és segítésén munkálkodnak a tagállamokban és a kiválasztott harmadik országokban.

A civil társadalom képviselői rendszeresen eszmét cserélnek a Tanács emberi jogi munkacsoportjával (**COHOM**) és tájékoztatást kapnak annak következtetéseiről.

¹ http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/trafficking_in_human_beings_eradication-2012_2016_en.pdf

Továbbra is a civil társadalom a fő kedvezményezettje **a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze**¹ által nyújtott segélyeknek. 2012-ben az alábbi négy munkaterületen mintegy 500 új projekt kapott finanszírozást, ezzel 2500-ra emelkedett a világszerte folyamatban lévő, támogatott projektek száma:

- a legnehezebb helyzetek kezelésére, az emberi jogi szükséghelyzetekre való gyors reagálásra, valamint átfogó uniós emberijogvédő-mechanizmus létrehozására szolgáló uniós kapacitás,
- az élénk civil társadalmak fejlesztése, segítséget nyújtva számukra a demokráciához és az emberi jogok érvényesüléséhez vezető út keresése, illetve azok védelme terén, és megszilárdítva a pozitív változás közreműködőiként betöltött különleges szerepüket,
- az érdekérvényesítést és a helyszíni műveleteket ötvöző tematikus kampányok. 2012-ben az alábbi kérdésekre helyeződött a hangsúly: halálbüntetés, büntetlenség, az igazságszolgáltatáshoz való jog, kínzás és rossz bánásmód, a gyermekek jogai, a nők jogai, társadalmi-gazdasági és kulturális jogok, alapvető szabadságok, fellépés a megkülönböztetés ellen és a fogyatékkal élők;
- a demokrácia előmozdítása és támogatása a részvételi és képviseleti demokrácia ösztönzése és fejlesztése révén, valamint a civil társadalom szerepének és az egyetemes, nemzetközi és regionális demokratikus mechanizmusokkal – ideértve a demokráciával kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalások nyomon követését és végrehajtását – való interakciójának a megerősítésén keresztül. 2012-ben négy európai uniós választási megfigyelő és több választási szakértői misszió kiküldésére került sor, valamint egy választási értékelő misszió utazott Líbiába.

¹ <http://www.eidhr.eu/>

2012-ben az EU megkezdte „**A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban**” című tanácsi következtetések, illetve közlemény végrehajtását is¹. Az EU megbízást kapott többek között arra, hogy készítsen ütemterveket a partnerországok civil társadalmi szervezeteivel való együttműködésre vonatkozóan. Az ütemterveknek meg kell felelniük annak az igénynek, hogy következetes uniós együttműködés alakuljon ki a civil társadalommal. Biztosítani fogják az új szakpolitika országszintű végrehajtását, és a civil társadalmi szervezetekkel való uniós együttműködés, párbeszéd és operatív támogatás keretébe tartozó hosszú távú célkitűzések megvalósulását. Ez a munka kapcsolódni fog az uniós külső támogatás programozásához, nevezetesen a kétoldalú, regionális és tematikus együttműködéshez, ezáltal biztosítva a szakpolitikák koherenciáját és az eszközök közötti kiegészítő jelleget. Az emberi jogi országstratégiák fontos referenciaként szolgálnak majd a programozás szempontjából is.

Az EU és a nem kormányzati szervezetek 14. alkalommal, december 6–7-én Brüsszelben megrendezett éves emberi jogi fórumának sikere még a korábbiaknál is jobban az EU (az Európai Külügyi Szolgálat és az Európai Bizottság) és a civil társadalom (az emberi jogokkal és a demokráciával foglalkozó nem kormányzati szervezetek hálózata és a *Dag Hammarskjöld* Alapítvány) közös munkájának volt köszönhető. A fórumon több, mint 200, a világ minden részéből érkezett civil társadalmi aktivista, valamint nemzetközi és regionális mechanizmusok, az uniós intézmények és tagállamok képviselői vettek részt, hogy megvitassák „Az egyetemesség előmozdítása: a regionális emberi jogi mechanizmusok szerepe és együttműködésük a civil társadalommal” témáját. A fórum lehetőséget biztosított továbbá arra, hogy találkozzanak egymással regionális szervezetek emberi jogi egységeinek a vezetői.

A szakpolitikai fórumot és párbeszédet a civil társadalmi szervezetekkel folytatott szakértői szintű megbeszélések hosszú sora egészíti ki, amelyeken e szervezetek tájékoztatást és segítséget kapnak azzal kapcsolatban, hogy miként juthatnak támogatáshoz és finanszírozáshoz. Ilyen például a strukturális párbeszéd, az EIDHR-fórum és a pályázati felhívásokat előkészítő szemináriumok.

¹ COM(2012) 492 final; a Tanács következtetései: A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban (a Tanács 3191. ülése (Külügyek), Luxembourg, 2012. október 15.).

3. A végrehajtás rendszeres értékelése

A cselekvési terv értelmében az emberi jogok és a demokrácia világbeli helyzetéről szóló éves jelentésében az EU beszámol a cselekvési tervben foglaltak végrehajtása terén elért eredményekről. Ennek megfelelően e jelentés szerkezete módosult, hogy kövesse a cselekvési terv szerkezetét; a jelentésben a stratégiai keretről és a cselekvési tervről szóló A. rész minden szakasza tartalmazza a cselekvési terv megfelelő részének végrehajtásában elért aktuális eredmények összefoglalását. E szerkezet célja az egyértelműség és az egyszerűség biztosítása, valamint a dokumentum olvashatóbbá és érthetőbbé tétele.

2012 végéig a cselekvési terv kilenc cselekvésének a végrehajtására került sor¹. Jelentős eredmények születtek e célok többségének megvalósítása terén.

1. 2012 októberében a demokráciáról szóló időközi jelentések elfogadására került sor kilenc kísérleti országra vonatkozóan, a zárójelentés pedig 2013 elejére várható, miközben folyamatban van a demokrácia támogatását célzó cselekvési tervek kidolgozása a kísérleti országok többsége esetében.
2. Lépésekre került sor annak érdekében, hogy szisztematikussá váljon az uniós választási megfigyelő missziók nyomon követése, mégpedig a misszióvezetők által készített jelentések és az uniós támogatás programozásának jobb felhasználása révén, valamint új iránymutatások kidolgozásával a választási megfigyelő missziókra és a küldöttségekre vonatkozóan.
3. 2012 novemberében létrejött a Tanács emberi jogi munkacsoportjának brüsszeli formációja.
4. 2012 decemberében elfogadták az emberkereskedelem elleni küzdelmet érintő partnerségek szempontjából kiemelt országok és régiók listáját.

¹ A 6a), 6d), 7, 14a), 16a), 18c), 23a), 25b) és 30b) cselekvések.

5. Az EU kiterjedt lobbitevékenységet folytatott annak érdekében, hogy előmozdítsa az ENSZ-közügyülés 67/206 sz. határozatát, amely újólág sürgeti a halálbüntetésre vonatkozó moratóriumot, és amelyet példa nélkül álló többséggel fogadtak el.
6. Minden uniós misszióba emberi jogi kapcsolattartókat és uniós összekötő tisztviselőket neveztek ki az emberijog-védőkkel való kapcsolattartás céljából. Jelentős erőfeszítések történtek elérhetőségeik közzétételének megkönnyítése érdekében is.
7. Megkezdődött a vallás vagy meggyőződés szabadságára vonatkozó iránymutatások kidolgozása is. Konzultációkra került sor a civil társadalommal, és az EU várakozásai szerint az iránymutatásokat 2013 elején fogják elfogadni.
8. 2013-ra halasztották az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás hatékony végrehajtására szolgáló uniós prioritásokról készült jelentés közzétételét, mégpedig azért, hogy abban figyelembe lehessen venni az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről 2012 decemberében tartott ENSZ-fórumon lezajlott megbeszélések eredményeit.
9. 2012 augusztusában az Európai Bizottság véglegesítette a fogyatékosagra és a fejlesztésre vonatkozó iránymutatás naprakész változatát, a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban.

II. Az emberi jogok egyetemességének előmozdítása

4. Egyetemes csatlakozás

Az EUSZ 21. cikkével, valamint az emberi jogi stratégiai kerettel és cselekvési tervvel összhangban 2012-ben folytatódott az egyetemes emberi jogi normák előmozdítása az EU harmadik országokkal és regionális szervezetekkel fenntartott kapcsolatainak alapjaként.

Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában az EU 2012-ben kiemelt figyelmet fordított azon kezdeményezések tartalmára, időnként kifogást emelve ellenük, amelyek alááshatták volna az emberi jogok egyetemességét, például a hagyományos értékekről, valamint a multikulturalizmusról és az emberi jogokról szóló kezdeményezések esetében. Az EU nyilatkozatokban és szavazata indokolásaiban egyértelműen kifejezésre juttatta nézeteit.

Az EU ösztönözte és szorosan figyelemmel követte az ASEAN új emberi jogi nyilatkozatának elkészültét 2012-ben, és hangsúlyozta, hogy az fontos előrelépést jelent Ázsiában az emberi jogok védelmének megerősítése terén. Catherine Ashton főképviselő azonban nyomatékosította azt is, hogy biztosítani kell, hogy a végrehajtás során megfelelően foglalkozzanak a nemzetközi normákkal – mindenekelőtt az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatával és az ENSZ vonatkozó emberi jogi szerződéseivel – való összeegyeztethetőség tekintetében felmerülő minden problémával.

2012 folyamán – az érintett harmadik országnak az emberi jogi országstratégiában azonosított helyzetének fényében – az EU kapcsolatainak szokásos elemévé vált az emberi jogi ENSZ-eszközök megerősítésének kérdése.

Ezenkívül az EU 2012-ben lezárta a gyermek jogairól szóló egyezményhez fűzött két fakultatív jegyzőkönyv és az ehhez kapcsolódó, a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 182. sz. ILO-egyezmény egyetemes megerősítése érdekében folytatott kampányát. A kampány az említett eszközök hatálybalépésének 10. évfordulójához kötődött, amely 2012 elején volt. Az EU kampánya pozitív hatással járt, és hozzájárult ahhoz, hogy hét állam megerősítette a gyermekek fegyveres konfliktusba történő bevonásáról szóló fakultatív jegyzőkönyvet, valamint egy állam aláírta, tíz másik pedig megerősítette a gyermekkereskedelemtől, a gyermekprostitúciótól és a gyermekpornográfiáról szóló fakultatív jegyzőkönyvet, míg egy állam megerősítette az ILO 182. sz. egyezményét. Várhatóan mintegy tizenkét állam rövid vagy középtávon meg fogja erősíteni ezeket az eszközöket, tekintve, hogy pozitív megnyilvánulásokat tettek az EU lobbikampánya során. Néhány esetben ez a támogatás rendelkezésre állásától függhet.

Együttműködés alakult ki a Csendes-óceáni Szigetek Fórumának Titkárságával az EIDHR azon projektjén keresztül, amely az ENSZ emberi jogi eszközeinek a fórum tagállamai általi megerősítésének előmozdítását célozta.

Hasonlóképpen szerves elemévé vált az emberi jogok terén a harmadik országokkal folytatott kétoldalú együttműködésnek az ENSZ-egyezmény alapján létrehozott szervek és a különleges előadók ajánlásainak, valamint az egyes államok által az egyetemes időszakos felülvizsgálat keretében vállalt kötelezettségeknek a végrehajtása. Kétoldalú kapcsolatai keretében az EU szintén szisztematikusan felszólal amellet, hogy adjanak állandó meghívást az ENSZ különleges előadóinak.

Az EU 2012-ben folytatta az együttműködést a partnerországokkal és -szervezetekkel a vallás és a meggyőződés szabadsága terén is, és ezzel megteremtette a lehetőségét annak, hogy tartós konszenzus jöjjön létre az EU által az Emberi Jogi Tanács, valamint a Közgyűlés elé terjesztett határozatokat illetően. Az EU együttműködött partnereivel, főként az OIC-cel a vallási türelmetlenség elleni küzdelmet és a kapcsolódó ENSZ-határozatok elfogadását illetően annak érdekében, hogy az emberi jogok a vallás vagy meggyőződés szabadságának egyetemes standardjai alapján folyamatosan a figyelem középpontjában maradjanak.

5. Az emberi jogok és a demokrácia kultúrája az EU külső tevékenységében

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervvel összhangban az EKSZ **2012 során képzéseket tartott az emberi jogokról és a demokráciáról**, mindenekelőtt az évente háromszor (2012-ben márciusban, júniusban és októberben) megrendezett, egyhetes „emberi jogi sorozat” keretében.

Az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos politikának az EU külkapcsolataiban való érvényesüléséről szóló három általános ülést követően tematikus modulokra került sor a megkülönböztetésmentességről (a gondolat-, a lelkiismereti és a vallásszabadság, a fogyatékkal élők és az LMBT személyek tekintetében), a nemek közötti egyenlőségről, a gyermekek jogairól, a nemzetközi büntető igazságszolgáltatásról, a demokrácia támogatásáról és a választások megfigyeléséről, az emberi jogokról az ENSZ összefüggésében, valamint az Európa Tanácsnak az emberi jogok terén játszott szerepéről. E képzések némelyikéhez az EKSZ igénybe vette tudósok, az emberi jogokkal és a demokráciával foglalkozó nem kormányzati szervezetek hálózata, ENSZ-ügynökségek és az Európa Tanács szakértelmét.

A képzési modulokban az EKSZ és az Európai Bizottság személyzete (a központokból és a küldöttségektől egyaránt), KBVP-s misszió- és műveleti személyzet, tagállami diplomata és az Európai Parlament személyzete vett részt. A résztvevők száma naponta átlagosan 35 fő volt, ami nagymértékben elősegíti az emberi jogok és a demokrácia kérdésének általános érvényesítését az uniós szakpolitikákban. A képzéseket a küldöttségek emberi jogi kapcsolattartóinak hálózatán keresztül hirdették meg, aminek eredményeként a küldöttségek személyzete jelentős számban képviseltette magát ezeken (52 fő 48 országból), és osztotta meg legjobb gyakorlatait a témák szerinti emberi jogi kérdésekről.

Hogy új lendületet adjon a személyzet képzésének, az EKSZ 2012 szeptemberében megkezdte az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatban a tagállamokban tartott képzések feltérképezését, a legjobb gyakorlatok összegyűjtése és az erők egyesítése céljából. Ennek keretében hét tagállam osztotta meg tapasztalatait.

Az emberi jogok és a demokrácia terén számos egyéb képzésre is sor került a küldöttségvezetők, szakpolitikai tisztviselők és az együttműködés-vezetők kiküldetésre való felkészítésének keretében, szemináriumokat szerveztek tagállami diplomaták részére, megrendezésre kerültek az EKSZ bevezető kurzusai és a DEVCO főigazgatóság regionális szemináriumai, de ad hoc felkérésre is tartottak képzéseket. Mostanra minden kiküldetésre felkészítő képzés szisztematikusan tartalmaz az emberi jogokról és a demokráciáról szóló előadást is.

Az EU 2012-ben is támogatta az emberi jogokkal kapcsolatos oktatást szerte a világon különböző pénzügyi eszközökön, többek között a demokrácia és az emberi jogok európai eszközén keresztül. A különböző régiókban a felsőoktatási intézmények és a nem kormányzati szervezetek által előmozdított projektek a lakosság széles körét célozták, az iskolás gyermekektől kezdve a közösségi vezetőkön át a rendészeti hatóságokig, a legkiszolgáltatottabb csoportokat is beleértve. Az Európai Egyetemközi Központ az Emberi Jogokért és a Demokratizálódásért (EIUC) és az afrikai, ázsiai/csendes-óceáni, balkáni, kaukázusi és latin amerikai regionális mesterképzések hálózata jó példa az e területen végrehajtott sikeres projektekre. Világszerte több mint 81 egyetem részvételével e hálózat olyan interdiszciplináris kiválósági központot jelent, ahol hallgatók, majdani vezetők, a magánszektor, a civil társadalmi szervezetek és a közszolgálat képviselői, valamint az uniós küldöttségek munkatársai posztgraduális emberi jogi képzéseken vehetnek részt. 2012-ben az EIUC-hálózat tárgyalásokat kezdett egy újabb regionális mesterképzés létrehozásáról a dél-mediterrán térségben.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervvel összhangban minden uniós küldöttséget és KBVP-missziót felkértek arra, hogy jelöljön ki **emberi jogi kapcsolattartó pontot és weboldalán tegye közzé ezek elérhetőségét**. 2012 végére mind a 140 küldöttség és mind a 15 KBVP-misszió és -művelet eleget tett ennek a felkérésnek. Több esetben két kapcsolattartó pontot is kijelöltek, egyet a politikai, egyet pedig a műveleti részlegben (összesen 215 kapcsolattartó pont). 101 országban kijelöltek a külön az emberi jog-védőkkel foglalkozó kapcsolattartó tisztviselőket is. 67 küldöttség már közzétette weboldalán az emberi jogi kapcsolattartó pontjuk elérhetőségét. Hat küldöttség úgy döntött, hogy ezt biztonsági okokból nem teszi meg.

Az emberi jogi kapcsolattartók központi szerepet játszanak az emberi jogi országstratégiák helyi végrehajtásának koordinálásában. Szakértői segítséget nyújtanak továbbá a központoknak a helyi fejlemények tekintetében, foglalkoznak egyéni esetekkel, demarsokat terjesztenek be, valamint tájékoztatást nyújtanak az EU prioritásairól az ENSZ Közgyűlésének Harmadik Bizottságában és az Emberi Jogi Tanácsban. Mindezen kérdéseket illetően a kapcsolattartókat ösztönözték arra, hogy osszák meg a legjobb gyakorlatokat. Erre alkalom nyílik majd az emberi jogi kapcsolattartó pontok első találkozásán, amelyre 2013. február 28-án fog sor kerülni Brüsszelben.

Az emberi jogi országstratégiák elkészítése és végrehajtása új lendületet adott **az Uniós küldöttségek és a tagállami nagykövetségek által az emberi jogok területén végzett közös munkának**. 2012-ben ez egyrészt sok helyen emberi jogi munkacsoportok létrehozását eredményezte szakpolitikai tanácsadói szinten, másrészt pedig azt, hogy emberi jogi szakértőket is bevontak az Uniós küldöttségek és a tagállami nagykövetségek együttműködési részlegeinek munkájába. E munkacsoportok közül több lehetővé tette az emberijog-védőkkel kapcsolatos információk és cselekvések jobb koordinálását is, aminek eredményeként jobb munkamegosztás alakult ki a helyi uniós partnerek között. Az EKSZ továbbra is legjobb gyakorlatként fogja népszerűsíteni ilyen helyi emberi jogi munkacsoportok létrehozását.

III. KOHERENS SZAKPOLITIKAI CÉLOK KITŰZÉSE BELSŐ ÉS NEMZETKÖZI SZINTEN EGYARÁNT

6. A demokrácia hatékony támogatása

Koherens célok kitűzésével, valamint az EUSZ 21. cikke alapján az EU 2012-ben folytatta a demokrácia és a demokratizálódás világszerte történő megerősítésére irányuló munkáját.

Az e célból felhasznált fő eszközök a következőket közvetítő politikai párbeszédnek voltak, amelyek választási megfigyelő missziókkal és fejlesztési együttműködési intézkedésekkel egészültek ki.

A koherenciával kapcsolatos munkát leghatékonyabban országszinten lehet elvégezni, és az az uniós eszközök közötti koherenciával kezdődik, a politikai párbeszédet is beleértve. Kiterjed az EU és a tagállamok közötti együttműködésre, amelynek keretében az üzeneteket és a tevékenységeket összehangolják és koordinálják, és akkor éri el célját, ha a támogatásról sikerül megállapodásra jutni és azt közösen végrehajtani az érintett partnerországgal. A jelenleg folyamatban lévő fejlesztések arra irányulnak, hogy fokozott hangsúly helyeződjön a fenntartható eredményekre, a demokrácia támogatását is beleértve.

A választási megfigyelő missziók mellett, amelyek a hiteles választási eljárások támogatásának rendkívül látható eszközei, a demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (EIDHR) keresztül sor került a partnerországokban – a civil társadalmi szervezetekkel együttműködésben – olyan tevékenységek végrehajtására is, amelyek célja a polgári és politikai jogok, valamint a gazdasági, szociális és kulturális jogok továbbfejlesztésének a támogatása.

A demokrácia támogatása nagyobb léptéket ölt a különböző közszektorbeli intézményeknek nyújtott támogatás formájában, melynek célja a polgárok részére nyújtott szolgáltatások javítása, valamint a gazdasági és szociális jogok érvényesítésének ösztönzése. Támogatásban részesültek parlamentek és polgársági szervezetek is, valamint decentralizációs intézkedések, mégpedig abból a célból, hogy növekedjen a politikai tér, és biztosítandó, hogy a polgárok hallathassák a hangjukat és képvisellekkel rendelkezzenek. A kapacitásépítés és az intézménytámogatás főként a Fejlesztési Együttműködési Eszközön, az Európai Szomszédási és Partnerségi Támogatási Eszközön, valamint az Európai Fejlesztési Alapon keresztül történik.

A 2009. novemberi és a 2010. decemberi tanácsi következtetések végrehajtása mostanra részét képezi a stratégiai keret és a cselekvési terv értelmében a demokrácia és az emberi jogok területén vállalt kötelezettségeknek.

2012-ben az uniós küldöttségek és a tagállamok folytatták a munkát a demokráciatámogatási kísérleti projektben még részt vevő kilenc országban (Benin, Bolívia, Ghána, Indonézia, Kirgizisztán, Libanon, a Maldív-szigetek, Mongólia és a Salamon-szigetek – ezeket a Tanács a 2010. decemberi következtetéseiben nevezte meg) a demokráciai profilok megalkotása és a demokráciai cselekvési tervek kidolgozása céljából. 2012 októberében időközi jelentést fogadtak el, az év végi jelentés és az első generációs kísérleti szakasz lezárása pedig 2013 elejére várható.

Minden **kísérleti küldöttség** készített leíró jelentéseket, amelyek az adományozó közösség által a demokrácia támogatása céljából a kísérleti országban végzett tevékenységeket térképezik fel. Többségük elemezte a szükségleteket is, valamint a demokrácia támogatására irányuló cselekvési terveket dolgoz ki.

A munka tovább fog folytatódni 2013-ban, és a sablonmintákat a beérkezett jelentések figyelembevételével felül fogják vizsgálni. Az eddigi eredmények azt mutatják, hogy a demokráciára való összpontosítás további információkat szolgáltat a politikai struktúrákról és az intézmények minőségéről, és áttekintést ad a demokráciát erősítő vagy aláásó politikai folyamatokról. Tanúsítják azt is, hogy tovább kell fejleszteni az eszközöket, mind a személyzet fejlesztése és képzése, mind pedig a tevékenységek elemzésére és azonosítására szolgáló iránymutatások és sablonok, valamint a demokrácia támogatását célzó tevékenységek végrehajtása és értékelése tekintetében.

A kísérleti országok első generációja tekintetében levont tapasztalatok képezik majd a kísérleti országok második generációja elindításának az alapját.

A demokráciaprofilok célja, hogy lehetővé tegyék a demokrácia helyzetének a felmérését egy adott országban, a kulcspontokra vonatkozó információk rendszerezését, valamint a változással kapcsolatos kilátások értékelését. Ideális esetben ezeket a profilokat a helyi (hivatalos szervek és civil társadalom) és a nemzetközi érdekeltekkel együttműködésben kellene elkészíteni. Az első generációs profilok tartalma alapján leszűrt előzetes következtetések szerint az összegyűjtött információk viszonylag hosszú ideig aktuálisak maradnak, és hasznos háttér-információként szolgálnak majd a politikai párbeszédnek, a fejlesztési együttműködési tevékenységek és a választási megfigyelés/segítségnyújtás tekintetében.

A demokráciára vonatkozó cselekvési tervek célja azon területek közösen elfogadott értékelésének a kialakítása, amelyek az EU/az uniós tagállamok támogatására vagy egyéb támogatásra szorulnak a demokrácia erősítése érdekében. Ezekről a területekről ideális esetben az EU/az uniós tagállamok (és más adományozók) és a partnerország közösen állapodnak meg. A cél a tevékenységek koherenciájának és az azokért való felelősségvállalásnak a fokozása, valamint fenntartható eredmények elérése. A demokrácia-profilokat és a demokráciára vonatkozó cselekvési terveket a Tanács elé fogják terjeszteni, és azokat fel fogják használni a módszertan továbbfejlesztésére. A végső cél világszerte alkalmazható eszközök kidolgozása.

A hiteles választások a működő demokrácia lényeges alapját és a fenntartható fejlődés kulcselemét képezik. Az EU úgy véli, hogy a hiteles választásokon való részvétel jogát garantáló intézkedések jelentős mértékben hozzájárulhatnak a békéhez, a biztonsághoz és a konfliktusmegelőzéshez. Az EU 2012-ben is erőteljes támogatást nyújtott a választási eljárások lefolytatásához szerte a világban. Ennek érdekében a hatóságok felkérésére **uniós választási megfigyelő missziókat és választási szakértői missziókat** telepített, valamint kérésre választási segítséget és támogatást nyújtott a hazai megfigyelők számára.

Júniusban időközi értékelésre került sor a választási megfigyelő és szakértői missziók működésének és a rendelkezésükre álló források felhasználásának javítása céljából.

Ebben az évben Szenegálba, Algériába, Kelet-Timorba és Sierra Leonéba küldtek ki választási megfigyelő missziókat. Az országban fennálló biztonsági helyzet miatt választási értékelő csoport telepítésére került sor Líbiában. Ezenkívül választási szakértői missziókat küldtek Egyiptomba, Jemenbe, Salvadorba, Guinea Bissaubba, Szenegálba, Mexikóba, Angolába és Ghánába.

Az EU tovább erősítette a választási eljárásokra vonatkozó hosszú távú megközelítést, mégpedig azzal, hogy megkezdte a választási ciklus lehető legtöbb, a választásokat megelőző (például a szavazók nyilvántartásba vétele) és azokat követő (a választási megfigyelő missziók ajánlásai nyomán hozott intézkedések) aspektusának az értékelését. Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keretben és cselekvési tervben foglalt kötelezettségvállalás teljesítése érdekében az uniós intézmények lépéseket tettek az uniós választási megfigyelő missziók nyomon követésének rendszerezésére, mégpedig a meglévő eszközök – például a misszióvezetők rendszeres jelentései és az uniós támogatás programozása – jobb felhasználásán és új eszközök – például a nyomon követési missziókban részt vevő küldöttségek számára készítendő iránymutatások és utasítások – kidolgozásán keresztül. A választási megfigyelő missziók hatásosságának növelése érdekében az EU elindította a választási ciklus közepén küldendő nyomon követési missziók első fordulóját, abból a célból, hogy erősítse az előző választásokat követően tett ajánlások végrehajtását a következő választások feltételeinek javítása érdekében. Az EU 2012 decemberében nyomon követési missziót hajtott végre Malawiban a választási reformok tekintetében tett előrelépés tanulmányozása és a 2014-ben tartandó következő választások előkészítéséhez való hozzájárulás céljából. 2013-ra több újabb misszió előkészítés alatt áll.

Tudatában annak, hogy az ajánlások jellege és formátuma lényeges a sikeres végrehajtásuk szempontjából, az EU folytatta a megfigyelő missziói részére nyújtott módszertani iránymutatás javítását ezen és más kérdésekben egyaránt, mindenekelőtt a NEEDS-projekten keresztül.

NEEDS-projekt (2008–2012)

A fokozott választási és demokratikus támogatási hálózat (*Network for Enhanced Electoral and Democratic Support* (NEEDS)) (2008–2012) az EU által támogatott harmadik projekt volt ezen a területen. A projekt a következőket célozta:

- 1) hozzájárulás az uniós választási megfigyelő missziók által használt következetes módszertan megszilárdításához a demokratikus választásokra vonatkozó nemzetközi és regionális normákkal összhangban (beleértve a választási segítségnyújtással való kapcsolatokat is);
- 2) az uniós megfigyelők képességeinek javítása a megfigyelők toborzására és képzésére vonatkozó közös uniós megközelítés kidolgozásán keresztül;
- 3) a demokratikus folyamat támogatása harmadik országokban a hazai megfigyelő csoportok és más érintett civil társadalmi szervezetek részére a regionális partnereken keresztül nyújtott célzott támogatás révén; ezzel összefüggésben az uniós választási megfigyelő missziók ajánlásainak végrehajtására szolgáló, a kapacitásépítésre is kiterjedő stratégiák kidolgozása és előmozdítása.

A hároméves projekt (amelyet egy évvel meghosszabbítottak) eredményeként számos hasznos eszközt és iránymutatást dolgoztak ki az uniós választási megfigyelő missziók módszertanára vonatkozóan, képzéseket szerveztek több száz, hosszabb vagy rövidebb ideig megfigyelői feladatokat ellátó személy és a csoportok legfontosabb tagjai számára, továbbá javult a civil társadalmi szervezetek és regionális hálózatok kapacitása.

Továbbra is ezek a célok maradnak majd a választási megfigyelés és a demokrácia támogatását célzó projekt (2013–2017) középpontjában, amelyet a GIZ és az Eris vezet afrikai, ázsiai és latin-amerikai regionális és nemzeti partnerei támogatásával.

Az EU továbbra is vezető szerepet játszott a különböző választási megfigyelő missziók erőfeszítéseinek helyszíni koordinálásában, és közreműködött annak támogatásában, hogy erősödjön más regionális szervezetek (pl. az Afrikai Unió és az Arab Államok Ligája) kapacitása. Az Unió küldöttségeket ösztönözték, hogy tegyenek intézkedéseket az EBESZ/ODIHR választási megfigyeléssel kapcsolatos ajánlásai nyomán.

Együttműködés az Arab Államok Ligája és az EU között

2012-ben a NEEDS-projekt keretében lehetőség nyílt arra, hogy egy tíznapos csere- és munkaprogram során az Arab Államok Ligája és az Európai Unió megbeszéléseket folytassanak a választási megfigyelő missziók előtt álló kihívásokról. A program – amelyre 2012. október 7. és 17. között került sor – egy brüsszeli találkozóval kezdődött, majd az Arab Államok Ligájának küldöttsége Litvániába utazott, hogy megfigyelje az ott október 14-én megrendezett parlamenti választásokat. A küldöttséget 14 olyan szakember alkotta, akik az Arab Liga székhelyén dolgoznak és érintettek az Arab Liga választási megfigyelő misszióiban, valamint tagja volt még az EU/Arab Liga máltai székhelyű összekötő irodájának egy képviselője is.

A szeminárium lehetőséget kínált az Arab Liga és az EU tisztviselői számára arra, hogy megismertessék egymással jelenleg alkalmazott gyakorlataikat, valamint a választási megfigyelési és választási segítségnyújtási módszertannal kapcsolatos megközelítéseiket. Vagyis jobban megismerték egymás megfigyelési tapasztalatait, és összehasonlító áttekintést kaptak a választási megfigyelő csoportokat támogató különböző nemzetközi és regionális csoportok módszereiről és stratégiáiról.

Az EU finanszírozáson és kapacitásépítésen keresztül több országban támogatott hiteles nemzeti megfigyelő hálózatokat. Folytatta továbbá választási eljárások – mindenekelőtt választásirányítási testületek – technikai és anyagi támogatását, a szavazási és regisztrációs rendszerek anyagi támogatását, valamint egyre nagyobb mértékben támogatott a választási bizottságokon kívüli egyéb kulcsszereplőket az inkluzivitás és az eljárás elfogadottságának előmozdítása érdekében. Ez a következőket foglalta magában: civil társadalmi szervezetek támogatása olyan területeken, mint a szavazói/állampolgársági oktatás; pártatlan és szakszerű médiaágazat kialakulásának az elősegítése, többek között az újságírók képzése révén; képzés nyújtása politikai pártok tagjai és a választásokon jelöltként indulók részére, beleértve a párton belüli párbeszédet és a nemekkel kapcsolatos kérdéseket is; hatékony választási vitarendezési mechanizmus kialakításának és a bírói kar megerősítésének az előmozdítása.

2012-ben az EU több országban is nyújtott választási segítséget, többek között Burkina Fasóban, Salvadorban, Nigériában, Pakisztánban és Togóban. Az EU anélkül, hogy csökkentette volna erőfeszítéseit a világ egyéb részeit tekintve, fokozta a dél-mediterrán térségben és a Közel-Keleten zajló demokratizálódási hullám támogatását. Ennek keretében támogatta a Jordániában és Líbiában zajló demokratikus reformfolyamatot. Előkészítés alatt áll az olyan országok részére nyújtandó támogatás, melyekben jelenleg zajlik a demokratikus intézmények megszilárdítása, például Nepál és Tanzánia esetében, valamint amelyek válságon mentek keresztül, amelynek következtében átmeneti intézményeket demokratikusan megválasztott intézményeknek kell felváltaniuk, például Madagaszkár esetében.

Továbbra is az EU prioritásai közé tartozik az ismeretek és a szakpolitikák fejlesztése, valamint a fő szereplőkkel való együttműködés a választási segítségnyújtás területén. A választásokkal és az ikt-val foglalkozó tematikus munkaértekezletre került sor a kenyai Mombasszában 2012 márciusában, amelyen több mint 200 fő vett részt több fejlődő ország választási bizottságainak képviselőjében. A munkaértekezlet megszervezésére az UNDP-vel együttműködésben került sor, eredményeként pedig átfogó összefoglaló jelentés született, amelyből elektronikus távoktatási tananyag is készült.

7. Állandó kapacitás az emberi jogokra és a demokráciára az Európai Unió Tanácsában

Annak a tanácsi munkacsoportnak, amely az EU külkapcsolatainak minden emberi jogi aspektusával foglalkozik (COHOM), egyaránt tagjai az EU tagállamai, az Európai Bizottság és az Európai Külügyi Szolgálat. Ez a munkacsoport felelős az emberi jogok és a demokrácia területére vonatkozó uniós szakpolitika stratégiai fejlesztéséért és végrehajtásáért, beleértve az EU különböző emberi jogi iránymutatásait, a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszédet és konzultációkat, valamint az emberi jogok általános érvényesítését az EU külső tevékenységében.

Fő feladatainak egyike a többoldalú emberi jogi fórumokon – különösen az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában és az ENSZ Közgyűlésének Harmadik Bizottságában – képviselendő uniós stratégiai prioritások meghatározása. Hajtóereje volt az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keret és cselekvési terv megszövegezésének, és felügyeli annak általános végrehajtását.

A munkacsoport rendszeres időközönként véleményt cserél az Európai Bizottság Emberi Jogi Albizottságának elnökével és a civil társadalom képviselőivel. Rendszeres részt vesznek a munkacsoport ülésein magas rangú vendégelőadók is, például az ENSZ különleges előadói, akik konkrét témákról tartanak előadást.

Az EU emberi jogi politikájának kibővülése miatt az elmúlt években jelentősen megnőtt a munkacsoport munkaterhe és az ülésezéssel töltött ideje. Az ülésezéssel töltött teljes idő például 2012 első felében a 2010-es időtartamhoz képest közel a kétszeresére nőtt. Ezek az új körülmények szükségessé tették a munkamódszerek módosítását.

A fővárosokban az uniós tagállamok emberi jogi igazgatóinak részvételével tartott rendes üléseket most már kiegészítik a 2012 novemberében létrehozott **brüsszeli formáció rendszeres ülései**. Ennek fő célja nemcsak a munkacsoport megnövekedett munkaterhének a kezelése volt, hanem az is, hogy lehetővé tegyék a számára, hogy gyorsabban reagáljon a fejleményekre és biztosított legyen a szoros együttműködés a Politikai és Biztonsági Bizottsággal, valamint más munkacsoportokkal, különösen a földrajzi területekkel foglalkozó tanácsi munkacsoportokkal. Ez egyértelműen tanúsítja, hogy az EU elszánt arra, hogy minden külső tevékenysége keretében előmozdítsa az emberi jogokat és a demokráciát.

Az egymást követő elnökségek jelenlegi gyakorlatára építve a COHOM **munkacsoportokat** hozott létre, melyek szerepe abban áll, hogy különböző témák alapos előkészítése és megvitatása révén támogassák a COHOM munkáját egyes kiemelt területeken, mindenekelőtt az emberi jogok területére vonatkozó uniós iránymutatások végrehajtása tekintetében (például halálbüntetés, kínzás, gyermekek és fegyveres konfliktusok, emberijog-védők, a gyermek jogai, a nők és lánygyermekek elleni erőszak). E munkacsoportok gyakorlati lehetőséget kínálnak arra, hogy az EKSZ, a bizottsági szolgálatok és a tagállamok érintett szakértői találkozzanak, és informális keretek között osztozzanak a munkateherben.

Nem hivatalos **tehermegosztási intézkedések** léteznek az ENSZ emberi jogi fórumain (a Közgyűlés Harmadik Bizottsága és az Emberi Jogi Tanács) és más többoldalú szervezetekben is, például az Európa Tanácsban és az EBESZ-ben.

A hatékony tehermegosztási intézkedések biztosítják a széles politikai támogatást, és lehetővé teszik a szakértelem és a képességek lehető legjobb felhasználását. 2013-ban folytatódni fognak a tehermegosztás további erősítésének mikéntjéről folytatott megbeszélések.

8. Nagyobb mértékű szakpolitikai koherencia megvalósítása

Az EU **minden területen** elkötelezett az **emberi jogok** iránt. Az EU és tagállamai elkötelezettek annak biztosítása iránt, hogy az EU határain belül érvényesüljön az emberi jogok tisztelete. A területén kívül az EU – az Európai Unióról szóló szerződés 21. cikkével összhangban – külső tevékenységei keretében határozottan fellép az emberi jogok és a demokrácia előmozdítása érdekében. 2012-ben erőfeszítések történtek annak érdekében, hogy javuljon az EU külső és belső emberi jogi politikája közötti koherencia és konzisztencia. A Tanács alapvető és az uniós polgársági jogokkal, valamint a személyek szabad mozgásával foglalkozó munkacsoportja és külső emberi jogi munkacsoportja közötti együttműködés 2013-ban fokozódni fog.

9. A gazdasági, szociális és kulturális jogok tiszteletben tartása

A gazdasági, szociális és kulturális jogok szerves részét képezik az EU külső emberi jogi politikájának, tükrözve az összes emberi jog egyetemessége és oszthatatlansága iránti határozott elkötelezettséget. Az EU 2012-ben különböző eszközöket vett igénybe e jogok előmozdítása, védelme és tiszteletben tartása érdekében, beleértve a magas szintű érdekérvényesítési és nyilvános diplomáciai erőfeszítéseket is.

A kormányközi tárgyalások során az EU kiállt az emberi jogi normák érvényre juttatása, valamint a fenntartható fejlődés és a szegénység felszámolása közötti kapcsolat elismerése mellett. Néhány partnerrel a 2012 során tartott uniós emberi jogi párbeszéd keretében is megbeszélést folytattak a gazdasági, szociális és kulturális jogokról. Így például a Kolumbiával, Grúziával, Ukrajnával és Vietnammal folytatott emberi jogi párbeszéd keretében foglalkoztak 2012-ben a gazdasági, szociális és kulturális jogokkal, több szempontból, így a munkajogok és földhöz fűződő jogok szempontjából. Ez most szisztematikusabban fog történni, amint azt az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó cselekvési terv is előírja.

Az EU az év egészében aktívan támogatta az ENSZ-nek **a gazdasági, szociális és kulturális jogokkal foglalkozó különleges előadóit** – például az élelmiszerhez és az ivóvízhez való joggal megbízottakat – és együttműködött velük.

Az ENSZ-közgyűlés 2012-es miniszteri hete során az EU az USA-val és az ENSZ vízügyi szervével közösen **magas szintű rendezvényt** szervezett a **vízbiztonságról**, és a víznek az élelmiszer- és energiaellátás, valamint a gazdasági és társadalmi fejlődés szempontjából betöltött jelentőségéről. Catherine Ashton főképviseelő/alelnök és Hillary Clinton, az USA külügyminisztere egyaránt felszólalt a kerekasztal-találkozón. A résztvevők [sürgették az együttműködést és megelőző intézkedések meghozatalát a vízhiány megelőzése érdekében](#), és felvetették, hogy a vízgazdálkodást a kormányok, üzleti vállalkozások és oktatási intézmények közötti partnerségek révén lehetne javítani. A vízbiztonság kérdésével az uniós külügyminiszterek szeptemberben Cipruson tartott nem hivatalos ülésén is foglalkoztak.

Az EU a világ legnagyobb fejlesztési segélyezője, és ekként konkrét lépéseket tett annak érdekében, hogy támogassa partnereit a gazdasági, szociális és kulturális jogok érvényesítésében. Az EIDHR végrehajtási stratégiája keretében az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy fokozza az ezen jogokat érintő kezdeményezéseknek juttatott támogatását, többek között úgy, hogy szót emel a gazdasági, szociális és kulturális jogokról szóló nemzetközi egyezmény és annak fakultatív jegyzőkönyve aláírása és megerősítése mellett.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keret és cselekvési terv **9.**, „a gazdasági, szociális és kulturális jogok tiszteletben tartása” tárgyú **cselekvése** kimondja, hogy az EU-nak a) hozzá kell járulnia az ezen jogokkal kapcsolatos menetrend kialakításához, különös hangsúlyt helyezve az ENSZ Emberi Jogi Tanácsára és szorosan együttműködve az ENSZ érintett különleges előadóival, valamint b) a harmadik országokkal folytatott párbeszédeiben foglalkoznia kell a gazdasági, szociális és kulturális jogokhoz kapcsolódó konkrét kérdésekkel.

2013 közepére el fog készülni egy erre vonatkozó munkaterv. A COHOM-ban 2012 novemberében ezzel kapcsolatos megbeszélések kezdődtek egy portugál nem hivatalos dokumentum alapján, melyek 2013 elején is folytatódni fognak.

A **10. cselekvés** elkötelezi az EU-t arra, hogy előmozdítsa az emberi jogokat a fejlesztési együttműködésben, valamint (a 10c) cselekvés), hogy integrálja az emberi jogi kérdéseket mindazon tevékenységébe, amelyeket a globális fejlesztési menetrend és más globális kérdések – különösen a millenniumi fejlesztési célokat követő folyamat – előmozdítása érdekében folytat. Már megkezdődött a munka annak **biztosítása érdekében, hogy a 2015 utáni fejlesztési menetrendben hangsúly helyeződjön az emberi jogokra, a demokráciára és a jó kormányzásra.**

2012 során az EU folytatta szoros együttműködését a Nemzetközi Munkaügyi Szervezettel (ILO). Végrehajtotta a Bizottság [Változtatási program: az EU fejlesztéspolitikájának hathatósabbá tétele](#) című közleményét (2011. október), amely rávilágít arra, hogy a foglalkoztatás és a tisztességes munka fontos szerepet játszik az inkluzív növekedési keret szempontjából, amely lehetővé teszi az emberek számára, hogy részt vegyenek a jólét- és a munkahelyteremtésben, és részesedjenek ezekből.

Az Európai Egyetemközi Központ az Emberi Jogokért és a Demokratizálódásért – amely az EIDHR keretében is részesül támogatásban – 2012 júliusában az olaszországi Velencében konferenciát rendezett diplomataik részére „Az EU és a gazdasági, szociális és kulturális jogok” címmel. A konferencián egy asztalhoz ültek az érintett érdekelt felek (például tudósok, valamint az uniós intézmények és tagállamok emberi jogi és demokratizálási szakértői), hogy megvitassák, miként lehetne fejleszteni a gazdasági, szociális és kulturális jogokra vonatkozó uniós politikát.

Az EKSZ 2012 márciusában **képzést szervezett a személyzete részére a gazdasági, szociális és kulturális jogokról.** Ebben a képzésben az EKSZ, az Európai Bizottság és a tagállamok külügyminisztériumainak személyzete vett részt.

10. Jogalapú megközelítés kialakítása a fejlesztési együttműködésben

2012-ben több olyan szakpolitikát és cselekvést is elindítottak, melyek a fejlesztési együttműködés területén a jogalapú megközelítés javítását célozták. A változás programja¹ és a költségvetés-támogatásra vonatkozó iránymutatások² az uniós fejlesztési együttműködés prioritásaiként határozzák meg az emberi jogokat, a jó kormányzást és a demokráciát. Az Európai Parlament a 2012. október 23-i, „**Változtatási program: az Unió fejlesztési politikájának jövője**” című állásfoglalásában³ felszólította a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy „teljesítsék az „emberi jogokon alapuló megközelítésre” tett ígéretüket az egész fejlesztési együttműködési folyamatban”.

Az inkluzív növekedés, valamint a társadalmi és gazdasági jólét elválaszthatatlanul összekapcsolódik az emberi, polgári és politikai jogokkal. Az új **programozási utasítások**⁴ értelmében az EU-nak fokoznia kell együttműködését a partnerországokkal a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság előmozdítása érdekében. Az EU-nak hozzá kell igazítania a támogatását (a segély összetételét és szintjét, a módszereket és a szabályokat) ahhoz, hogy az érintett ország mekkora mértékű elkötelezettséget tanúsít az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság iránt, és milyen mértékben képes reformokat végrehajtani és megfelelni lakossága igényeinek és szükségleteinek. A költségvetés-támogatásra vonatkozó új iránymutatások⁵ kimondják, hogy általános költségvetés-támogatást abban az esetben lehet nyújtani, ha bízni lehet abban, hogy a támogatást azon alapvető értékek és célok előmozdítására használják majd fel, amelyek iránt az EU és a partnerország elkötelezett. Ebben a tekintetben az EU kidolgozta „Az alapvető értékek értékelése” című dokumentumot (a költségvetés-támogatásra vonatkozó iránymutatások 4. fejezete és 12. melléklete), amelyet számos szerződéstípus esetében alkalmazni kell majd. A jó kormányzással és a fejlesztéssel kapcsolatos szerződések esetében mostanra előfeltétellé vált az alapvető értékek melletti elkötelezettség.

¹ A Tanács következtetései – A változás programja: az EU fejlesztéspolitikájának hatékonyabbá tétele (A Tanács (Külügyek) 3166. ülése, Brüsszel, 2012. május 14.).

² Tükrözve a harmadik országoknak nyújtott uniós költségvetés-támogatás jövőbeli megközelítéséről szóló tanácsi következtetésekben (a Tanács 3166. ülése (Külügyek), Brüsszel, 2012. május 14.) megfogalmazott új szakpolitikát.

³ 2012/2002(INI).

⁴ Utasítások a 11. Európai Fejlesztési Alap (EFA) és a Fejlesztési Együttműködési Eszköz programozásához (2014–2020), elfogadva 2012. május 15-én.

⁵ 2012 szeptemberében fogadták el.

Ezenkívül a 2014–2020-as időszakra szóló többéves pénzügyi keretre vonatkozóan 2011 decemberében előterjesztett javaslatok arról tanúskodnak, hogy az emberi jogokat és a demokráciát már nem több területet átfogó (nagyon gyakran tematikus eszközök körébe vont) kérdésként, hanem ágazati megközelítésként kezelik. Vagyis az emberi jogokra és a demokráciára már nem „pótkerékként” tekintenek, hanem sokkal inkább a koherensebb és hatékonyabb programozás alapjaként. Az uniós cselekvések ezért különböző formákat fognak öltetni: emberi jogi előfeltételek az általános költségvetés-támogatásra vonatkozóan, a demokrácia és az emberi jogok európai eszközének rugalmasabbá tétele és megerősítése, a civil társadalommal való együttműködés és az irányába folytatott tájékoztatási tevékenység fokozása, de mindenekfelett az emberi jogok, a demokrácia és a jó kormányzás általános érvényesítése minden földrajzi eszközben. Az EU ezzel biztosítani fogja, hogy a demokráciához, az emberi jogokhoz és a jogállamisághoz kapcsolódó projektek ne csak az igazságügyi rendszer reformját vagy az intézményépítést célozzák, hanem az infrastruktúrára és a környezetre is kiterjedjenek. Az EU biztosítani fogja például, hogy az érintettek kinyilváníthassák nézeteiket és igényeiket, vagyis gyakorolhassák emberi jogait. Az EU ebben a szellemben 2013-ban eszköztárat fog kidolgozni a fejlesztési együttműködés jogalapú megközelítésének kialakítására vonatkozóan¹. Az emberi jogi országstratégiáknak a programozás kulcselemévé kell válniuk.

A programozással párhuzamosan az EU jelenleg **a Rio+20 konferenciát követő intézkedések és a 2015 utáni fejlesztési menetrend** közötti koherencia és koordináció javításán dolgozik, hangsúlyozva, hogy a 2015 utáni időszakra azt a célt kell kitűzni, hogy 2030-ra minden ember számára biztosítottak legyenek a tisztességes életkörülmények. A fenntartható fejlődés elérése szempontjából fontosak a demokratikus kormányzással, a jogállamisággal és az emberi jogok maradéktalan megvalósításával kapcsolatos kérdések. Az EU ezért annak biztosítására fog törekedni, hogy e központi jelentőségű kérdések szerves részét képezzék a 2015 utáni globális fejlesztési menetrendnek.

¹ A demokráciára és az emberi jogokra vonatkozó uniós stratégiai keret cselekvési tervének 10a) cselekvése.

11. A kereskedelmet az emberi jogok szolgálatába kell állítani

A Bizottság 2012 elején elfogadta a „Kereskedelem, növekedés és fejlődés: A leginkább rászoruló országokra szabott kereskedelmi és beruházási politika kialakítása” című közleményt¹, amelyben újjólag megerősítette, hogy – az EUSZ 3. cikke (5) bekezdésének és az EUMSZ 207. cikkének megfelelően – az **uniós kereskedelempolitikát** az EU alapját képező elvek vezérlik, beleértve az emberi jogok tiszteletben tartását és előmozdítását, valamint a fenntartható fejlődést.

A Tanács 2012. október 25-én elfogadta az általános tarifális preferenciák rendszerének alkalmazásáról szóló 978/2012/EU rendeletet, amely az **általános preferenciális rendszerről (GSP)** szóló korábbi rendelet helyébe lépett. Az új GSP-rendelet megerősíti azt a mechanizmust, amely a nemzetközi egyezmények – köztük az emberi jogokkal kapcsolatos alapvető egyezmények – GSP+ kedvezményezettek általi betartásának megfigyelésére szolgál. A Bizottság javítani fogja a GSP+-kedvezményezettek általi végrehajtásról szóló jelentéstételt, mégpedig azáltal, hogy két évente jelentést tesz mind a Tanácsnak, mind az Európai Parlamentnek. Ezek a továbbfejlesztett intézkedések 2014. január 1-jén, az új preferenciák hatálybalépésekor válnak alkalmazandóvá.

¹ COM(2012) 22.

Az **uniós szabadkereskedelmi megállapodások** áthidaló klauzulán keresztül kapcsolódnak a megfelelő politikai keretmegállapodásokhoz, amelyek emberi jogi záradékokat is tartalmaznak. Ha nincs hatályban társulási vagy keretmegállapodás, a szabadkereskedelmi megállapodásokba külön emberi jogi záradék kerül be. Ezt a megközelítést követték a Kolumbiával/Peruval 2012 júniusában aláírt szabadkereskedelmi megállapodás esetében, amelyhez decemberben az Európai Parlament is egyetértését adta. A hatásvizsgálatok elvégzésére a kereskedelmi tárgyalások megkezdésére vonatkozó bizottsági javaslatot megelőzően kerül sor, míg a fenntarthatósági hatásvizsgálatokat, amelyek részletesebb elemzést tesznek lehetővé, a tárgyalások során végzik. Mindkét eljárás emberi jogi dimenziója továbbfejlődött az alapjogok bizottsági hatásvizsgálatokban való figyelembevételére vonatkozó operatív iránymutatás 2011-es elfogadása óta. Ezt a megközelítést 2012-ben vezették be a gyakorlatban, mégpedig a Japánnal kötendő szabadkereskedelmi megállapodásra irányuló tárgyalások, valamint a Kínával kötendő első egyedi kétoldalú beruházási megállapodásra (új uniós hatáskör a Lisszaboni Szerződés értelmében) irányuló tárgyalások megkezdése előtt, és ekkor alkalmazták a Grúziával és a Moldovai Köztársasággal kötendő mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi megállapodás tekintetében végzett fenntarthatósági hatásvizsgálatokban is.

Az egyes, a halálbüntetés vagy kínzás során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló **1236/2005/EK rendeletet** illetően az Európai Bizottság 2011 decemberében felvette a tiopentálnátriumot és más, a halálos injekciókhoz használt hasonló anyagokat az exportellenőrzés hatálya alá eső áruk listájára¹. A Bizottság – elsősorban az Európai Parlament kérése alapján – egy szakértői csoport segítségével megkezdte az 1236/2005/EK rendelet általános felülvizsgálatát, amelyet 2013-ban szándékozik lezárni. A felülvizsgálat során meg fogják vizsgálni, hogy az ellenőrzés hatálya alá tartozó áruk listáját tovább kell-e módosítani, valamint hogy szükséges-e további intézkedésekre javaslatot tenni.

A Bizottság konzultációkat kezdeményezett annak lehetőségéről, hogy az exportellenőrzésről szóló, hatályos 428/2009/EK rendelet egyes rendelkezéseinek alkalmazását hozzáigazítsák az egyes olyan érzékeny technológiák exportjának ellenőrzéséhez, amelyek konfliktusövezetekben, illetve elnyomó rendszerek által felhasználhatók az emberi jogok megsértésére.

¹ A Bizottság 2011. december 20-i 1352/2011/EU végrehajtási rendelete.

Erre példaként, a szíriai helyzet folyamatos romlását követően a szíriai helyzetre tekintettel korlátozó intézkedések meghozataláról szóló 36/2012/EU tanácsi rendelet megtiltotta az olyan berendezések vagy szoftverek exportját, amelyek elsősorban azt a célt szolgálják, hogy a szíriai kormány segítségével ellenőrizhesse az internethasználatot vagy lehallgathassa a telefonbeszélgetéseket. A tilalom 2012. január 18-án lépett hatályba az EU-ban.

A **fegyverkereskedelmi szerződésről** szóló ENSZ-konferencián az Európai Unió és tagállamai világossá tették, hogy meggyőződésük, hogy a fegyverek átadását tiltani kell azokban az esetekben, amelyekben egyértelműen fennáll annak a veszélye, hogy a fegyvereket a nemzetközi emberi jogi jogszabályok, illetve a nemzetközi humanitárius jog súlyos megsértésére fogják felhasználni.

12. A konfliktusmegelőző és válságkezelő tevékenységeknek tükrözniük kell az emberi jogokat

Az EU folytatta konkrét emberi jogi és nemi esélyegyenlőségi politikáinak végrehajtását és megszilárdítását a közös biztonság- és védelempolitika keretében. **Az emberi jogok és a nemekkel kapcsolatos szempontok általános érvényesítése** továbbra is részét képezte a KBVP-missziók és -műveletek tervezési, végrehajtási és értékelési folyamatának. Az EKSZ olyan belső munkacsoportot hozott létre, amely az emberi jogok és a nemekkel kapcsolatos szempontok általános érvényesítésével foglalkozik a KBVP keretében, mégpedig azzal a céllal, hogy rendszeresen egy asztalhoz ültesse minden érintett szolgálat érdekelt feleit. „Az emberi jogoknak és a nemek közötti egyenlőségnek a KBVP katonai műveleteiben és polgári misszióiban való érvényesítése terén megállapított tanulságok és legjobb gyakorlatok” című 2010. évi tanácsi jelentésben¹ megfogalmazott ajánlások továbbra is referenciapontként szolgáltak az e területen végzett uniós tevékenységeket illetően, csakúgy mint az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervből eredő konkrét kötelezettségvállalások.

¹ A teljes lista a 17138/1/10 REV 1 dokumentumban található.

2012 júniusában megtartották éves ülésüket a KBVP-missziók és -műveletek emberi jogokkal és nemekkel kapcsolatos szempontokkal foglalkozó tanácsadói, ez alkalommal az uniós tagállamok által az **ENSZ BT 1325** sz. határozatának végrehajtásáról tartott éves üléssel együttesen. Az ülés lehetőséget kínált a legjobb gyakorlatok cseréjére és gyakorlati ajánlások tételére azt illetően, hogy miként lehetne munkájukat jobban támogatni. 2012-ben a polgári missziók hatvan százaléka és a műveletek mindegyike rendelkezett az emberi jogokkal és/vagy a nemekkel kapcsolatos szempontokkal foglalkozó tanácsadókkal vagy oktatóval (EUTM Somali).

Továbbfejlesztették az emberi jogokra, a gyermekek védelmére és a nemekkel kapcsolatos kérdésekre vonatkozó **képzési modulokat** az uniós tagállamok és civil társadalmi csoportok képzési intézményeinek segítségével, és ennek a munkának 2013-ban be kell fejeződnie. Ezek a kiküldetésre felkészítő képzési modulok – amelyek a tagállamok által 2010-ben elfogadott állandó képzési elemeken alapulnak – a missziók és műveletek személyzetét célozzák. Továbbra is megrendezésre kerültek – elsősorban az EBVF és az EKSZ képzési programjainak részeként – azok a képzések, amelyek célja az volt, hogy megismertessék az EU és a tagállamok személyzetét az EU által a KBVP területén tett emberi jogi kötelezettségvállalásokkal.

A cselekvési tervnek megfelelően az EKSZ 2012-ben megkezdte **a konfliktusokkal kapcsolatos korai előrejelzési rendszer** kidolgozását, amelyben mutatóként az emberi jogok megsértése is szerepel. A rendszer révén javulni fog az EKSZ kapacitása az erőszakos konfliktusok kockázatának felismerésére és az EU általi korai fellépésre. A rendszert kísérleti jelleggel a Száhil öv nyolc országában fogják bevezetni 2013 elején.

A nemzetközi szervezetekkel való együttműködést illetően az EU–ENSZ irányítóbizottság a 2012. novemberi ülésén kicserélte **az emberi jogoknak a válságkezelésben való általános érvényesítésére vonatkozó legjobb gyakorlatokat**. A 2012. novemberi EU–AU párbeszéd szintén lehetővé tette az e kérdéssel kapcsolatos véleménycserét.

A **civil társadalom** szintén szorosan bekapcsolódott az EU e téren folytatott munkájába, mindenekelőtt az emberi jogokkal és a nemekkel kapcsolatos szempontokkal foglalkozó tanácsadók éves ülésein való részvétel, valamint a rendszeres munkacsoporti szintű véleménycsere révén, Brüsszelben, valamint a missziós és műveleti helyszíneken.

A Tanács 2012 márciusában befejezte „A nőkről, a békéről és a biztonságról szóló ENSZ BT-határozatok végrehajtása a KBVP-missziók és -műveletek összefüggésében” című **operatív dokumentum** felülvizsgálatát¹, amelyet 2008-ban fogadott el.

¹ 7109/12. Hivatkozik az ENSZ BT 1820, 1888, 1889 és 1960 sz. határozatával megerősített 1325 sz. határozatára.

Az EUTM Somali az EU olyan képzési missziója, amely a szomáliai katonákat célozza a biztonsági ágazat Szomáliában zajló reformjának részeként. A misszió Ugandában található, székhelye Kampalában, a kiképzőtábor pedig Bihangában van. Az EUTM Somali a 2010-es elindítása óta mintegy 3 000 szomáliai katonát képzett ki, akik most az új szomáliai nemzeti fegyveres erők alapját alkotják.

A katonák feladataihoz kapcsolódó képzés mellett állandóan szerepel a képzés anyagában az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó modul. E modul a következő témákat foglalja magában: a katonák feladataival kapcsolatos emberi jogok, a gyermekek jogai, a nők jogai, a család fogalma (különösen a lakóhelyüket elhagyni kényszerültek kapcsán), a demokratikus rendszer, valamint a szomáliai fegyveres erők szerepe egy demokratikus Szomáliában. Összesen tizenkét, egyenként kétórás képzést szenteltek ezekre a témákra. Ez a modul minden képzésben részesülő katona számára kötelező, rangjától vagy szakterületétől függetlenül. A nyújtott képzés validálása érdekében a zárógyakorlatnak részét képezték az emberi jogok megsértésével kapcsolatos gyakorlatok.

Amellett, hogy a katonák ismeretekre tesznek szert az alapelvekről, az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos képzés egyfajta büszkeséget és csapatszellemet alakít ki a katonákban, akik szomáliai polgártársaik védelmét tekintik fő küldetésüknek. Segített továbbá fokozni a kohéziót a különböző egységek között, akik gyakran eltérő törzsi háttérrel rendelkeznek. Az EUTM Somali elkötelezett aziránt, hogy továbbra is nyújtson az emberi jogokkal és a demokráciával kapcsolatos képzést a szomáliai katonák számára, és törekedni fog arra, hogy tananyagát a legfrissebb, különösen a Szomáliával kapcsolatos fejlemények szerint naprakészen tartsa. A következő lépést az emberi jogok tiszteletben tartásának a szomáliai nemzeti fegyveres erők politikáiban való érvényesítése, illetve saját belső képzési képesség létrehozása jelenti majd. Mindezen elemek szerepelnek az EUTM Somali módosított megbízatásában is.

13. Az emberi jogok megerősítése a terrorizmus elleni tevékenységekben

Az EU nagy jelentőséget tulajdonít annak, hogy a terrorizmus elleni küzdelemmel összefüggésben az emberi jogok és alapvető szabadságok teljes körű, hatékony védelme biztosított legyen mind Európán belül, mind a világ többi részén. Az Európai Unió stratégiai kötelezettségvállalása – melyet a **terrorizmus elleni stratégiájában** határozott meg – nagyon egyértelmű ebben a tekintetben: „A terrorizmus elleni globális küzdelem az emberi jogok egyidejű tiszteletben tartása mellett, valamint Európa biztonságosabbá tétele, lehetővé téve polgárai számára, hogy a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben éljenek.”.

Az uniós intézmények és több tagállam részt vett a „**Tisztességes tárgyalás és megfelelő eljárás a terrorizmus elleni küzdelem összefüggésében**” című konferencián, amelyet az ENSZ terrorizmus elleni végrehajtási munkacsoportja és az ENSZ Emberi Jogi Hivatala rendezett Brüsszelben 2012 júliusában. Az EU ennek során újólal megerősítette annak fontosságát, hogy a terrorizmus elleni küzdelem során biztosított legyen az emberi jogok tiszteletben tartása.

A dán elnökség 2012 márciusában Koppenhágában munkaértekezletet szervezett a terrorizmus elleni küzdelemről és az emberi jogokról, amelynek során különös hangsúlyt helyezett a **kapacitásépítési támogatásra**. E munkaértekezlethez társulva a dán külügyminiszter, a terrorizmus elleni küzdelem uniós koordinátora, valamint az ENSZ-nek a terrorizmus elleni küzdelem és az emberi jogok kapcsolatával foglalkozó különleges előadója közös újságcikket tett közzé „A terrorizmus elleni küzdelem és az emberi jogok : az egyik nem létezik a másik nélkül” címmel. Több tagállam ismertette legjobb gyakorlatait, így a dán emberi jogi intézet bemutatta a terrorizmus elleni küzdelem és az emberi jogok kapcsolatára vonatkozó gyakorlati útmutatóját, az Egyesült Királyság pedig a tengerentúli biztonsági és igazságszolgáltatási segítségnyújtás keretében alkalmazandó emberi jogi iránymutatását¹.

¹ Ezek a dokumentumok a következő címen érhetők el:
http://eu2012.dk/en/Meetings/Conferences/Mar/~media/Files/Conferences/Jan_Mar/counteri ng%20terrorism/Draft%20Practical%20Guidance%20Paper%20on%20Counter-Terrorism%20and%20Human%20Rights.pdf; valamint
https://www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/35447/osja-guidance-151211.pdf.

Az EU folytatta a **büntető igazságszolgáltatási rendszer terrorizmus elleni küzdelemben** való felhasználásának előmozdítását, és támogatást nyújtott több országnak – például Pakisztánnak és a Száhil öv országainak – büntető igazságszolgáltatási rendszereik megerősítéséhez, hogy képessé tegye őket arra, hogy a terrorizmussal gyanúsított személyek esetében hatékony, az emberi jogoknak és a jogállamiságnak megfelelő nyomozást és büntetőeljárást folytassanak le.

Az EU támogatta a Globális Terrorizmuselleni Fórum (**Global Counter-Terrorism Forum (GCTF)**) büntető igazságszolgáltatással / jogállamisággal foglalkozó munkacsoportját. A fórum 2012. júniusi, Isztambulban tartott miniszteri ülésén elfogadták a büntető igazságszolgáltatási ágazatban alkalmazható hatékony terrorizmus elleni gyakorlatra vonatkozó bevált gyakorlatokról szóló rabati memorandumot. A főképviselelő üdvözölte továbbá az igazságügyi és jogállamisági képzési intézet létrehozására vonatkozó javaslatot, amely intézet képzési programokat fog kidolgozni az átmenetben lévő országok, különösen a Földközi-tenger térségének országai számára a büntető igazságszolgáltatási rendszernek a terrorizmus elleni küzdelemben, az emberi jogokkal összhangban való felhasználására vonatkozóan.

A Bizottság és a főképviselelő által közösen készített, a déli szomszédságról szóló 2011. évi közleménnyel összhangban – amely hangsúlyozta annak fontosságát, hogy **az EU támogassa a mélyreható demokráciát**, beleértve a jogállamiságot és a biztonsági ágazat reformját is – az EU 2012-ben felkínálta a földközi-tengeri térség országai számára, hogy segítséget nyújt a biztonsági ágazat átfogó reformjához. Az EU feltérképezte továbbá, hogy miként lehetne továbbfejleszteni az együttműködést a regionális szervezetekkel – például az Arab Államok Ligájával – a terrorizmus elleni küzdelem területén.

Az EU folytatta **félévenként megtartott, mélyreható párbeszédét az Egyesült Államok Külügyminisztériumának jogi tanácsadójával** a nemzetközi jogról és a terrorizmus elleni küzdelemről.

Az USA Kongresszusa 2011 decemberében fogadta el a nemzeti védelmi engedélyezési törvényt, amely aggályokat keltett az EU-ban a nemzetközi joggal való összeegyeztethetősége miatt, különösen ami egyes külföldi, terrorizmussal gyanúsított személyek kötelező katonai fogva tartását és a terrorizmussal gyanúsított személyek tárgyalás nélkül határozatlan ideig engedélyezett fogva tartását illeti. Az EU és tagállamai észrevételeket tettek ezzel kapcsolatban az USA kormányánál 2012 elején, a törvény végrehajtási szabályainak kidolgozása során.

Az Európai Parlament 2012. szeptember 11-én állásfoglalást fogadott el **az európai országokban a foglyok CIA általi állítólagos szállításáról és illegális fogva tartásáról**. Erre adott válaszában az Európai Bizottság hangsúlyozta, hogy a „kiadatásként” említett gyakorlatok súlyosan sértenek több alapjogot, és hogy a terrorizmus elleni küzdelem nem szolgálhat igazolásként erre az elfogadhatatlan gyakorlatra. A Bizottság nyomatékosította, hogy az érintett tagállamok feladata, hogy részletes, független és pártatlan vizsgálatot indítsanak vagy folytassanak az igazság kiderítése céljából.

14. Annak biztosítása, hogy az emberi jogok alátámasszák a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térséggel kapcsolatos munka külső vetületét

A Bizottság 2012. június 19-én elfogadta az emberkereskedelem felszámolására irányuló európai uniós stratégiát (2012–2016)¹, amely kiegészíti az emberkereskedelem megelőzéséről és az ellene folytatott küzdelemről szóló 2011/36/EU irányelvet. A stratégia végrehajtását az Európai Bizottság fogja felügyelni, pontosabban az emberkereskedelem elleni küzdelem európai uniós koordinátorának hivatala. A stratégia nagy figyelmet fordít az emberkereskedelem külső dimenziójára és a harmadik országokkal folytatott együttműködés fontosságára. Nagy hangsúlyt fektet a civil társadalom szerepére – többek között a civil társadalmi szervezeteknek a nemzeti és nemzetközi áldozatkezelési mechanizmusokban való részvételére –, és rendelkezik a tagállamokban és a kiválasztott harmadik országokban az áldozatok védelméért és támogatásáért tevékenykedő civil társadalmi szervezetek uniós platformjának létrehozásáról.

A Tanács a 2012 októberében elfogadott következtetéseiben² üdvözölte a stratégiát, és megerősítette, hogy a tagállamok elkötelezettek az emberkereskedelem elleni küzdelem iránt.

A Bel- és Igazságügyi Tanács emellett december 6-án elfogadta az emberkereskedelem elleni tevékenységek külső dimenziójának megerősítéséről szóló 2009-es intézkedésorientált programdokumentum végrehajtásáról készült második jelentést. A jelentés tartalmazza azon országok és régiók felsorolását, amelyekkel az EU-nak szilárdabb partnerségeket kell kialakítania, és konkrét együttműködési területeket kell meghatároznia. A kiemelt országokkal való együttműködés a kapacitásépítést fogja célozni, többek között képzésen és oktatáson keresztül, és figyelembe fogja venni az érintett kiemelt ország emberi jogi helyzetét. A kiemelt országok és régiók listáját rendszeres időközönként frissíteni fogják.

¹ http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/trafficking_in_human_beings_eradication-2012_2016_en.pdf

² http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/jha/133202.pdf

15. Az emberi jogok előmozdításának biztosítása a foglalkoztatás- és szociálpolitika külső dimenziójában

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) legfontosabb munkaügyi előírásait a szervezet nyolc alapegyezménye foglalja magában. Az EU az ILO-val folytatott együttműködésén keresztül előmozdítja ezen egyezmények **megerősítését és tényleges végrehajtását**, többek között a munkaügyi normákról folyamatban lévő megbeszélésekben és az ILO ellenőrző szerveinek munkájában való részvételén keresztül. Ugyanakkor, foglalkoztatás- és szociálpolitikája külső dimenziójának keretében az EU előmozdítja a tisztességes munka elveit – többek között az ILO alapegyezményeinek a tiszteletben tartását – a partnerországaival fenntartott kapcsolataiban, mégpedig kétoldalú és regionális szakpolitikai párbeszédok és fejlesztési segítségnyújtási projektek végrehajtása révén.

Az ILO és a nemzetközi közösség – benne az EU – összehangolt erőfeszítései az elmúlt években hozzájárultak a Mianmarban (Burmában) az ILO kényszermunkáról szóló (29. sz.) egyezményének végrehajtása tekintetében bekövetkezett változásokhoz. Az ország által tett előrelépést a Nemzetközi Munkaügyi Konferencia 2012 júniusában elismerte.

Globális szinten a **G20-as országok vezetői** – akik 2012 júniusában a mexikói Los Cabosban találkoztak – hangsúlyozták, hogy az olyan strukturális reformok, amelyek teljes mértékben tiszteletben tartják a munkával kapcsolatos alapelveket és jogokat, fontos szerepet játszhatnak a gazdasági növekedés, a foglalkoztatási lehetőségek és a mobilitás ösztönzésében.

Regionális szinten az ILO legfontosabb munkaügyi előírásait megvitatták az EU–CELAC (Latin-Amerika és a Karib-térség) társadalmi kohéziós fórumán (Argentína, 2012. október 15–16.) és az ASEM munkaügyi és foglalkoztatási minisztereinek 4. találkozásán (Hanoi, Vietnam, 2012. október 25–26.).

Az EU 2012-ben megbeszélést folytatott a munkával kapcsolatos jogokról és az ILO már megerősített alapegyezményeinek tényleges végrehajtásáról olyan országokkal, mint Kolumbia, Grúzia (mindkét esetben az egyesülési szabadságról szóló 87. sz. egyezmény és a kollektív tárgyaláshoz való jogról szóló 98. sz. egyezmény tekintetében) és Üzbegisztán (a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 82. sz. egyezmény).

Az európai szomszédságpolitika (ENP) keretében hangsúlyozta, hogy további erőfeszítésekre van szükség az ILO alapegyezményeinek megerősítése és/vagy tényleges végrehajtása érdekében. Ezt tükrözte az ENP-cselekvési tervek 2012-ben elfogadott új generációja is, például Marokkóval, Tunéziával és Jordániával kapcsolatban (ez utóbbi 2012 októberében lépett hatályba).

Az EU szintén aktívan részt vesz a **Rio+20 folyamatban** és az annak nyomán hozott intézkedésekben, támogatja a tisztességes munka biztosítását mindenki számára, beleértve a munkahelyteremtést, a munkahelyi jogok garanciáit, a szociális védelmet és a szociális párbeszédet. Megvizsgálta azt is, hogy miként lehetne a legmegfelelőbben beépíteni a szociális védelmet – az EU fejlesztéspolitikájának egy fontos elemét – a 2015 utáni fejlesztési menetrendbe.

Ezenkívül támogatást kapott a fejlődő országokban a tisztességes munkára vonatkozó mutatókról, a szociális védelemről, a munkahelyi egészségről és biztonságról, valamint a kereskedelemnek a foglalkoztatásra gyakorolt hatásairól folytatott szakpolitikai párbeszéd, mégpedig négy, 2012 végén/2013 elején lezárult közös irányítási projekten keresztül. Ezek magukban foglalták a szakpolitikai párbeszéd platformjainak a támogatását, valamint a kormányzati érdekelt felek és a szociális partnerek kapacitásainak a javítását.

Az EU a fejlesztési támogatáson keresztül előmozdította az ILO alapegyezményeinek a végrehajtását is. Ennek keretében 2010-ben a fejlesztési együttműködési eszköz „Befektetés az emberekbe” elnevezésű tematikus programján belül közzétették „A gyermekmunka elleni küzdelem” ajánlattételi felhívást olyan tevékenységek pénzügyi támogatása céljából, mint például:

- a gyermekmunka felszámolását, az áldozatok egész napos oktatásba való visszavezetését és a társadalomba való újbóli integrálását célzó hatékony szakpolitikai párbeszéd előmozdítása;
- partnerségek és hálózatok kialakításának a támogatása a legfontosabb érdekelt felek között, beleértve a nem állami szereplőket és a magánszektor is; 12 különböző partnerországban 15 projekt került kiválasztásra finanszírozásra, összesen 11 millió EUR értékben. Ezenkívül az oktatásnak és a gyermekmunka felszámolásának összefüggésében két kétoldalú országprogram részesült támogatásban Bangladesben, összesen 20 millió EUR összegben.

A különböző pénzügyi eszközök keretében indított egyéb kétoldalú segítségnyújtási projekteknek szintén célja az ILO legfontosabb munkaügyi előírásainak a támogatása:

- a Fejlesztési Együttműködési Eszköz finanszírozásával egy 10 millió EUR költségvetésű projekt indult a bolíviai bányászati ágazatban szociális kezdeményezések támogatására. A vonatkozó tevékenységek a következőket foglalják magukba: a nők munkakörülményeinek javítása, a nők segítése abban, hogy jobb lehetőségeket találjanak családjuk eltartására, valamint a gyermekmunka megelőzése a bányászati ágazatban. A projekt kapacitásépítési tevékenységekre, valamint a jogi keretről és a munkaügyi normákról tartott képzésekre is kiterjed;
- az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszközből 35 millió EUR költségvetés-támogatás révén finanszírozott projekt indult a nemek közötti egyenlőség előmozdítására Marokkóban. Ennek egyik eleme a közintézményekben foglalkoztatott nők tisztességes feltételek szerinti felvételével és integrálásával foglalkozik.

16. A halálbüntetés eltörlése

Az EU határozott és elvi álláspontot képvisel a halálbüntetéssel szemben, és az annak eltörlését célzó világkampány egyik kulcsszereplője. Úgy véli, hogy a halálbüntetés eltörlése erősítené az emberi méltóságot és előmozdítaná az emberi jogok fokozatos fejlődését. A **halálbüntetéssel kapcsolatos**, 2008-ban felülvizsgált és 2013-ban frissítésre kerülő **uniós iránymutatások** továbbra is alapvető fontosságú eszközei a nem uniós országok tekintetében történő szisztematikus fellépésnek.

Az EU 2012 folyamán is hangot adott annak, hogy ellenzi a halálbüntetést, és valamennyi rendelkezésre álló diplomáciai eszközt felhasznált annak érdekében, hogy előmozdítsa eltörlését. A halálbüntetés egyetemes eltörlésének megvalósítása az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó stratégiai keret és cselekvési terv egyik fő prioritása.

Az Európai Unió és az Európa Tanács **a halálbüntetés elleni európai nap** és a halálbüntetés elleni világnap (október 10.) alkalmából együttes nyilatkozatot adott ki, amelyben újól meg erősítették, hogy minden körülmények között ellenzik a halálbüntetést, és elkötelezettek amellett, hogy ezt a büntetést az egész világon eltörljék. A főképvisező sajtóközleményében kijelentette, hogy „a halálbüntetéssel nem lehet nem megtörténté tenni a büntetni kívánt bűncselekményt, sem pedig enyhíteni az áldozat veszteségét. A halálbüntetésnek a múlt részévé kell válnia”. Az Unió küldöttségei világszerte szemináriumok, sajtókonferenciák, kiállítások és egyéb események szervezésével emlékeztek meg a világnapról (Genfben, Indiában, Japánban, Tajvanon, Guatemalában, Kenyában, Jordániában, Gambiában, Hongkongban, Kazahsztánban, a Kongói Köztársaságban, Belaruszban, Etiópiában stb.).

Az EU üdvözölte, hogy Connecticutban 2012. április 25-én bejelentették a halálbüntetés eltörlését. Ezzel mostanra tizenhét amerikai államban törölték el a halálbüntetést. Az EU üdvözölte továbbá, hogy a mongol kormány (2012. január 13-án) megerősítette a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának második fakultatív jegyzőkönyvét, a benini kormány pedig (2012. július 12-én) csatlakozott ahhoz. Az EU ugyanakkor sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy a halálbüntetést az USA és a világ más részein még mindig alkalmazzák. Irán, Irak, Kína és az USA különös figyelmet kapott, de az EU a nemzetközi jog által meghatározott minimum-előírások és a halálbüntetéssel kapcsolatos uniós iránymutatás alapján számos más országhoz is intézett nyilatkozatokat és demarsokat. Az EU továbbá elítélte, hogy Japánban, Indiában és Tajvanon újra halálbüntetést hajtottak végre.

Az EU továbbra is minden **releváns fórumon** – különösen az ENSZ, az EBESZ és az Európa Tanács keretében – felszólalt a halálbüntetés ellen. Kiterjedt lobb- és tájékoztatási tevékenységei révén az EU – tagállamaival és hasonlóan vélekedő országokkal közösen – aktív szerepet vállalt abban a régiókon átnyúló szövetségben, amely az ENSZ-Közügyülés 2012. december 20-i, a halálbüntetés alkalmazására vonatkozóan moratórium bevezetésére felszólító 67/176. sz. határozatának előmozdításán munkálkodott. A határozatot példátlan támogatással, 111 igen és 41 nem szavazattal, valamint 34 tartózkodás mellett fogadták el – ez a 2007-es, 2008-as és 2010-es hasonló határozatokhoz képest növekedést jelent. **Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó stratégiai keret 16a. cselekvése ezáltal megvalósult.**

Az EU 2012 folyamán összesen nyolc nyilatkozatot adott ki az **EBESZ** Állandó Tanácsában. Ezek közül öt az egyesült államokbeli egyedi halálbüntetés-ügyekkel foglalkozott, és az EU mély sajnálatát fejezte ki amiatt, hogy halálbüntetés végrehajtását tervezték, vagy pedig halálbüntetést hajtottak végre. Az EU továbbá az EBESZ-ben résztvevő összes államot felszólította arra, hogy támogassák a halálbüntetés alkalmazására vonatkozóan globális moratórium bevezetésére felszólító ENSZ-közügylési határozatot. Végezetül az EU 2012. október 10-én nyilatkozatot adott ki a halálbüntetés elleni európai és világnap alkalmából, melyben két, az Egyesült Államokban tervezett kivégzés ellen is felszólalt.

A demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (**EIDHR**) keresztül az EU a civil szervezetek által a halálbüntetés eltörlése érdekében világszerte kifejtett erőfeszítések fő támogatója. A halálbüntetés eltörlése az eszköz 3. célja alá tartozó tematikus prioritás. 2007 óta az EIDHR keretében közel 20 millió EUR támogatásban részesült 35 olyan projekt, melyek célja a halálbüntetés alkalmazásának korlátozása, a halálbüntetés alkalmazására vonatkozóan moratórium bevezetése, valamint a halálbüntetés eltörlése. Az EIDHR jelenleg világszerte 16 olyan projektet támogat, melyek célja a halálbüntetés eltörlése. A projektek kiválasztására úgy került sor, hogy a halálbüntetést továbbra is alkalmazó térségekre – mint például az USA-ra, egyes afrikai országokra, Kínára, Indiára és Tajvanra – irányuló tevékenységek egyensúlyban legyenek. A halálbüntetéssel kapcsolatban elért eredményekről szóló, a www.eidhr.eu/library oldalon megtalálható jelentés („Delivering on Death Penalty”) átfogó képet ad azokról az EIDHR által támogatott tevékenységekről, amelyek célja a halálbüntetés eltörlése világszerte.

A halálbüntetés vagy kínzás során alkalmazható áruk kereskedelméről szóló **1236/2005/EK rendeletben** megállapított exportellenőrzés hatálya alá eső áruk listáját az Európai Bizottság 2011 decemberében módosította, hogy az a tiopental-nátriumra és más, a halálos injekciókhoz használt hasonló anyagokra is kiterjedjen. Ezen túlmenően jelenleg zajlik az 1236/2005/EK rendelet felülvizsgálata annak megállapítása érdekében, hogy szükség van-e további intézkedésekre annak biztosítására, hogy az uniós gazdasági szereplők tartózkodjanak a külföldi országokban a halálbüntetést előmozdító vagy más módon elősegítő kereskedelemről.

Az EU szorosan figyelemmel kísérte az Arizona államban 1988-ban halálra ítélt Daniel Cook amerikai állampolgár ügyét. Daniel Cookot munkatársai, Kevin Swaney és Carlos Cruz-Ramos meggyilkolásáért ítélték el. Az EU 2012. július 6-án felszólalt az ügyben, és arra hivatkozva, hogy Cooknál mentális betegséget állapítottak meg, az arizonai hatóságokat az ítélet enyhítésére kérte. Cookot 2012. augusztus 8-án kivégezték. Catherine Ashton főképviseelő/alelnök nyilatkozatában mély sajnálatát fejezte ki a halálbüntetés végrehajtása miatt, és emlékeztetett arra, hogy az EU az ítélet enyhítését kérte arra hivatkozva, hogy Daniel Cook súlyos mentális betegségben szenvedett.

17. A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetések felszámolása

A **kínzással kapcsolatos uniós iránymutatásokkal** összhangban az Európai Unió szilárdan elkötelezett a kínzás és a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód teljes mértékű tilalmának fenntartása mellett. Az EU a diplomácia és az együttműködési támogatás összes lehetséges formáját felhasználja a kínzás felszámolására, továbbá pénzügyi támogatást nyújt azon civil társadalmi szervezetek számára, amelyek világszerte a kínzás megelőzésén és a kínzás áldozatainak segítségén munkálkodnak. Az EU 2012 során is több ország vonatkozásában foglalkozott – nyíltan vagy bizalmasan – egyedi esetekkel. Az EU következetesen felvetette a kínzás és a bántalmazás kérdését a nem uniós országokkal folytatott rendszeres emberi jogi párbeszédokban. Az EU több, kínzással kapcsolatos nyilatkozatot tett, többek között többoldalú fórumokon, például az ENSZ-ben és az EBESZ keretében, és megvizsgálta, milyen módon és eszközökkel lehetne javítani az ENSZ kínzás elleni bizottságával és a kínzás megelőzésével foglalkozó albizottsággal való koordinációt.

A 2012. június 26-án, **a kínzás áldozatainak támogatására létrehozott nemzetközi nap** alkalmából kiadott nyilatkozatában az EU valamennyi államot felszólította arra, hogy vezesse be a kínzás teljes körű és feltételek nélküli tilalmát, továbbá hangsúlyozta, hogy a nemek kérdésére érzékeny szemléletet kell kialakítani a kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés elleni küzdelemben, kiemelt figyelmet fordítva a nemi alapú erőszak megnyilvánulásaira. Az EU minden államot sürgetett arra, hogy csatlakozzon az ENSZ kínzás elleni egyezményéhez (CAT) és annak fakultatív jegyzőkönyvéhez (OPCAT). 2012-ben Laosz, Nauru és az Egyesült Arab Emírségek írták alá az OPCAT-ot. Az EU nyilatkozatában azt is hangsúlyozta, hogy az ENSZ, az Európa Tanács és az EBESZ fontos szerepet játszik a kínzás elleni küzdelemben és az áldozatok támogatásában, továbbá tisztelettel adózott a kínzás megelőzéséért és az áldozatok szenvedésének enyhítéséért dolgozó, számos nem kormányzati szervezet és egyén fáradhatatlan erőfeszítéseinek.

Az ENSZ Közgyűlésének 67. ülészakán az EU tagállamai társszerzői voltak **a kínzás minden fajtáját és az egyéb kegyetlen, embertelen és megalázó – akár megfélemlítéssel gyakorolt – bánásmódot vagy büntetést elítélő határozatnak**. Dánia terjesztette be a határozatot, melyet konszenzussal fogadtak el. Az ENSZ Közgyűlése ezzel minden körülmények között elítélte a kínzás legalizálására, engedélyezésére vagy tudomásul vételére irányuló kísérleteket, történjen az akár nemzetbiztonsági érdekből, akár bírósági határozatok alapján, és minden államot arra sürgetett, hogy minden ilyen esetben biztosítsa az elszámoltathatóságot.

A Tanács 2012 márciusában frissítette a kínzásról és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódról vagy büntetésről szóló uniós iránymutatásokat. A módosított szöveg hangsúlyozza az ezen iránymutatások és az EU egyéb emberi jogi iránymutatásai közötti kapcsolatot. Az iránymutatások ismételten hangsúlyozzák a kapcsolódó nemzetközi és regionális mechanizmusok támogatását, ideértve az ajánlások „megfelelő” nyomon követését is, annak valamennyi lényeges elemére – azaz a megelőzésre, a rehabilitációra és a büntetlenség elleni küzdelemre – kiterjedően. További fontos új elem a szövegben egyrészt annak hangsúlyozása, hogy a terrorizmus elleni küzdelem tekintetében tiltani kell a kínzást és a rossz bánásmódot, másrészt a kínzás és a rossz bánásmód elleni küzdelem területén a megkülönböztetésmentességre irányuló fokozott erőfeszítések.

A kínzás elleni küzdelem melletti elkötelezettsége részeként az Unió világszerte finanszírozást nyújt a civil társadalmi csoportok által végrehajtott kínzásellenes projektekhez. 2012 júniusában az **EIDHR** keretében „**A büntetlenség elleni küzdelem**” címmel globális ajánlattételi felhívást tettek közzé. A 16,2 millió eurós költségvetésű program célja a kínzás és a kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés egyéb formái elleni civil társadalmi fellépés támogatása egy, a megelőzést, a rehabilitációt és az elszámoltathatóságot ötvöző megközelítésre fókuszálva. A globális ajánlattételi felhívások keretében kiválasztott témák célja az uniós szakpolitika megerősítése, különösen a kínzással kapcsolatosan az Európai Unió Tanácsa által 2001-ben elfogadott, majd 2008-ban és 2012-ben felülvizsgált uniós iránymutatások végrehajtása tekintetében. A 2012 folyamán a különböző projektekhez nyújtott jelentős finanszírozás segített abban, hogy az egész világon nagyobb mértékben tudatosuljanak a kínzás kiváltó okai, valamint hogy az állami tisztségviselők képesebbé váljanak a kínzás és a rossz bánásmód megelőzésére, továbbá hogy jobban támogatni tudják a kínzás áldozatainak rehabilitálását.

18. Az emberijog-védők hatékony támogatása

Az emberijog-védők az EU kulcsfontosságú partnerei azon munkájában, amely az emberi jogoknak az egész világon való védelmére és előmozdítására irányul. Amint az **az emberijog-védőkről szóló 2004-es uniós iránymutatásokból** is kiderül, az EU elkötelezetten támogatja mindazokat, akik bátran figyelemmel kísérik az emberi jogok helyzetét, és az emberi jogi jogsértések kezelésére törekszenek.

Ezeknek az aktivistáknak a munkája annál is inkább fontos, mivel sok esetben a feltételek egyre kedvezőtlenebbek az emberi jogok előmozdítása szempontjából. A nem kormányzati szervezetek ellen folytatott rágalomhadjáratok, a külföldi finanszírozás hozzáférhetőségének korlátozása, a nem állami szereplők részéről a civil társadalmat érő fenyegetések és erőszak vagy a kormányok által folytatott megfigyelés csak néhány példa azokra a kihívásokra, amelyekkel az emberijog-védőknek a napi munkájuk során szembe kell nézniük. Rendkívül aggasztó tendencia a földtulajdonhoz való jog védelmezőinek és a környezetvédelem területén dolgozó emberi jogi aktivistáknak a zaklatása és az ellenük elkövetett támadások.

Az emberijog-védőkről szóló iránymutatások 2012-ben továbbra is alapvető hivatkozási pontként szolgáltak a partnerországokkal fennálló kapcsolatokban, azok minden szintjén, valamint a multilaterális emberi jogi fórumokon kezdeményezett uniós fellépésekhez. Ezen belül 2012 folyamán az EU 25 emberi jogi párbeszéd keretében lépett fel emberijog-védőket érintő egyéni esetekben. Az EU emellett 19 helyi nyilatkozatot és 17 főképviseleti/alelnöki nyilatkozatot tett, valamint 11 demarsot hajtott végre az emberijog-védők helyzetének kérdésében, melyekben egyebek mellett foglalkozott a pakisztáni Malálá Júszaftaj, a bahreini Nabíl Radzsab és Abdulhádi al-Havadzsa, valamint a fehéroroszországi Alesz Bjaljacki nagy jelentőségű ügyével.

A harmadik országokba irányuló uniós missziók továbbra is kulcsszerepet játszottak abban, hogy az emberijog-védőkről szóló iránymutatások konkrét intézkedésekben öltsenek testet. Az uniós diplomaták több különböző fellépéssel is támogatták az emberijog-védőket, ideértve a bírósági eljárások nyomon követését (Hilal Mammadov ügye Azerbajdzsánban) és a helyszíni látogatásokat is (uniós nagykövetek látogatása a mexikói San Luis Potosíban, valamint uniós politikai tanácsadók látogatása Baja Californiában és Michoacánban). Az emberijog-védők és az uniós diplomaták éves találkozóira mára bevett gyakorlattá váltak. Az emberijog-védőkkel kapcsolatban 97 uniós összekötő tisztet neveztek ki, akik közül 92 uniós küldöttségekben működik.

Ami a **multilaterális dimenziót** illeti, az EU részt vett más nemzetközi szervezetek és egyéb megbízottak (ideértve az Európa Tanácsot, az ENSZ-et és az EBESZ-t) részvételével szervezett, az emberijog-védők kérdésével foglalkozó koordinációs üléseken.

2012-ben új lendületet kapott annak az **uniós kezdeményezésnek** a kidolgozása, melynek célja, hogy **ideiglenesen új helyre költöztessék azokat az emberijog-védőket, akiknek sürgős védelemre van szükségük.** A Bizottság 2012 februárjában közzétett egy tanulmányt, melyben áttekintette az Európában és másutt már meglévő kezdeményezéseket, valamint ajánlásokat fogalmazott meg a veszélyben lévő emberijog-védők ideiglenes átköltöztetését szolgáló uniós rendszer potenciális hozzáadott értékére vonatkozóan. A fő cél a meglévő kezdeményezések, az emberijog-védők, a tagállamok, a Bizottság és az EKSZ közötti rugalmas, de stabil interfész kialakítása a támogatás koordinálása, az erőforrások feltérképezése, jogi tanácsadás nyújtása, a legjobb gyakorlatok cseréjének elősegítése, valamint a védelem esetleges hiányosságainak felszámolása érdekében. Az EIDHR éves cselekvési programjában 1 millió EUR került elkülönítésre a 2012–2013-as kísérleti szakaszra. A rendszer várhatóan 2013-ban lesz működőképes.

Az **EIDHR keretében jelentős pénzüsszegek** kerültek elkülönítésre az emberijog-védők támogatására. E támogatás többnyire erre szakosodott nem kormányzati szervezetek révén jut el az emberijog-védőkhöz, vészhelyzetek esetén is. A <http://www.eidhr.eu/library> linken elérhető „Delivering on Human Rights Defenders” című jelentés átfogó képet nyújt az EIDHR keretében finanszírozott, a világ különböző részein végrehajtott fellépésekről. Az EIDHR keretében finanszírozott projektek széles körének köszönhetően a veszélyben lévő emberijog-védők minden tekintetben segítséget kaphatnak: vagy konkrét területekre irányuló projektek vagy pedig a veszélynek kitett jogvédők egyes csoportjaira (például az újságírókra, az ügyvédekre, a nőkre, a környezetvédőkre, az őslakosokra, az LGBTI-személyekre vagy a gazdasági és szociális területeken tevékenykedő emberijog-védőkre) irányuló projektek által. Emellett az Európai Bizottság számára rendelkezésre áll egy pénzügyi keret, amelyből 10 000 EUR összegig közvetlen eseti támogatást nyújthat az emberijog-védőknek. 2012 végéig összesen 655 500 EUR értékben több mint 80 ilyen támogatás folyósítására került sor. Ennek köszönhetően több mint 20 ország több mint 300 veszélyben lévő emberijog-védője kaphatott közvetlen támogatást. E finanszírozás többféleképpen is segítheti a jogvédőket (egyéneket és/vagy szervezeteket): orvosi ellátást biztosíthat, fedezheti a jogi költségeket, felhasználható az irodák és otthonok biztonságát szolgáló berendezések vásárlására, lehetővé teszi az aktivisták sürgős elköltöztetését, továbbá támogatást nyújthat a bebörtönzött vagy elhunyt jogvédők családja számára.

Az **Európai Parlament** szintén az emberijog-védők elkötelezett támogatója. Az Emberi Jogi Albizottság gyakran felkéri az emberijog-védőket, hogy szólaljanak fel. Az Európai Parlament 1988 óta ítéli oda a gondolatszabadság védelméért járó Szaharov-díjat olyan kivételes személyeknek, akik különösen nehéz körülmények között küzdenek az intolerancia, a fanatizmus és az elnyomás ellen. 2012 decemberében Naszrin Szotudeh bebörtönzött iráni emberijog-védő és ügyvéd, valamint Dzsafer Panahi, az iráni szegények nehézségeit bemutató iráni filmrendező kapta meg a díjat.

Kis összegű támogatás az emberijog-védőknek:

A Burma Demokratikus Hangja (DVB) egyike a Mianmarban (Burmában) működő néhány független médiahálózatnak, amely több mint tíz éve terjeszt szabadon híreket az országban. Újságírói fontos szerepet játszottak az országban dúló erőszak és elnyomás felfedésében. Számos mianmari (burmai) újságíró drágán megfizetett elkötelezettségéért, és sok évet kellett börtönben töltenie. 2012 márciusában az EIDHR 10 000 eurós gyorssegélyt nyújtott a DVB kilenc újságírójának, akiket a januárban kihirdetett közkegyelem után engedtek szabadon. A támogatás lehetővé tette, hogy sürgős egészségügyi ellátásban részesüljenek, és felépüljenek a fogva tartás kemény körülményei után. A támogatás továbbá lehetővé tette számukra, hogy a mianmari (burmai) átmenet e kulcsfontosságú időszakában folytathassák munkájukat.

Esettanulmány: Fülöp-szigetek: egy emberijog-védő perének nyomon követése

Temogen Tulawie a Bangsamorói Civil Társadalmi Konzorcium (CBCS) – a Sulu tartományban működő civil szervezetek koalíciója – korábbi tartományi elnöke, aki részt vett egy, a katonai műveletek által érintett muzulmán közösségek jogait védő helyi szervezet létrehozásában.

2009. július 22-én a jolói regionális bíróságon „több emberen elkövetett emberölés kísérlete” és „emberölés kísérlete” vádjával eljárás indult ellene. A vádak egy 2009. május 13-án a sului Patikulban történt bombázáshoz kapcsolódnak, amelyben tizenkét ember – köztük Abdusakur Tan sului kormányzó is – megsebesült. Nem kormányzati szervezetek tájékoztatása szerint a Tulawie elleni bizonyítékok két állítólagos tette társának kényszervallomásán alapultak. 2012. január 13-án a bujkáló Tulawie-t Davao City-ben letartóztatták. 2012. augusztus 23-án a Legfelsőbb Bíróság úgy határozott, hogy az ügyet a manilai regionális bírósághoz kell utalni.

A Fülöp-szigeteki küldöttség uniós összekötő tisztviselője meglátogatta Tulawie-t a Davao City-i börtönben, az ügyben megbeszélést tartott a védőügyvédekkel, emberi jogi nem kormányzati szervezetekkel és a családtagokkal, valamint meglátogatta a davaói regionális bíróság bíróját, hogy tájékozódjon a következő lépésekről, és demonstrálja, hogy az EU – az ország igazságügyi rendszerének maradéktalan tiszteletben tartása mellett – támogatja az emberijog-védőt.

19. A gyermekek jogainak előmozdítása és védelme

Gyermekek

A gyermekek jogainak előmozdítása és védelme továbbra is kiemelt fontossággal bír az EU számára. 2012-ben az EU **globális lobbikampányt indított abból a célból, hogy előmozdítsa a gyermek jogairól szóló ENSZ-egyezmény két fakultatív jegyzőkönyvének**, valamint a gyermekmunka legrosszabb formáiról szóló 182. sz. ILO-egyezménynek a **megerősítését**.

2012 februárjában az EU megkezdte **a gyermekek jogainak előmozdítására és védelmére vonatkozó uniós iránymutatás** felülvizsgálatát. A tagállamok, az uniós intézmények, nemzetközi és regionális szervezetek és nem kormányzati szervezetek részt vettek egy e témában rendezett konferencián. A felülvizsgálati folyamat a tervek szerint 2013-ban zárul le.

Ezen túlmenően az EU 2012 októberében az UNICEF-fel és a *Save the Children* nevű szervezettel közösen a gyermekek jogaival foglalkozó kétnapos képzést szervezett az uniós intézményekből és a tagállamokból érkező, körülbelül 30 személy számára.

Az Európai Bizottság az **EIDHR**-en keresztül a 2007 és 2013 közötti időszakra 11 millió EUR indikatív összeget különített el a gyermekek jogaival foglalkozó civil társadalmi projektek támogatására. A gyermekek jogainak védelme és előmozdítása céljából végrehajtott projektek az egész világra kiterjednek.

Az Európai Bizottság a [„Befektetés az emberekbe”](#) elnevezésű tematikus program keretében további támogatást nyújtott a világ különböző részein működő civil társadalmi programokhoz. Az EU és az UNICEF ezen a programon keresztül egy olyan projekthez is finanszírozást nyújtott, melynek célja az anyakönyvezés arányának javítása Nigériában, Burkina Fasóban, Mianmarban, Mozambikban, Ugandában, Kiribatiban, Vanuatuban és a Salamon-szigeteken. Az anyakönyvezés biztosításával sokkal több gyermek juthat egészségügyi ellátáshoz, járhat iskolába és vehet részt a szavazásokon a szükséges életkor betöltésével.

2012-ben az **EU és az UNICEF** abból a célból is együttműködött, hogy felvegye a harcot az alultápláltsággal öt ázsiai és négy afrikai országban, valamint hogy vészhelyzeti oktatási programokat nyújtson Jordániában a szíriai menekültek és gyermekek számára a fogadó közösségekben.

A **„Befektetés az emberekbe”** elnevezésű program keretében 41 millió EUR támogatásban részesült egy olyan, 2012 végén közzétett globális ajánlattételi felhívás, melynek célja a gyermekekkel szembeni erőszak felszámolása. Ezen túlmenően az EU az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai kerettel és cselekvési tervvel összhangban megkezdte egy olyan célzott kampány előkészítését, amely a gyermekek elleni erőszak kérdésével foglalkozik.

Az EU továbbá **a harmadik országokkal** (például Oroszországgal, Izraellel/Palesztinával, a Moldovai Köztársasággal, Brazíliával) **folytatott politikai párbeszéd** keretében megbeszéléseket tartott a gyermekek jogairól, különösen a fiatalkorúakra vonatkozó igazságszolgáltatás kérdéséről. A latin-amerikai országok csoportjával közösen az EU-nak az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában (EJT) és az ENSZ 67. közgyűlésén sikerült elfogadtatnia a gyermekek jogairól szóló éves határozatot, amely elsősorban az őslakos gyermekekkel foglalkozott.

Az EU világszerte több mint hatvan emberi jogi országstratégiában kiemelt kérdésként foglalkozott a gyermekek jogaival.

A fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek (CAAC)

Egy 2012-ben készített felmérés szerint az EU és tagállamai 2008 és 2012 között összesen 300 millió euróval járultak hozzá a fegyveres konfliktusokban érintett gyermekek megsegítéséhez. Ez magában foglalta az ENSZ főtitkára által érintett országként megjelölt országokban élő gyermekek rehabilitálását és társadalomba való újrabeillesztését is. Az EU például együttműködött az UNICEF-fel és az ILO-val a korábbi mianmari (burmai) gyermekkatonák társadalmi újrabeilleszkedése érdekében.

2012-ben egy új, **kifejezetten a konfliktusokban érintett gyermekeket segítő többéves uniós finanszírozási keret** jött létre. Miután az EU megkapta a Nobel-békedíjat az európai békéhez és megbékéléshez, demokráciához és emberi jogokhoz az elmúlt több mint hat évtizedben nyújtott hozzájárulásáért, úgy határozott, hogy a díjjal járó pénzösszeget a konfliktusokban érintett gyermekek megsegítésére fordítja. Az Európai Bizottság az összesen 2 millió eurónyi összegből a vészhelyzetekben folytatott oktatás területéhez kapcsolódó humanitárius projekteket támogatott. Emellett 2012 folyamán két további pályázati felhívás közzétételére is sor került a Stabilitási Eszköz és a „Befektetés az emberekbe” program keretében.

2012 júliusában a Politikai és Biztonsági Bizottság Rhadika Coomaraswamy, az ENSZ főtitkárának akkori különleges képviselője jelenlétében megvitatta, hogy miként kell kezelni azokat, akik ismétlődően megsértik a gyermekek jogait, továbbá megbeszéléseket folytatott a szíriai gyermekek védelmének kérdéseiről.

Az EU további lépéseket tett annak érdekében, hogy **a gyermekek védelmének kérdését érvényesítse a válságkezelési műveleteiben**. Az EU például kellő figyelmet fordított a gyermekek védelmének kérdéseire a jelenleg – többek között Szíriában és Maliban zajló – fegyveres konfliktusok összefüggésében. Szíriát illetően az EU a 2012. októberi és decemberi tanácsi következtetésekben felszólított a kiszolgáltatott csoportok, köztük a gyermekek védelmére.

2012 decemberében az EU szakértői megbeszéléseket folytatott az UNICEF-fel, a DPKO-val, az ENSZ fegyveres konfliktusokban érintett gyermekekkel foglalkozó különleges képviselőjének hivatalával és a NATO-val a gyermekek védelméről szóló, a kiküldetésre felkészítő, javasolt képzési modulról, melynek kidolgozására a *Save the Children* elnevezésű szervezettel együttműködésben került sor. A modul véglegesítésére várhatóan 2013-ban kerül sor.

Az Európai Parlamentben 2012 novemberében két kapcsolódó eseményt rendeztek: **az Emberi Jogi Albizottság szemináriumot** tartott a gyermekek jogairól a Lengyelországban 2012-ben ünnepelt Dr. Janusz Korczak év alkalmából, valamint Michael Cashman képviselő **munkaértekezletet** szervezett **a gyermekek és fegyveres konfliktusok kapcsolatáról**.

Gyermekmunka

2012-ben az EU **15 projektet hajtott végre** a gyermekmunka megelőzése érdekében, melyekhez 11,1 millió eurós finanszírozást nyújtott a „Befektetés az emberekbe” programból.

A cselekvési tervvel (a 19c.cselekvéssel) összhangban az EU együttműködésbe kezdett az ILO-val és Brazíliával **a gyermekmunka elleni 2013. októberi világkonferencia** előkészítése és különösen annak érdekében, hogy meghatározzák, milyen további erőfeszítésekre van szükség a gyermekmunka legrosszabb formáinak 2016-ig történő felszámolásáról szóló hágai menetrend végrehajtása érdekében.

Az EU egy felmérést kezdett arról, hogy miként alkalmazzák az AKCS-országokkal a **Cotonoui Megállapodás** 8. cikke szerint folytatott párbeszédet a **gyermekmunka egyetemes tilalmára irányuló erőfeszítések** előbbre vitele érdekében. A Bizottság (Kereskedelmi Főigazgatóság) is tanulmányt készít az érintett nemzetközi szervezetek tapasztalatai alapján a gyermekmunka legrosszabb formáiról és a kereskedelem szerepéről. A tanulmány 2013-ban kerül a nyilvánosság elé. Az EU emellett folytatta a gyermekmunka felszámolásának mikéntjére vonatkozó megbeszéléseit különböző országokkal – köztük Üzbegisztánnal –, mégpedig emberi jogi stratégiáján keresztül.

20. A nők jogainak védelme és védelem a nemi alapú erőszak ellen

2012 februárjában került sor a **Nők Helyzetével Foglalkozó Bizottság** 56. ülészakára. A bizottság a nemek közötti egyenlőséggel és a nők szerepének erősítésével kapcsolatos szakpolitika alakításának fő ENSZ-szerve. 2012-ben a bizottság kiemelt témája egyrészt a vidéken élő nők társadalmi szerepvállalásának erősítése, másrészt a nőknek a szegénység és az éhezés felszámolásában, a fenntartható fejlődésben és a jelenlegi kihívások terén játszott szerepe volt. A februári ülést nehéz tárgyalások jellemezték, és nem sikerült megállapodásra jutni a bizottság következtetéseiről. Az EU megkezdte az 57. ülészak előkészítését, amelynek kiemelt témája a nők és lánygyermek elleni erőszak valamennyi formájának megelőzése és felszámolása. Az előkészületek részeként korai tájékoztató tevékenységekre kerül sor, amelyek a hasonlóan, illetve feltételezhetően hasonlóan gondolkodó országokat és civil társadalmi csoportokat célozzák.

Az EU (az EKSZ és az Európai Bizottság) és az **ENSZ Szervezete a Nemek Közötti Egyenlőségért és a Nők Társadalmi Szerepvállalásának Növeléséért** 2012 áprilisában új egyetértési megállapodást írt alá. A megállapodás egy olyan partnerség kiindulási pontját jelenti, amelynek célja a nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának erősítése terén a főbb nemzetközi vállalások teljesítése. A partnerség egyúttal elő kívánja segíteni egy olyan világ létrejöttét, melyben a társadalmakat nem terheli nemi alapú megkülönböztetés, a nők és a férfiak egyenlő esélyekkel bírnak, biztosított a nők és a lánygyermek átfogó gazdasági és társadalmi fejlődése, megvalósul a nemek közti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalása és ahol a nők jogait a fejlődés, az emberi jogok, a béke és a biztonság előmozdítását célzó valamennyi törekvésben szem előtt tartják.

Az EU több mint 70 országban vállal szerepet a **nők, a béke és a biztonság** kérdésében. Évente körülbelül 200 millió EUR összegű támogatást biztosít nemzeti cselekvési tervek kidolgozásához és végrehajtásához, nem kormányzati szervezetek finanszírozásához, valamint kormányzati szervezeteknek nyújtott képzésekhez. Az EKSZ keretében a nőkről, a békéről és a biztonságról szóló 1325. sz. ENSZ BT-határozattal foglalkozó informális munkacsoport két alkalommal ülésezett. A kézzelfogható eredmények érdekében fokozódott az együttműködés a nemzetközi és a regionális szervezetekkel (különösen az ENSZ-szel, a NATO-val, az EBESZ-szel, az Arab Államok Ligájával és az AU-val). Folytatódott a szoros együttműködés a G8-partnerség keretében. Az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy előmozdítja a nők egyenlő és teljes körű részvételét a béketárgyalásokban és a békeépítésben.

2012 májusában a Bizottság és a főképviselő elfogadta az **európai szomszédságpolitikai csomagot**, amely számba veszi a keleti és déli partnerországokban elért szakpolitikai eredményeket. Stratégiai dokumentuma rávilágít, hogy a fenntartható demokrácia kiépítésével együtt jár a nemek közötti egyenlőség biztosítása, valamint a nők részvételének növelése a politikai és gazdasági életben. Néhány országban ellenállásba ütköztek azok az új jogszabályok, amelyek a parlamenten belül a két nem arányának javítását célozták, és ezért nem sikerült a kívánt hatást elérniük. A stratégiai dokumentum azt is hangsúlyozza, hogy a nők kulcsfontosságú szerepet játszottak az arab tavasz folyamán, és az azt követő átalakulások során sem szabadna veszíteniük szerepükből. Az EU e térségben tovább fogja fokozni azon törekvéseit, amelyek egyrészt a nők jogainak támogatására, valamint annak biztosítására irányulnak, hogy a nemek közötti egyenlőség valamennyi releváns együttműködési tevékenységben jelen legyen, másrészt amelyek az emberkereskedelem elleni hatékony fellépést segítik elő.

Az ENSZ-közügyülés 2012. szeptemberi ülészakájának alkalmával újtára indult az **„Egyenlő esélyek a jövőben” partnerség**. Alapító tagként az EU elkötelezett a nők politikai részvételét és gazdasági szerepvállalását célzó gyakorlati kezdeményezések mellett.

A Bizottság 2012 októberében elfogadta éves **bővítési csomagját**. A kapcsolódó stratégiai dokumentum rávilágít arra, hogy a bővítési folyamatban részt vevő legtöbb ország számára kulcsfontosságú kihívást jelentenek az olyan kérdések, mint a nemi alapú erőszak bűnüldöző szervek általi kezelésének javítása. Az elért eredményekről szóló országjelentések értékelik, hogy az egyes országok milyen mértékben vették át és hajtották végre a nemek közötti egyenlőség területéhez tartozó jogi vívmányokat. A jelentések elsősorban olyan kérdésekkel foglalkoznak, amelyek a nők munka-erőpiaci részvételéhez, a gazdasági és politikai döntéshozatalban megvalósuló, nemek közötti egyensúlyhoz, a nemi alapú erőszakhoz és az igazgatási kapacitáshoz kapcsolódnak.

2012 októberében a *Kvinna till Kvinna* Alapítvány az Európai Parlamentben az uniós Stabilitási Eszközön keresztül támogatott, a nők és a konfliktusrendezés kapcsolatával foglalkozó projekt záróeseménye során ismertette az ***Equal Power – Lasting Peace*** (Egyenlő társadalmi szerepvállalás – Tartós béke) című jelentést. A jelentés feltárja azokat a főbb akadályokat, amelyek korlátozzák a nők részvételét a békefolyamatokban.

2012 novemberében (2009 óta először) emberi jogi és a nemekkel kapcsolatos kérdések is szerepeltek a válságkezeléssel foglalkozó EU–ENSZ irányítóbizottság napirendjén és együttes következtetéseiben.

Az EU a fejlesztési politikája keretében továbbra is azon dolgozott, hogy haladást érjen el a nemek közötti egyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának előmozdítása terén. A **2010 és 2015 közötti időszakra szóló, a nemek közötti egyenlőségnek és a nők társadalmi szerepvállalása növelésének a fejlesztésen belüli szerepéről szóló uniós cselekvési terv** kötelezettségvállalásokat tartalmaz, melyek értelmében a Bizottság, az EKSZ és a tagállamok támogatást nyújtanak a fejlődő országok azon törekvéseihez, amelyek a nők és férfiak közötti jogegyenlőség és a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére irányulnak. 2012 novemberében közzétették az uniós cselekvési terv végrehajtásáról szóló második jelentést. Ez azt állapítja meg, hogy további előrelépésre került sor, például a nemek szerinti mutatók rendelkezésre állása, valamint a partnerországokkal folytatott politikai és szakpolitikai párbeszédnek a nemek közötti egyenlőségre való kiterjesztése terén, de azt a következtetést is levonja, hogy maradtak még megoldatlan kihívások, például az országok szintjén rendelkezésre álló technikai kapacitásokat és ismereteket illetően. További eredményekre van szükség annak az ambiciózus célnak az elérése érdekében is, hogy a segélyek 75%-a elsősorban vagy jelentős mértékben járuljon hozzá a nemek közötti egyenlőséghez vagy a női szerepvállalás megerősítéséhez.

A végrehajtásról szóló következő jelentés 2013-ban lesz esedékes, amikor sor kerül a nemek közötti egyenlőség uniós általános érvényesítésének félidős értékelésére is.

Az Európai Bizottság a humanitárius tevékenységeinek keretében folytatta a nemi alapú erőszak túlélőinek támogatását.

2012 folyamán további erőfeszítésekre került sor a **nők EKSZ-en belüli arányának** javítására. A központ személyzetének összesen 29,0 %-a, az uniós küldöttségvezetőknek (Jement, Jordániát és Szenegált is beleértve) pedig 19,2 %-a nő. A tizenegy uniós különleges képviselő közül kettő nő. Az EKSZ 2012 áprilisában a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó tanácsadót nevezett ki.

21. A nemzetközi humanitárius jog betartása

Lásd a 122. oldalt.

22. Az LMBTI személyek emberi jogai

Szerte a világon tanúi lehetünk a szexuális irányultság vagy a nemi identitás miatti megkülönböztetésnek és erőszaknak. 76 ország továbbra is bünteti – ezek közül legalább öt halálbüntetéssel – az azonos nemű nagykorúak közötti, kölcsönös beleegyezésen alapuló kapcsolatot.

Az Unió szilárdan elkötelezett annak biztosítása mellett, hogy az összes emberi jog megkülönböztetés nélkül minden személyt megillessen. Az EU e kötelezettségvállalás részeként 2010 júniusában elfogadta a lesbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) személyek emberi jogai maradéktalan érvényesítésének elősegítését és védelmét szolgáló eszköztárat (LMBT eszköztár), mely lehetővé teszi az uniós személyzet számára azt, hogy minden egyes ember emberi jogait előmozdíthassák és megvédhessék, a szexuális irányultságtól vagy nemi identitástól függetlenül. A Tanács által 2012. június 25-én elfogadott új uniós emberi jogi cselekvési terv értelmében **az uniós LMBT eszköztárat 2013 közepéig nyilvános uniós iránymutatássá fejlesztik tovább.**

2012. május 17-én, a **homofóbia elleni világnapon** Catherine Ashton főképviselő az EU nevében nyilatkozatot adott ki, melyben hangsúlyozta, hogy „amikor a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális személyek jogairól beszélünk, nem új jogokat kívánunk bevezetni az emberek egy csoportja számára. Azokról az emberi jogokról van szó, amelyek a világon mindenütt, megkülönböztetés nélkül mindenkit megilletnek.”

Az Unió 2012-ben is aktívan közreműködött a megkülönböztetés – többek között a szexuális irányultság és a nemi identitás alapján történő megkülönböztetés – elleni küzdelmet célzó, és mindenekelőtt az ENSZ keretei között tett **multilaterális erőfeszítésekben**. Az EU 2012. március 7-én tevékenyen részt vett a „Vessünk véget a szexuális irányultságon és a nemi identitáson alapuló erőszaknak és megkülönböztetésnek!” elnevezésű EJT vitafórumon. A fórum megvitatta azt a jelentést, amelyet az ENSZ emberi jogi főbiztosa készített a témában a 2011-es, mérföldkőnek számító EJT-határozatban megfogalmazott felkérésnek megfelelően. Az EU emellett támogatta azt, hogy az ENSZ Gazdasági és Szociális Tanácsának Nem Kormányzati Szervezetek Bizottságában konzultatív státuszt kapjanak a leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű személyek jogaiért küzdő csoportok. December 11-én az LMBTI kérdésekkel foglalkozó, régiókon átívelő központi csoport, amelyben az EU és néhány tagállam is részt vesz, „**Vezető szerep a homofóbia elleni küzdelemben**” címmel rendezvényt szervezett az ENSZ-ben, amelyen részt vett az ENSZ főtitkára, Desmond Tutu és két híresség, Yvonne Chaka Chaka és Ricky Martin, valamint három emberijogvédő is. Ez volt a negyedik, és egyben a legsikeresebb ilyen esemény. Az üzenet egyértelmű volt: az LMBTI személyeket ugyanazok a jogok illetik meg, mint bárki más. A megelőző napon az uniós küldöttség otthont adott egy, az afrikai LMBTI emberijogvédőkkel közösen szervezett eseménynek, amelyen elismerést nyert az EU Afrikában végzett munkája, továbbá az LMBTI-kérdésekben végzett csendes diplomácia értéke.

Regionális szinten az EU változatlanul támogatta az Európa Tanács által az LMBTI személyek emberi jogaival kapcsolatban végzett munkát, mindenekelőtt az Európa Tanácsnak a szexuális irányultságon és a nemi identitáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelmet szolgáló intézkedésekről szóló, 2010. március 31-én elfogadott ajánlásán keresztül. Az EU tevékenyen részt vett a humán dimenzió integrálásáról 2012 szeptemberében tartott éves EBESZ-találkozót kísérő, „Az LMBT személyekkel szembeni intolerancia és megkülönböztetés megnyilvánulásainak nyomon követése” elnevezésű rendezvény szervezésében.

Bilaterális szinten az Unió a harmadik országokkal folytatott **emberi jogi párbeszéd**ek keretében tovább folytatta az LMBTI személyekkel szembeni megkülönböztetés felszámolásának előmozdítását, és több olyan nyilvános közleményt adott ki és demarsot hajtott végre, amelyekből kitűnik az Unió LMBTI kérdésekkel kapcsolatos álláspontja, többek között az, hogy elítéli a homofóbiát és támogatja az azonos neműek közötti kapcsolatok büntethetőségének megszüntetését. Ezzel összefüggésben az EU figyelemmel kísérte a például egyes afrikai országokban és Oroszországban tapasztalható aggasztó homofób tendenciákat, és fellépett azokkal szemben.

Az EU az **EIDHR**-en keresztül továbbra is több olyan szervezetet támogatott, amely az LMBTI személyek jogainak védelmével foglalkozik. E támogatás részeként az Unió segítséget nyújtott e szervezetek számára a homofób törvények és az LMBTI személyeket sújtó megkülönböztetés elleni küzdelemhez, felhívta a nyilvánosság figyelmét a más szexuális irányultságú személyeket érintő megkülönböztetés és erőszak problémájára, küzdött ellene, és sürgősségi segítséget (pszichoszociális és orvosi segítséget, közvetítői segítséget, valamint az újrabeilleszkedést segítő támogatást) nyújtott az arra rászorulóknak számára. 2012-ben sor került az EIDHR veszélyben lévő emberijog-védők védelmezésére használt sürgősségi pénzeszközeinek igénybevételére is, például Kamerunban az LMBTI személyeket védő ügyvédek védelmezésére. 2012 szeptembere óta Afrika frankofón részében egy regionális EIDHR-projekt keretében kapnak támogatást az LMBTI-jogvédők, egy új, az emberijog-védőket célzó pánafrikai projekt pedig az LMBTI személyek mint kiszolgáltatott csoport számára nyújt támogatást.

23. A vallás vagy meggyőződés szabadsága

Az előző évek vállalásainak és a témában 2009-ben és 2011-ben elfogadott tanácsi következtetésnek megfelelően az EU továbbra is elkötelezett amellett, hogy az egész világon védelmezze a vallás vagy meggyőződés szabadságát.

Az uniós küldöttségek és központok szorosan figyelemmel kísérték **a vallási alapú intoleranciát és megkülönböztetést**, valamint a vallási indíttatású erőszakot. Az EU a legmagasabb szinteken ítélte el az Európában és azon kívül különböző vallási közösségekkel szemben elkövetett erőszakos támadásokat. Az Európai Tanács elnöke és az Európai Bizottság elnöke 2012. március 20-án – a Toulouse-i gyilkosságok és az iraki terrortámadások időpontjában – kiadott közös nyilatkozatában megerősítette, hogy „úgy Európában, ahogy az egész világon nincs helye” annak, hogy a vallási közösségeket bármilyen módon üldözzék, és ellenük erőszakos cselekményeket kövessenek el. Rámutattak, hogy Európa „hosszú és fájdalmas küzdelem árán vívta ki a gondolat és a vallás szabadságát, valamint az egyén tiszteletét. Ezek az emberi és alapvető jogok az európai értékeket illetően központi hellyel bíró Alapjogi Chartában is szerepelnek.” Kifejezték továbbá, hogy az EU kész a jogok további előmozdítására.

A valláson vagy meggyőződésen alapuló megkülönböztetés régóta létező probléma a világ minden táján, és egyes vallási közösségekhez és világnézeti csoportokhoz tartozó személyek számos országban ennek továbbra is célpontjai. Emellett a vallásghalázásról szóló jogszabályokat gyakran használják a vallási kisebbséghez tartozó személyek elnyomására, továbbá a teljes társadalomban a véleményalkotás és véleménynyilvánítás szabadságának, valamint a vallás vagy meggyőződés szabadságának korlátozására. Az EU hangsúlyozza, hogy a véleménynyilvánítás szabadsága az intolerancia elleni küzdelemben is fontos szerepet játszik, valamint a vallás vagy meggyőződés szabadsága és a véleménynyilvánítás szabadsága egymást kölcsönösen erősítő jogok.

A Külügyek Tanácsa 2012. június 25-én elfogadta az emberi jogokra vonatkozó uniós stratégiai keretet és az ahhoz kapcsolódó cselekvési tervet, mely magában foglalja **a vallás- és lelkiismereti szabadságra vonatkozóan új uniós iránymutatások** elfogadását is¹, ami azt jelzi, hogy tovább fokozódott az EU elkötelezettsége e probléma kezelése iránt. Ezek az iránymutatások jogilag nem lesznek kötelezők, politikailag azonban megerősítik, hogy a vallás- és lelkiismereti szabadság kiemelt fontosságú kérdés az EU számára. Különböző üzeneteket, gyakorlati instrukciókat és útmutatást fogalmaznak majd meg a diplomáciai képviselőket és a központokban dolgozó uniós és tagállami személyzet számára arra vonatkozóan, hogy a különböző helyzeteket hogyan kell értékelni, és miként lehet a leginkább pragmatikus módon szerepet vállalni. 2012 közepe óta folynak az előkészületek, és a civil társadalommal (ideértve vallási, világnézeti és filozófiai csoportokat) folytatott megbeszélések első fordulójára 2012. október 19-én Brüsszelben került sor. Az EU várhatóan 2013-ban fogadja el ezeket az iránymutatásokat.

Az EU számos országgal **kétoldalú** megbeszéléseket folytatott a vallás- és lelkiismereti szabadság alapvető fontosságáról. A gondolat-, a lelkiismereti és a vallásszabadság kérdése a nem uniós országokkal fenntartott kapcsolatok keretében zajló politikai párbeszéd különböző szintjein is szisztematikusan napirenden volt számos partnerrel, ideértve az emberi jogi párbeszédet és konzultációkat is, amelyek során felmerült a vallás- és lelkiismereti szabadság érvényre juttatása, és egyes konkrét vallási kisebbségekhez tartozó személyek és csoportok helyzete.

A vallásszabadság súlyos megsértése vagy a vallásszabadsággal kapcsolatosan felmerülő aggályok, továbbá az ezzel összefüggő intolerancia és megkülönböztetés esetén az EU diplomáciai úton, **nyilvános közlemények és tanácsi következtetések** formájában adott hangot véleményének, többek között Egyiptom, Nigéria, Irán, Irak, Líbia, Mali, Pakisztán és Tunézia esetében. Az EU szisztematikusan szorgalmazta a gondolat- és lelkiismereti szabadság maradéktalan tiszteletben tartását, valamint a vallási gyűlölet és erőszak szításának tilalmát egy olyan független bíróság révén, amely a nemzetközi normáknak megfelelően működik. Az EU emellett párbeszédre szólított fel, valamint arra, hogy a véleménynyilvánítás szabadságával élve fel kell lépni a sértőnek vélt beszédekkel és tartalommal szemben.

¹ Az emberi jogokról és demokráciáról szóló cselekvési terv 23a. pontja.

Az egyre romló **szíriai** helyzet kapcsán az EU megismételte a vallásszabadság elveinek tiszteletben tartására, valamint a vallási és etnikai megosztottságtól való tartózkodásra irányuló felhívását. Ismételten arra sürgette a szíriai ellenzéket, hogy állapodjon meg olyan elvekben, amelyek alapján megvalósulhat egy olyan Szíria, ahol politikai, etnikai vagy vallási hovatartozástól vagy meggyőződéstől függetlenül minden polgár egyenlő jogokat élvez, továbbá megerősítette, hogy támogatja a szíriai népet és azon óhajukat, hogy Szíria demokratikus és valamennyi közösségének jogait tiszteletben tartó országgá váljon. Az EU főképviselője nyilatkozataiban elítélte az etnikai és vallási konfliktusok szítására irányuló cselekményeket.

Az EU továbbá megvizsgálta, hogy hogyan fokozhatja együttműködését egyes szervezetekkel, például az Iszlám Együttműködés Szervezetével (OIC) és az Arab Államok Ligájával, különösen azon erőszakos események nyomán, amelyekre azt követően került sor, hogy az interneten megjelent egy ellentmondásos, számos muzulmán által sértőnek ítélt film. 2012. szeptember 20-án az Európai Unió főképviselője, az OIC főtitkára, az Arab Liga főtitkára és az Afrikai Unió Bizottságának elnöke közös nyilatkozatot adott ki, amelyben békére és türelemre szólított fel, és elítélte a vallási gyűlölet terjesztését, amely ellenségeskedésre és erőszakra bújít fel, továbbá valamennyi – politikai, világi és vallási – vezetőt párbeszédre és egymás kölcsönös megértésére hívta fel. 2012. november 13-án az EU és az Arab Államok Ligájának külügyminiszterei közös nyilatkozatot fogadtak el Kairóban, amelyben hangsúlyozták egyebek mellett elkötelezettségüket „a véleménynyilvánítás szabadságának és a vallás vagy meggyőződés szabadságának az előmozdítása” mellett, és elítélték „a gyűlöletkeltésnek és az intolerancia szításának valamennyi formáját, az emberi jogokról szóló nemzetközi jogszabályokkal összhangban.” Ezen túlmenően hangsúlyozták, hogy biztosítani kell a nemek közötti egyenlőséget és azt, hogy az egyének emberi jogai kivétel nélkül tiszteletben legyenek tartva, továbbá az Emberi Jogi Tanács 16/18. sz. határozatával összhangban elítélték a vallási gyűlöletkeltés valamennyi formáját.

A főképviselő/alelnök 2012. november 16-án Dzsibutiban első alkalommal vett részt az **OIC miniszteri szintű találkozóján**. Felszólalásában a vallás vagy meggyőződés szabadságát „a biztonságos és virágzó társadalmak alapvető pilléreként” írta le, a szabad vallásgyakorlatot pedig „a fejlődés és a demokratikus stabilitás erősítésének kulcsfontosságú tényezőjeként”. Rámutatott továbbá arra a kihívásra, amelyet „a vallásszabadság védelmének és garantálásának megvalósítása” támaszt a demokratikus átmenetet élő országokban a társadalom átalakulása során. Álláspontja szerint a politikai vezetők felelőssége „annak biztosítása, hogy mindenki szabadon és egyenlően gyakorolhassa vallását”, mellyel „közös emberi mivoltunk iránt tanúsítunk tiszteletet”.

Az EU a kérdést multilaterális szinten is felvetette. Továbbra is érvényben van az Emberi Jogi Tanácsban (EJT) és az ENSZ Közgyűlésén 2011-ben a **16/18. sz. EJT-határozattal** létrejött konszenzus, mely szerint szükséges a vallási türelmetlenség elleni küzdelem, ugyanakkor a vallásghalászás fogalma nem minősül emberi jogi normának (vö. a 2011. évi jelentéssel). Az EJT 2012. márciusi 19. ülészakán szavazás nélkül elfogadásra került a vallásszabadságról szóló szokásos uniós határozat (19/8. sz. határozat), valamint a valláson vagy meggyőződésen alapuló intolerancia, a negatív sztereotípiák, a megbélyegzés, a megkülönböztetés, az erőszak vagy az arra való uszítás elleni küzdelemről szóló OIC-határozat (19/25. sz. határozat). Az ENSZ Közgyűlésének 67. ülészakán, 2012 decemberében a közgyűlés egyhangúlag elfogadta az ugyanezen témában készült, az Unió által benyújtott 67/179. sz. határozatot¹ és az OIC által benyújtott 67/178. sz. határozatot.

1 http://www.un.org/ga/search/view_doc.asp?symbol=A/RES/67/179

Ami az **EU finanszírozási eszközeit** illeti, az EU a kisebbségekhez tartozó személyek védelmét és a megkülönböztetés elleni küzdelmet – a vallási alapon történő diszkriminációt is ideértve – a demokrácia és az emberi jogok európai eszköze (EIDHR) keretében finanszírozási prioritásként fogadta el. Az EU az EIDHR keretében jelenleg és a jövőben is támogatást nyújt olyan projektekhez, amelyek védelmet nyújtanak az üldözött egyének és vallási kisebbségekhez tartozó személyek számára olyan országokban, ahol helyzetük a leginkább veszélyeztetett. Ennek keretében a gondolat, a lelkiismeret és a vallás vagy meggyőződés szabadságához való jog egyike az EIDHR 1. célkitűzése szerinti stratégiához kapcsolódó ajánlattételi felhívás fő prioritásainak. A stratégia „problémás” országokban végzett fellépésekhez nyújt finanszírozást az egész világra kiterjedően.

Végezetül a vallás vagy meggyőződés szabadsága egyike volt annak a három érzékeny emberi jogi kérdésnek, amelyet a december 7–8-án megrendezett éves fórum keretében az EU és a nem kormányzati szervezetek „az emberi jogok egyetemessé tétele: a regionális mechanizmusok és a civil társadalommal való együttműködésük szerepe” átfogó témakörén belül megvitattak.

24. A véleménynyilvánítás szabadsága az interneten és egyéb környezetben

Az EU elkötelezett amellett, hogy külső tevékenysége minden területén – kivétel nélkül – előmozdítja az emberi jogokat, különösen azáltal, hogy a demokrácia előmozdításának fontos eszközeként felhasználja az új információs és kommunikációs technológiák és az emberi jogok közötti kapcsolatot.

Az EU a harmadik országokkal fennálló kétoldalú kapcsolatai keretében és több nyilvános közleményben, több alkalommal is elítélte a **véleménynyilvánítás szabadságának és az internethez való hozzáférésnek** a korlátozását, valamint a bloggerek letartóztatását és az újságírók és a média elleni támadásokat. 2012 júniusában például a főképvisező aggodalmának adott hangot a Szudánban tapasztalható, a médiával és a politikai ellenzékkel szembeni növekvő mértékű cenzúra és korlátozások kapcsán, és a szudáni kormányt arra sürgette, hogy tartsa tiszteletben polgárai szabad véleménynyilvánításhoz való jogát, valamint a média szabadságát. Az Uniót aggályokkal tölti el az internet szabadságának növekvő korlátozása, melyeknek például Vietnám és Kína esetében az emberi jogi párbeszéd keretében bilaterális szinten, továbbá nyilvános nyilatkozatok révén hangot is adott.

2012 folyamán az EU **a nemzetközi fórumokon**, például az UNESCO-ban, az Európa Tanácsban és az EBESZ-ben **való szerepvállalása** révén tovább fokozta az újságírók biztonságának előmozdítására irányuló erőfeszítéseit. Az ENSZ EJT-re vonatkozó prioritásai között az EU hangsúlyozta, hogy az Emberi Jogi Tanácsnak továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítania a véleménynyilvánítás szabadságára, beleértve az interneten való szabad véleménynyilvánítást is. Az EU például az ENSZ Harmadik Bizottságának (Emberi jogok) 2012. december 6-i New York-i ülésén elítélte az erősödő cenzúra tendenciáját, és az internetre irányuló korlátozásokat. Az EU továbbá üdvözölte a július 5-én az ENSZ Emberi Jogi Tanácsában konszenzussal elfogadott határozatot az internet szabadságáról. Az EU támogatja a határozatban megfogalmazott üzenetet, mely szerint az emberi jogokat illetően sem internetes, sem egyéb környezetben nem lehet különbséget tenni, és nem szabad kettős mércét alkalmazni.

Az EU többször is elítélte a cenzúrát. Legutóbb a főképvisező adott ki nyilatkozatot, melyben aggodalmát fejezte ki a műholdas televízió- és rádióközvetítések iránti akadályozása kapcsán, amely megfosztja a polgárokat a szabad információhoz való hozzáférés lehetőségétől.

A 2012 júniusában elfogadott, az emberi jogokra vonatkozó uniós stratégiai keret cselekvési terve előírta, hogy az Uniónak **iránymutatásokat** kell kidolgoznia **az internetes és egyéb környezetben való szabad véleménynyilvánításról**, beleértve a bloggerek és újságírók biztonságát is. Az EU továbbá határozottabb megközelítést alkalmazott a véleménynyilvánítás szabadságának előmozdítása és a médiatámogatás területén folytatandó együttműködés fejlesztését illetően.

A véleménynyilvánítás szabadságának előmozdítása terén tervezett fellépések keretében az EU kötelezettséget vállalt olyan intézkedések és eszközök kialakítása mellett, amelyekkel kezelhető az ikt-k használatával összefüggő kontrollálatlan cenzúra és tömeges megfigyelés. Ezek a fellépések a „szabad háló” stratégia¹ keretében már elvégzett munkára építenek. Ez a stratégia azzal a céllal indult, hogy teljesítse az EU azon kötelezettségvállalását, miszerint biztosítja, hogy az internet és más információs és kommunikációs technológiák a politikai szabadság, a demokratikus fejlődés és a gazdasági növekedés mozgatórugói maradhassanak.

A „szabad háló” stratégia fő pillérei a következők: a kommunikáció szabadságának fokozását szolgáló eszközök; az internetes technológiák fokozottan veszélyes környezetben való használatára vonatkozó oktatás és képzés; a helyszíni események valós idejű elemzését szolgáló jobb technológiai képességek; valamint megerősített együttműködés valamennyi érdekelt között.

Az EU 2012 folyamán e területen több kezdeményezést is tett, elsősorban úgy, hogy a **demokrácia és az emberi jogok európai eszköze** (EIDHR) keretében pénzügyi támogatást nyújtott a média szabadságának és a véleménynyilvánítás szabadságának előmozdításán munkálkodó újságírók és nem kormányzati szervezetek részére. Ennek egyik legjobb példája az a „Riporterek Határok Nélkül” nevű szervezet által végrehajtott és az EIDHR által finanszírozott projekt, melynek célja az internetes cenzúra elleni küzdelem és a digitális információ szabad áramlásának fejlesztése. A projekt egyik fő tevékenysége egy virtuális menedék, azaz egy olyan biztonságos tér létrehozása és fenntartása, ahol a független újságírók szabadon dolgozhatnak, és máskülönben cenzúra alá eső híreket tehetnek közzé.

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-11-1525_en.htm

Továbbá a 2012. évi – 20 millió EUR összköltségvetésű – EIDHR ajánlattételi felhívásban most először kaptak külön helyet azok a tevékenységek, melyek célja a kibercenzúra elleni küzdelem és a digitális szabadság, továbbá a biztonság előmozdítását szolgáló olyan projektek, amelyek fókuszában az emberi jogok megsértése ellen információs és kommunikációs technológiák révén történő fellépés áll, valamint a magánéletnek és a véleménynyilvánítás szabadságának védelme azon térségekben, ahol az aktivisták, újságírók és emberijog-védők a legnagyobb veszélynek vannak kitéve.

24a. A gyülekezés és az egyesülés szabadsága

A gyülekezés és az egyesülés szabadsága minden személy alapvető joga, és az emberi méltóság szerves része. Az EU szerint a civil társadalom aktivitása és a demokrácia működése attól függ, hogy a polgárok szabadon gyakorolhatják-e a békés gyülekezés és egyesülés jogát.

A nyílt társadalmi párbeszéd és vita erősítésével a békés gyülekezés és egyesülés szabadsága önmagában is garancia a konfliktussal és az instabilitással szemben. A főképviselő több nyilvános közleményben is aggodalmának adott hangot a **gyülekezési szabadság helyzetének romlása** kapcsán. Legutóbb, 2012 júniusában aggodalmának adott hangot a Kartúmban és más városokban rendezett tüntetésekkel szembeni erőszakos fellépés kapcsán, és a fogva tartott békés tüntetők azonnali szabadon bocsátására szólított fel. Emellett a biztonsági erőket felszólította arra, hogy tanúsítsanak önmérsékletet, és ne alkalmazzanak erőszakot a békés tüntetőkkel szemben, továbbá a szudáni kormányt arra sürgette, hogy tartsa tiszteletben polgárai jogát a szabad gyülekezésre.

Az EU a harmadik országokkal folytatott **politikai párbeszédek** keretében hangot ad a szabad egyesüléshez és gyülekezéshez való joggal kapcsolatos aggodalmainak. A 2012. november 22-én Addisz-Abeában megtartott kilencedik AU–EU emberi jogi párbeszéd során például a két fél megállapodott abban, hogy fokozzák az egyesülési szabadsággal kapcsolatos párbeszédüket.

Az **ENSZ Emberi Jogi Tanácsának** keretében az EU prioritásként fogalmazta meg azt, hogy az EJT-nek továbbra is kiemelt figyelmet kell fordítania az egyesülés szabadságára, és konkrét támogatást kell nyújtania az emberi jogi aktivisták és civil társadalmi szervezetek számára, amelyek szerepe alapvető fontosságú a demokrácia megerősítése szempontjából. Az EU üdvözölte az EJT 21. ülészakán elfogadott, a békés gyülekezés és az egyesülés szabadságához való jogról szóló konszenzusos határozatot, melynek az USA volt a szerzője.

A digitális korban az alapvető szabadságok az **internetes környezetben** is érvényesek. Továbbá az új technológiák következtében a polgárok másképpen gyakorolják a gyülekezési és egyesülési jogukat. Az államok felelőssége a gyülekezési jog szabad – ezen belül az online kommunikáció használata révén való – gyakorlásának biztosítása. Az EU készen áll arra, hogy az emberi jogokat internetes és offline környezetben egyaránt támogassa.

A főképviselőt rendkívüli aggodalommal töltik el a civil társadalom mozgásterének korlátozására irányuló közelmúltbeli törekvések. 2012 júliusában a főképviselő mély aggodalmának adott hangot **az oroszországi, a nem kormányzati szervezetekről szóló törvény módosítása** miatt.

Oroszországban több olyan fejlemény is tapasztalható volt, amelyek az aktív oroszországi civil társadalom mozgásterét korlátozta: például az ellenzékhez tartozó személyeket tartóztattak le, valamint sor került egy olyan új jogszabály elfogadására, amely rendkívül magas pénzbírságot ír elő az engedélyezett tüntetések során elkövetett közigazgatási szabálysértések esetére.

2012 folyamán az EU több fellépést is kezdeményezett az egyesülés szabadságának előmozdítása céljából. Ennek keretében 2012. december 7-én **az EU és a nem kormányzati szervezetek fórumának** keretében (több mint 50, a kulcsfontosságú térségekből érkező nem kormányzati szervezet részvételével) sor került egy kerekasztal-beszélgetésre egyrészt azzal a céllal, hogy az emberijog-védők tájékoztatást nyújtsanak arról, hogy a civil társadalmi szervezeteknek munkájuk során milyen korlátozásokkal kell szembenézniük, másrészt annak érdekében, hogy javaslatok szülessenek arra vonatkozóan, hogy az EU miként vállalhatja nagyobb szerepet ebben a kérdésben.

Az EU továbbá az **EIDHR**-en keresztül pénzügyi támogatást nyújt több projekthez is az egyesülés szabadságának előmozdítása érdekében. Az EU által támogatott projektek célja az egyesülés szabadságának figyelemmel kísérésére szolgáló rendszerek kialakítása, az e szabadsághoz fűződő joggal kapcsolatos jogi előírások előmozdítása, e jog ismertségének a növelése a nyilvánosság körében, valamint a hálózatépítés e jog hatékonyabb előmozdításának és védelmének érdekében. Az EU például finanszírozást nyújt Algériában egy 88 000 EUR költségvetésű projekthez, melynek célja, hogy az egyesületekre szakosodott információs központ fejlesztésével mozdítsa elő az egyesülési jogot.

25. Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás végrehajtása

2012 volt az első teljes év **az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás** elfogadása óta, amelyet az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa 2011. június 16-án erősített meg egyhangúlag. Az iránymutatás meghatározza a John Ruggie professzor, az ENSZ Főtitkárának különleges képviselője által felvázolt keret végrehajtásának alapelveit. A keret az emberi jogok védelmére vonatkozó állami kötelezettségre, a vállalkozásoknak az emberi jogok tiszteletben tartására vonatkozó felelősségére és a jogorvoslathoz való hozzáférésre terjed ki.

2012 volt továbbá az első teljes év „A vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult uniós stratégia (2011–2014)” című, 2011. október 25-i európai bizottsági közlemény¹ közzététele óta.

¹ COM(2011) 681.

Kétségtől 2012 egyik legfontosabb eseménye volt **az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségével foglalkozó**, december 4–5-én Genfben megtartott **ENSZ-fórum**, melynek megrendezésére az ENSZ által az ENSZ-iránymutatás végrehajtásának előmozdítása céljából létrehozott munkacsoport égisze alatt került sor. A fórum – másfél évvel az elfogadást követően – lehetőséget nyújtott az ENSZ-iránymutatás végrehajtása állásának áttekintésére.

A fórum felülmúlta a várakozásokat: a nem kormányzati szervezetek, a szakszervezetek, a tudományos élet, valamint a vállalkozások és szakmai szervezetek képviselőiben 85 országból ezer küldött érkezett (a vártól háromszor több).

A két napig tartó fórumon a résztvevők munkaértekezletek és beszélgetések keretében vitatták meg az ENSZ-iránymutatás végrehajtásának kihívásait. A fórumhoz intézett észrevételeiben John Ruggie professzor, az ENSZ Főtitkárának az emberi jogok és a transznacionális vállalatok és egyéb üzleti vállalkozások témájával foglalkozó korábbi különleges képviselője megjegyezte, hogy viszonylag rövid idő alatt jó eredményeket sikerült elérni, valamint hangsúlyozta, hogy „a globalizáció társadalmi fenntarthatósága forog kockán”.

A fórumon az EU megfelelően képviseltette magát: az emberi jogokért felelős EUKK, Sztávrosz Lambrinídisz mondta el a magas szintű ülést megnyitó beszédet, az EBB pedig – az államháztartás által az iránymutatások végrehajtásában játszott szerepről szóló ülésen – beszámolt az annak érdekében tett folyamatos erőfeszítéseiről, hogy az emberi jogokat integrálni lehessen a kellő szociális gondosság elvébe. Mondanivalója üzenetét megerősítette záró megjegyzéseiben is, melyeket a munkacsoport égisze alatt megrendezendő regionális fórumokon tevékeny szerepet játszani szándékozó EU nevében fogalmazott meg.

Az ENSZ-fórum lehetőséget nyújtott arra is, hogy a résztvevők megvitassák **a vállalatok nem pénzügyi jellegű beszámolóira** vonatkozóan az Európai Bizottság által a jövőben teendő bejelentést is. A bejelentést „A második egységes piaci intézkedéscsomag – Együtt egy újfajta növekedésért” című, 2012. október 3-i bizottsági közlemény irányozza elő; a jogalkotási javaslat mostanra közzétételre került.

A kérdést a vállalatok társadalmi felelősségvállalásáról szóló 2011-es közlemény is érintette, melyben a Bizottság megállapította, hogy több kezdeményezés is létezik a társadalmi és környezetvédelmi, köztük az emberi jogi információk jelentésére vonatkozóan, és várakozással tekintett az egyenlő versenyfeltételek e területen való biztosítása elé. Mindez részét képezi annak az általános törekvésnek, amely az európai vállalatokat versenyképesebbé, modernebbé és elszámoltathatóbbá kívánja tenni.

A Bizottságnak a vállalatok társadalmi felelősségvállalásáról szóló közlemény értelmében 2012 végéig jelentést kellett közzétennie **az ENSZ-iránymutatás hatékony végrehajtására vonatkozó uniós prioritásokról**. A jelentés közzététele azonban halasztást szenvedett az ENSZ-fórum eredményeinek megfelelőbb elemzése és az összes aspektus részletes kidolgozásának biztosítása érdekében.

Ebben a témában már jelentős mennyiségű előkészítő munkára került sor, nem utolsósorban a dán elnökség 2012 májusában Koppenhágában „**Az elvektől a gyakorlatig: az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás átültetése a gyakorlatba az Európai Unióban**” címmel konferenciát szervezett. A konferenciához való hozzájárulásként a Bizottság a konferencia előtt egy előzetes vitaanyagot tett közzé, valamint tevékenyen részt vett a megbeszéléseken.

A konferencia fő témái többek között az Unión belül szakpolitikai és jogalkotási koherencia, az erőteljesebb globális kapacitás megteremtése, valamint a kapacitásépítési és fejlesztési prioritások voltak. A napirenden szerepelt továbbá a vállalkozásokra vonatkozó uniós iránymutatás, az elszámoltathatóság: az igazságszolgáltatáshoz és a megfelelő jogorvoslathoz való jog, az átláthatóság: a nem pénzügyi jellegű beszámolók és közzététel, a köz- és magánszféra közötti partnerségek, valamint a többszereplős kezdeményezések kérdése.

A Bizottság a genfi ENSZ-fórummal egy időben tette közzé **„A vállalkozásom és az emberi jogok: Útmutató az emberi jogokhoz kis- és középvállalkozások számára”** című kiadványát, amely a fórumon részt vevő több delegációk részéről is nagyon kedvező fogadtatásban részesült.

Eközben új szakaszba lépett az ágazatspecifikus iránymutatásra vonatkozóan a Bizottság által partnereivel – a **Shifttel** és az emberi jogokkal és a vállalkozásokkal foglalkozó intézettel, az **Institute for Human Rights and Business**-szel – együttműködésben végzett munka. 2012 decemberében nyilvános konzultáció céljából a Bizottság három ágazat tekintetében iránymutatás-tervezetet tett közzé az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos vállalati felelősségre vonatkozóan. Az érintett ágazatok az **olaj- és földgázipar**, az **ikt-ágazat**, valamint a **foglalkoztatási szolgálatok és munkaerő-közvetítő ügynökségek**.

<http://www.ihrb.org/project/eu-sector-guidance/draft-guidance-consultation.html>

Ezen ágazatok kiválasztására objektív és nyilvánosan elérhető kritériumok alapján került sor, beleértve az emberi jogokra gyakorolt hatásuk súlyosságát, valamint azt, hogy létezik-e valamilyen formában az adott ágazatra vonatkozóan az ENSZ-iránymutatással összhangban álló emberi jogi iránymutatás. A cél az, hogy az iránymutatás a lehető legnagyobb mértékben releváns legyen globális szempontból, figyelembe véve ugyanakkor az uniós vállalkozások sajátos körülményeit is. A tervek szerint mindhárom iránymutatást véglegesítik 2013 áprilisának végéig. Az EBB szorosan figyelemmel kíséri e munka alakulását: mindhárom kerekasztal-találkozón részt vett és mérlegeli a harmonizáció lehetséges mértékét.

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési tervben az uniós tagállamok vállalták, hogy **nemzeti terveket dolgoznak ki az ENSZ-iránymutatás végrehajtására vonatkozóan**. 2012 végéig a következő tagállamok erősítették meg ilyen terv előkészítését: Ausztria, Belgium, Bulgária, Ciprus, a Cseh Köztársaság, Dánia, az Egyesült Királyság, Finnország, Franciaország, Görögország, Hollandia, Írország, Lengyelország, Litvánia, Olaszország, Románia, Svédország és Szlovénia.

Az **EIDHR** támogatást nyújt a civil társadalmi szervezetek által irányított azon fellépésekhez, melyek célja annak előmozdítása, hogy az EU-n kívül működő európai vállalkozások tiszteletben tartsák az emberi jogokat. 2012-ben az EU továbbra is támogatta a 15 európai ország szervezeteinek szövetsége által folytatott „Tiszta ruha” kampányt egy olyan projekt végrehajtásában, amelynek célja, hogy több mint 30 országban javítsa a gazdasági és szociális jogok tiszteletben tartását a nemzetközi tevékenységet folytató ruhaipari vállalkozások globális ellátási láncában.

Az EIDHR keretében finanszírozott további két projekt is foglalkozik az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségével. Egy 70 országot célzó globális projekt célja egyrészt, hogy megerősítse a földtulajdonnal kapcsolatos jogok helyi védelmezőinek képességét arra, hogy megvédjék a természeti erőforrásokhoz való jogaikat, másrészt hogy fellépjen az állami és a magánvállalkozások közötti szerződések átláthatóságának hiánya ellen, és hogy párbeszédet kezdjen a kormányokkal és a nyersanyagtermelő iparágakkal olyan országokban, amelyekben a nyersanyagok kibányászását konfliktusok övezik. Ehhez hasonlóan egy, a délkelet-ázsiai őslakos népek jogainak védelmezőivel kapcsolatos projekt keretében tanulmány készül a vállalatok társadalmi felelősségéről, az emberi jogokról és az őslakos népekről.

A latin-amerikai bányászat nyomon követésével foglalkozó program egy másik olyan EIDHR-projekt, amely az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéhez kapcsolódik. Ez a program a vidéken élő, a bányászat által érintett őslakos nőknek nyújt támogatást jogaik előmozdításához és védelméhez.

A „**Befektetés az emberekbe**” elnevezésű program keretében 2011-ben 15 projekt részesült finanszírozásban a gyermekmunka elleni küzdelem érdekében (EuropeAid/129339/C/ACT/Multi). Ezek a projektek 2012-ben is folytatódtak.

Végezetül az **uniós Stabilitási Eszköz** válsághelyzetekre való felkészültség elemének keretében 1 millió eurót különítettek el „a konfliktustól sújtott és magas kockázatú területeken az ásványi anyagok ellátási láncátláthatóságának előmozdítása” érdekében 2013-ban.

Az EU a vállalkozások emberi jogi felelősségének kérdését továbbra is napirenden tartotta kétoldalú **párbeszédei** során, például az Afrikai Unióval november 22-én Addisz-Abeában tartott emberi jogi párbeszédben. Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás végrehajtásáról szóló véleménycserén túlmenően az EU és az AU megállapodott abban, hogy megvizsgálják egy 2013-ban az afrikai és európai üzleti szféra és civil társadalom részvételével az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről megrendezendő közös szeminárium lehetőségét.

Az EU továbbra is tevékenyen szorgalmazta ezt a témát az **ENSZ**-ben is, ahol továbbra is konszenzusos támogatásban részesült. 2012. szeptember 27-én az EJT szavazás nélkül elfogadta az üzleti vállalkozások emberi jogi felelőssége kérdéskörének előmozdításához és az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló iránymutatások terjesztéséhez és végrehajtásához az ENSZ-rendszer egésze által nyújtott hozzájárulásról szóló 21/5. sz. határozatot.

Az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségével foglalkozó ENSZ-munkacsoport tagjai szorosan együttműködtek az Európai Bizottsággal a három üzleti ágazatra és a kkv-kra vonatkozó emberi jogi iránymutatás kidolgozására irányuló munkában. Az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosának Hivatala közreműködött a Bizottság által a vállalatok társadalmi felelősségvállalásának témájában 2012 novemberében megrendezett éves felülvizsgálati találkozón, amelyet az uniós tagállamok, az érintett felek és az érintett nemzetközi szervezetek részvételével tartottak meg. A záró megjegyzéseket Richard Howitt európai parlamenti képviselő fogalmazta meg.

Az **Európai Parlament** 2012-ben megbízta az Exeteri Egyetemet, hogy készítsen tanulmányt a nemzeti emberi jogi intézményeknek az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségéről szóló ENSZ-iránymutatás végrehajtásában, különösen a keleti partnerség országában játszott szerepéről. A tanulmány azt vizsgálja, hogy a nemzeti intézmények párizsi elvek szerinti megbízatása mennyiben terjed ki az üzleti vállalkozások emberi jogi felelősségével kapcsolatos problémákra, továbbá áttekintést nyújt a világ különböző részein alkalmazott legjobb gyakorlatokról. Az elemzés középpontjában egyéni azerbajdzsáni, örményországi, grúziai, moldovai köztársasági és ukrainai emberi jogi intézmények állnak, és a tanulmány ajánlásokat is megfogalmaz arra vonatkozóan, hogy az EU hogyan tudná támogatni ezeket.

2012 folyamán a Parlament a vállalati társadalmi felelősségvállalás témájában két állásfoglalás-tervezetet tárgyalt:

- az egyiket a Jogi Bizottságon keresztül Raffaele Baldassarre európai parlamenti képviselő terjesztette be az elszámoltatható, átlátható és felelős üzleti magatartásról;
- a másikat pedig a Foglalkoztatási és Szociális Bizottságon keresztül Richard Howitt európai parlamenti képviselő a társadalmi érdekek és a fenntartható és befogadó fellendülés módjának előmozdításáról.

A képviselők több olyan kérdést is felvetettek, amelyek olyan kérdésekhez kapcsolódtak, mint például az emberi jogok, a kellő gondosság elve és a munkavállalók jogai az európai ellátási láncban, valamint az olyan technológiák exportja, amelyeket az Unión kívüli vállalkozások vagy kormányok megfigyelésre vagy elnyomásra használhatnak fel.

26. Igazságszolgáltatás

Az EU részt vett a 2012. szeptember 24-én az ENSZ Közgyűlésében a jogállamiság iránti nemzeti és nemzetközi szintű elkötelezettség témájában első alkalommal megrendezett magas szintű találkozón. Az EU tevékenyen hozzájárult a magas szintű találkozón elfogadott, **a jogállamiságról szóló politikai nyilatkozathoz (az ENSZ Közgyűlésének 67/1. sz. határozata)**. A nyilatkozat az ENSZ három fő pilléréhez – a békéhez és biztonsághoz, a fejlődéshez és az emberi jogokhoz – kapcsolódva átfogó koncepciót nyújt a jogállamiságról. A nyilatkozat emellett megerősíti a törvény előtti egyenlőség és az igazságszolgáltatáshoz való jog fontosságát, valamint az iránti teljes körű elkötelezettséget, hogy mindenki számára biztosítani kell az emberi jogokat és az alapvető szabadságokat. Az ENSZ főtitkára megbízást kapott arra, hogy folytassa a munkát ebben a kérdésben, az EU pedig teljes mértékben támogatni fogja őt ebben.

Az EU a tagállamaival közösen, illetve huszonegy uniós tagállam egyénileg is különböző **vállalásokat** tett a jogállamiság iránti nemzeti és nemzetközi szintű elkötelezettséggel foglalkozó találkozón. Az uniós tagállamok egyebek mellett vállalták, hogy fontolóra veszik a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmód elleni egyezményhez csatolt fakultatív jegyzőkönyvhöz, a Hontalan Személyek Jogállásáról szóló 1954. évi ENSZ-egyezményhez és a hontalanság csökkentéséről szóló 1961. évi ENSZ-egyezményhez való csatlakozást, valamint hogy elfogadják az egyéni panasztétel jogát, amelyet több emberi jogi ENSZ-egyezmény is kimond. Az EU továbbá vállalta, hogy az egész világra kiterjedő kampányt indít a jog érvényesülésének témájában, az átmeneti igazságszolgáltatással kapcsolatos szakpolitikán és az ENSZ által végzett békefenntartás fokozott támogatásán keresztül a konfliktusokban és a konfliktus utáni helyzetekben elősegíti a békét és a biztonságot, valamint hogy kidolgozza azokat a kereteket, amelyekben harmadik országokkal párbeszédet folytathat a hontalansággal kapcsolatos kérdésekről. A teljes vállalásokat e jelentés melléklete tartalmazza.

2012 folyamán az EU a világszerte számos partnerével folytatott emberi jogi és politikai párbeszéde keretében ismétlődően arra ösztönözött minden országot, hogy tegyen lépéseket a bíróságok és a jogi szakma függetlenségének megerősítése érdekében, továbbá elítélte a védőügyvédek megfélemlítésére és megtámadására irányuló kísérleteket. A helyi uniós küldöttségeken vagy az uniós tagállamokon keresztül az EU számos országban – például Algériában, Azerbajdzsánban, Kazahsztánban, Thaiföldön és Vietnámban – rendszeresen nyomon követte a **kényes tárgyalásokat**, különösen azokban az ügyekben, amelyekben az emberijog-védőket felületes vagy részrehajló tárgyalást követően elítélés fenyegette. Sajnálatos módon ez lehetetlennek bizonyult egyes országokban, például Kínában, ahol az EU megfigyelői kísérletet tettek arra, hogy nyomon kövessék a Ni Yulan emberijog-védő elleni eljárást, de nem tudtak bejutni a bíróságra. Az EU határozottan támogatta az **ENSZ bírák és ügyvédek függetlenségével foglalkozó különleges előadójának** munkáját is, és minden olyan országot, amellyel a különleges előadó látogatás céljából felvette a kapcsolatot, arra ösztönözött, hogy hívja meg őt.

27. Reagálás a jogsértésekre: a felelősségre vonás biztosítása

A legsúlyosabb bűncselekmények megakadályozása az uniós külpolitika része. A lakosság népirtástól, emberiesség elleni bűncselekményektől, etnikai tisztogatástól és háborús bűnöktől való megvédésének feladata az egyik fő szempontja az olyan szakpolitikai prioritásoknak, mint például a kisebbségekhez tartozó személyek védelme és a sokféleség tiszteletben tartása. Mindazonáltal nemzetközi szempontból aggályos súlyos bűncselekmények esetében az EU hagyományosan előmozdítja a legsúlyosabb bűncselekményekkel kapcsolatos büntetlenség elleni küzdelmet. Az elmúlt 10 évben az EIDHR keretében közel 30 millió EUR összegű hozzájárulást nyújtott e küzdelemhez, az egyéb eszközöket egy olyan rugalmas eszközzel egészítve ki, amely az érdekvégyesítés, a tájékoztatás és a felügyelet területén a civil társadalmi szervezetek által végrehajtott tevékenységek révén erősíti a büntetlenség elleni küzdelmet támogató tevékenységeket. A cél az, hogy sehol ne találhassanak menedéket azok, akik népirtást, emberiesség elleni bűncselekményeket vagy háborús bűncselekményeket követtek el. Ezenfelül a büntetőjogi felelősségre vonás visszatartó ereje hozzájárulhat e bűnök elkövetésének megakadályozásához. Ezért az EU és tagállamai továbbra is határozott támogatást nyújtanak a Nemzetközi Büntetőbíróság (NBB) és más büntető törvényszékek, például a volt Jugoszláviával és a Ruandával foglalkozó ad hoc nemzetközi büntető törvényszék, a Sierra Leone-i Különleges Bíróság, a kambodzsai bíróság rendkívüli kamarái, valamint a Libanoni Különleges Bíróság hatékony működéséhez. A nem kormányzati szervezetek közössége változatlanul értékes szövetségesnek bizonyult ezekben az erőfeszítésekben a nyilvánosság számára nyújtott tájékoztatás, az áldozatok részvételének fokozása, valamint a más támogatókkal kialakított, egymás munkájának kiegészítő jellegét erősítő kapcsolatok révén.

A Nemzetközi Büntetőbíróságról szóló 2011/168/KKBP határozat és a **határozatot követő uniós cselekvési terv** végrehajtása során az EU és tagállamai továbbra is az NBB megerősítésére törekedtek annak érdekében, hogy az végrehajthassa megbízatását. Az Európai Unió és tagállamai a Római Statútumot illetően továbbra is a lehető legszélesebb körű részvételt szorgalmazták. Az EU emberi jogi párbeszédeinek többségében – beleértve az Afrikai Unióval folytatott emberi jogi párbeszédet is – továbbra is napirenden volt a Római Statútum megerősítésének, illetve az ahhoz való csatlakozásnak, valamint adott esetben a Római Statútum alkalmazásának a kérdése. Ezen túlmenően az EU továbbra is világszerte módszeresen igénybe vette a demars eszközt, folytatta azt a gyakorlatot, melynek keretében a harmadik országokkal kötött megállapodásait (például a 2012. március 30-án parafált EU–Ukrajna társulási megállapodást) az NBB-re vonatkozó rendelkezésekkel egészítette ki, valamint továbbra is pénzügyi támogatást nyújtott a civil társadalmi szervezeteknek. Az EU reagált azokra az esetekre, melyekben elutasították a Bírósággal való együttműködést, valamint emlékeztetett annak fontosságára, hogy az ENSZ valamennyi tagállama betartsa és végrehajtsa a Biztonsági Tanács által az ENSZ Alapokmányának VII. fejezete alapján hozott azon határozatokat, amelyekben a BT egyes kérdéseket a Bírósághoz utal. Az EU nagy aggodalommal kísérte figyelemmel a NBB négy munkatársának 2012. júniusi és júliusi líbiai letartóztatását és fogva tartását, és jelentős mértékben hozzájárult a válság megoldásához. Az EU továbbra is arra törekedett, hogy holisztikus és integrált megközelítést alakítson ki a nemzeti szintű kapacitásfejlesztési kezdeményezések erősítése révén megvalósuló kiegészítő jelleg tekintetében. A kiegészítő jelleg érvényre juttatása érdekében az EU és tagállamai a fejlesztési együttműködési és technikai segítségnyújtási programokban megjelenítették a büntetlenség elleni küzdelmet is. Tágabb összefüggéseikbe helyezve a jog érvényesülése és a jogállamiság központi helyet foglaltak el az uniós célokban és műveletekben, amelyeket az EU folyamatosan erősített földrajzi eszközei keretében, amelyek középpontjában a nemzeti igazságszolgáltatási rendszerek megerősítése, az ítéletek végrehajtása, a fogvatartási körülmények és a nemzeti kormányoknak a tanúvédelmi programok irányítására vonatkozó kapacitása állt. Az EU továbbá központi szerepet játszott a konfliktus utáni békeépítési folyamatokban az egyes országok sajátos szükségleteinek azonosításával és a megfelelő csatornákon keresztül biztosított támogatásokkal. Az ENSZ Közgyűlésén 2012. szeptember 24-én a jogállamiságról tartott magas szintű találkozón az EU egyebek mellett kötelezettséget vállalt a NBB munkájának további támogatására. Az Európai Külügyi Szolgálat egynapos képzést szervezett a nemzetközi büntető igazságszolgáltatásról. A képzésen az EKSZ, az Európai Parlament és az uniós tagállamok külügyminisztériumai személyzetének tagjai vettek részt.

A Római Statútum integritásának fenntartása és a Nemzetközi Büntetőbíróság függetlenségének támogatása iránt elkötelezett uniós tagállamok továbbra is az NBB fő támogatói voltak. Az EU további közvetlen és közvetett pénzügyi támogatást nyújtott a Bíróságnak a részes és nem részes felek, valamint a jogi közösség közötti jogi együttműködésnek és a legjobb gyakorlatok cseréjének az erősítése révén.

2012-ben az Európai Bizottság az EIDHR keretében ajánlati felhívást szervezett a büntetlenség elleni küzdelem céljából, amely a Nemzetközi Büntetőbíróság és a Római Statútummal létrehozott rendszer hatékony működését segíti majd elő civil társadalmi fellépések révén. Az indikatív költségvetés 6 millió EUR, és az összes EB-hozzájárulás legfeljebb 80 % lehet. Az odaítélhető támogatás alsó határa 500 000 EUR, felső határa 1 500 000 EUR. Ezen túlmenően egy, a jogi szakismeretek fejlesztésére és az együttműködés erősítésére irányuló, uniós finanszírozású projekt eredményeképpen a Római Statútum állami és nem állami részes feleitől érkező, több mint kétszáz jogi tanácsadó gyűlt össze Hágában. Az EIDHR keretében a Bizottság emellett 1 000 000 EUR-t biztosított a 2011. évi cselekvési programban, a 2012. évi cselekvési programban pedig további 1 000 000 EUR-t különített el 2013-ra. A Bizottság továbbá szorosan együttműködött a különböző intézményekkel egy a kiegészítő jellegről szóló jelentés elkészítése érdekében, amely végleges formájában várhatóan 2013-ban készül el. Célja elősegíteni azt, hogy megszűnjön a békét, a biztonságot és a jólétet fenyegető legsúlyosabb bűncselekmények – mint a népirtás, az emberiség elleni és a háborús bűncselekmények – elkövetőinek büntetlensége.

28. A kisebbségekhez tartozók jogai tiszteletben tartásának előmozdítása

A kisebbségekhez tartozó személyek továbbra is komoly fenyegetéseknek, megkülönböztetésnek és rasszizmusnak vannak kitéve a világ minden részén, és gyakran nem tudnak teljes mértékben részt venni a gazdasági, politikai, társadalmi és kulturális életben, amely a többségi csoportok számára elérhető abban az országban, illetve társadalomban, ahol élnek. Az Európai Unióról szóló szerződés egyértelműen kimondja, hogy a kisebbségekhez tartozó személyek jogai azon értékek közé tartoznak, amelyeken az EU alapul és amelyeket érvényre kíván juttatni a világ többi részéhez fűződő kapcsolataiban. Nemzetközi szinten **a nemzeti vagy etnikai, vallási vagy nyelvi kisebbségekhez tartozó személyek jogairól szóló nyilatkozat**¹ jelenti a fő referenciadokumentumot a kisebbségekhez tartozó személyek jogaival kapcsolatban. Európára vonatkozóan pedig az Európa Tanács elfogadta a nemzeti kisebbségek védelméről szóló keretegyezményt² és a Regionális vagy Kisebbségi Nyelvek Európai Chartáját³.

A kisebbségekhez tartozó személyek védelme az uniós csatlakozás előtt teljesítendő koppenhágai politikai kritériumok egyik legfontosabb kérdése. Az Európai Bizottság az elért eredményekről szóló jelentéseiben továbbra is ebben az összefüggésben értékeli a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok kisebbségi kérdésekkel kapcsolatos intézkedéseit. Az EU cserébe célzott előcsatlakozási pénzügyi támogatást nyújtott a tagjelölt és a potenciális tagjelölt országok számára annak érdekében, hogy segítse őket a szükséges – az uniós előírásokkal összhangban álló – politikai, gazdasági és intézményi reformok bevezetésében. A kisebbségekhez tartozó személyeket célzó, uniós támogatású projektek célja túlnyomóan a társadalmi egyenlőtlenségek csökkentése és az életminőség javítása. Ezen országokban a társadalmi kohézió erősítése a hátrányos helyzetű személyek integrációját, a megkülönböztetés elleni küzdelmet és a humán tőke erősítését foglalja magában, mindenekelőtt az oktatási rendszerek reformja révén.

¹ <http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuideMinoritiesDeclarationen.pdf>

² <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/157.htm>

³ <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/148.htm>

A kisebbségekkel kapcsolatos kérdések változatlanul fontos helyen álltak az Uniónak a világ más részeivel fennálló kapcsolataiban is. Az EU a nem uniós országokkal folytatott **politikai párbeszéd** során rendszeresen felvet kisebbségekkel kapcsolatos kérdéseket. E kérdések az együttműködési stratégiáknak és cselekvési terveknek is fontos részét képezik.

Az EU aktívan együttműködött továbbá partnereivel az **ENSZ-fórumokon** a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak előmozdítása és védelme terén. Az idevágó ENSZ-folyamatok közé tartozik a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó fórum, valamint a kisebbségi kérdésekkel foglalkozó független szakértő munkája. Az Unió 2011-ben is egyesítette erőit az e területen tevékeny egyéb nemzetközi szervezetekkel és multilaterális testületekkel, például az EBESZ-szel, annak nemzeti kisebbségi főbiztosával és az Európa Tanáccsal.

E célból az EU kétoldalú együttműködésen keresztül támogatott olyan kormányzati programokat és politikákat, melyek a kisebbségekhez tartozó személyekre irányultak, vagy potenciális hatást gyakoroltak e területen. Az EU támogatta a kisebbségekhez tartozó személyek jogainak védelmén és előmozdításán fáradozó civil társadalmi szervezeteket is – mindenekelőtt az **EIDHR**-en keresztül –, különösen abból a célból, hogy hozzájáruljon a megkülönböztetés elleni küzdelemhez, valamint a kisebbségi közösségekből származó nőknek és férfiaknak a társadalmi, gazdasági és politikai életben való egyenlő részvételének védelméhez és előmozdításához az emberi jogok, a politikai pluralizmus és a demokratikus politikai részvétel erősítésének tágabb összefüggésében. Az EIDHR például több mint 90 000 euróval támogatja azt a jelenleg is zajló projektet, amelynek célja, hogy javítsa a roma és más nemzeti kisebbségek politikai részvételét és képviseletét Bosznia-Hercegovinában, így előmozdítva társadalmi befogadásukat, érdekeiket és jogaikat.

28a. Rasszizmus, idegengyűlölet, megkülönböztetésmentesség és a sokszínűség tiszteletben tartása

Az Európai Unió 2012-ben is jelentős hozzájárulást nyújtott világszerte a rasszizmus, a faji megkülönböztetés és az idegengyűlölet valamennyi formája, valamint az intolerancia egyéb fajtái elleni küzdelemhez.

Az EU az Unión belül továbbra is **konkrét politikai intézkedésekkel** – köztük jogszabályokkal és azok tényleges érvényre juttatásával¹, figyelemfelkeltéssel, adatgyűjtéssel² és a nemzeti hatóságok és a civil társadalom számára nyújtott pénzügyi támogatással³ – segítette ezt a kötelezettségvállalást. A legjobb példa a romák sajátos helyzete: 2011. április 5-én a Bizottság közzétette „**A nemzeti romaintegrációs stratégiák uniós keretrendszere 2020-ig**” című közleményt, amely arra ösztönzi a tagállamokat, hogy a romák befogadása tekintetében fogadjanak el átfogó megközelítést, illetve fejlesszék azt tovább, továbbá hogy az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügyi ellátás és a lakhatás területén tűzzenek ki célokat.

Málta kivételével – ahol nem él roma népesség – valamennyi tagállam benyújtotta stratégiáját az Európai Bizottságnak annak ellenére, hogy jogilag ez nem volt kötelező: ez is jól mutatja a határozott politikai elkötelezettséget.

¹ A vonatkozó uniós jogszabályokért lásd: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/racism-xenophobia/index_en.htm és http://ec.europa.eu/justice/discrimination/law/index_en.htm.

² A hátrányos megkülönböztetésről szóló **Eurobarometer**-felmérést 2012 novemberében tették közzé. A válaszadók 56%-a szerint az Unióban továbbra is az etnikai származáson alapuló megkülönböztetés képezi a diszkrimináció legelterjedtebb formáját. Az EU Alapjogi Ügynökségének rasszizmusról és idegengyűlöletről szóló jelentései és tanulmányai a következő linken érhetők el: <http://fra.europa.eu/en/publication/2013/fra-publications-2012>.

³ A faji vagy etnikai származáson alapuló megkülönböztetés elleni küzdelem terén aktív nem kormányzati szervezetek uniós szintű hálózata, például az ENAR, az ERIO és az EQUINET a PROCESS-programon keresztül részesül működési támogatásban. Az egyéb idevágó finanszírozási programokért lásd: http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/racism-xenophobia/index_en.htm.

Az Európai Bizottság 2012 májusában adta ki „Nemzeti romaintegrációs stratégiák: az uniós keretrendszer végrehajtásának első lépése” című első értékelő jelentését, melyben kiemelte, hogy még sokat kell tenni **a romák befogadásához szükséges megfelelő finanszírozás biztosítása, az ellenőrző mechanizmusok megvalósítása, a diszkrimináció és a szegregáció elleni küzdelem, valamint** az egészségügyi ellátás és a tisztességes lakhatás fontos kérdésének megoldása érdekében. Az Európai Bizottság azt várja a kormányoktól, hogy foglalkozzanak a jelentésben kiemelt prioritásokkal, és évente át fogja tekinteni a nemzeti romaintegrációs stratégiák végrehajtását, jelentésben számolva be az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak.

Catherine Ashton főképvisele 2012. március 21-én a **faji megkülönböztetés elleni küzdelem világnapja** alkalmából nyilatkozatot tett az Unió nevében, melyben kiemelte, hogy az Európai Unió rendíthetetlenül elkötelezett a rasszizmus és az idegengyűlölet valamennyi fajtája elleni küzdelem mellett, valamint hogy a faji megkülönböztetés ellentétes az EU alapjául szolgáló értékekkel [...].

Ami a külső tevékenységek területét illeti, az EU a nem uniós országokkal – például az afrikai országokkal – folytatott **politikai párbeszéd**ek során továbbra is felvetett a rasszizmussal és az idegengyűlölettel kapcsolatos kérdéseket. Ezek a kérdések változatlanul az együttműködési stratégiák fontos részét képezik, az európai szomszédságpolitika cselekvési tervei keretében például a partnerországok elkötelezik magukat a megkülönböztetés, a vallási türelmetlenség, a rasszizmus és az idegengyűlölet valamennyi formája elleni küzdelem mellett.

Az EU továbbra is együttműködött a regionális szervezetekkel, például az Európa Tanácshoz tartozó Rasszizmus és Intolerancia Elleni Európai Bizottsággal (ECRI). Az Unió az EBESZ keretében szorosan közreműködött a rasszizmus, az idegengyűlölet és a megkülönböztetés elleni küzdelem terén az EBESZ-ben részt vevő 56 állam által vállalt kötelezettségek teljesítésének elősegítésében.

Multilaterális szinten az EU az ENSZ-szel is aktívan együttműködött a rasszizmus és a megkülönböztetés kérdésének kezelésében. Támogatta a rasszizmus, az idegengyűlölet és az ezekhez kapcsolódó intolerancia jelenkori formáival foglalkozó különleges ENSZ-előadó, Mutama Ruteere és elődje, Githu Muigai megbízatását. Tizenegy évvel a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az ezekhez kapcsolódó intolerancia elleni 2001-es durbani világkonferencia után az Unió továbbra is teljes mértékben elkötelezett annak legfontosabb célkitűzése mellett, amely nem más, mint a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az ezekhez kapcsolódó intolerancia teljes felszámolása.

A faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény (ICERD) a rasszizmus megelőzésére, leküzdésére és megszüntetésére irányuló erőfeszítések egyetemes alapidokumentuma. Az Európai Unió ismételten felszólította valamennyi államot, amely még nem erősítette meg vagy nem hajtotta végre teljes körűen az egyezményt, hogy tegye meg azt, 2012-ben azonban egyetlen további állam sem erősítette meg azt.

Az EU tovább folytatta a megkülönböztetés elleni küzdelemnek a nemzetközi együttműködés terén történő érvényesítését. A demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (**EIDHR**) keresztül az EU mintegy 120 jelenlegi projekt keretében a civil társadalmi szervezetek széles körét támogatta, összesen körülbelül 24 millió EUR értékben. Ezenfelül az EU az EIDHR-en keresztül támogatta az ENSZ emberi jogi főbiztosát (HCHR) az egyenlő bánásmóddal és a megkülönböztetésmentességgel kapcsolatos meglévő nemzetközi normák, különösen a faji megkülönböztetés kiküszöböléséről szóló nemzetközi egyezmény végrehajtásában.

Az EU e területen követett politikájának megfelelően 2012. július 24-én a Politikai és Biztonsági Bizottság jóváhagyta „*A durbani nyilatkozatot és cselekvési programot követő intézkedések és az EU*” című stratégiai dokumentumot.

A demokratikus kormányzásra és az emberi jogokra vonatkozó **EU–AU stratégiai partnerség** keretében a felek 2012-ben megerősítették, hogy nagy jelentőséget tulajdonítanak a rasszizmus, a faji megkülönböztetés, az idegengyűlölet és az ahhoz kapcsolódó intolerancia elleni küzdelemnek.

2012. június 5-én az Európai Unió és az Afrikai Unió küldöttségei Genfben együttes munkaértekezletet tartottak szervezeteik tagállamai számára annak érdekében, hogy a résztvevők megosszák egymással a a) faji megkülönböztetés elleni tényleges küzdelemre vonatkozó és b) a faji gyűlöletkeltés kezelésére vonatkozó helyi, nemzeti és regionális szintű legjobb gyakorlatot.

29. Az őslakos népekkel kapcsolatos szakpolitika megerősítése

Az őslakos népekkel kapcsolatos uniós tevékenységek alapját képező elvek az őslakos népek jogairól szóló 2007. évi ENSZ-nyilatkozattal összefüggésben értendők, amely előmozdítja az őslakos népek jogait, és biztosítja, hogy e népeknek lehetősége legyen a folyamatos fejlődésre szerte a világon.

Az EU törekszik arra, hogy az emberi jogokat – köztük az őslakos népek jogait – külpolitikájának valamennyi területébe beépítse, így a harmadik országokkal és regionális szervezetekkel folytatott politikai párbeszédeibe is, továbbá igyekszik azokat pénzügyi támogatással és a multilaterális fórumokon – például az ENSZ-ben – is előmozdítani.

A világ őslakos népei nemzetközi napjának 1994-es létrehozása óta, korábban a külkapcsolatokért és az európai szomszédságpolitikáért felelős biztos, jelenleg pedig a főképviselő szinte minden év augusztus 9-én nyilatkozatot tesz közzé a nemzetközi nap alkalmából. 2012. évi nyilatkozatában a főképviselő köszöntötte „a világ őslakos népeit, akik gazdag kulturális örökségük révén értékesebbé teszik világunkat”. Ezenkívül az Unió küldöttségei világszerte több rendezvényt szerveztek augusztus 9-én vagy a körül, beleértve az őslakos népek vezetőivel való találkozókat, sajtókonferenciákat, sajtócikkek megjelentetését, szemináriumokon való részvételt és az EU által finanszírozott projektek helyszínein tett látogatásokat.

Az EU továbbra is tevékenyen részt vett az őslakos népekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó ENSZ-fórumokon, és hozzájárult az őslakos népekkel foglalkozó ENSZ-ügynökségek együttműködési munkájához. Az Unió 2011-ben is csatlakozott az **ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottságának** ülésén elfogadott, az őslakos népek jogairól szóló szokásos **határozathoz**. A határozat elfogadására konszenzussal került sor, és annak az uniós tagállamoknak mintegy fele a társszerzője volt. A határozatban arról is döntés született, hogy a Közgyűlés „Az őslakos népekkel foglalkozó világkonferencia” címmel 2014-ben magas szintű plenáris ülést rendez. Az Unió a Harmadik Bizottság ülésén és az őslakos népek jogaival foglalkozó szakértői mechanizmus 2012. évi ülésén is nyilatkozatot tett az őslakos népekkel kapcsolatos kérdések témájában, valamint részt vett az őslakos népek jogaival foglalkozó különleges ENSZ-előadóval, James Anayával folytatott interaktív párbeszédben. Az EU aktívan hozzájárult az emberi jogok és a transznacionális vállalatok és egyéb üzleti vállalkozások kérdésével foglalkozó ENSZ-munkacsoport tematikus jelentéséhez, mely benyújtásra kerül a 68. ENSZ-közgyűlésre, ahol az őslakos népek helyzete lesz a fő téma, az üzleti tevékenységek által az őslakos népek jogaira gyakorolt negatív hatások megelőzésének szempontjából.

Az őslakos népek jogai változatlanul **fontos részét képezték az EU fejlesztési együttműködési stratégiáinak**. Az EU Kolumbiára vonatkozó országstratégiai dokumentuma (2007–2013) például külön foglalkozik a ország őslakosainak humanitárius és emberi jogi helyzetével, és kulcsprioritásai között szerepel a marginalizálódott állampolgároknak a helyi igazgatásba és a részvételi gazdaságba való bevonásán keresztül történő békeépítés, valamint az emberi jogok, a jó kormányzás és a büntetlenség elleni küzdelem előmozdítása. Egy másik példa a Perura vonatkozó országstratégiai dokumentum (2007–2013), amelynek intézkedései között szerepel az őslakos népesség kifejezett bevonása az állam modernizációját támogató erőfeszítésekbe, ezzel erősítve a jó kormányzást és az őslakosok társadalmi beilleszkedését.

Az EU elismeri, hogy az őslakos népek jogainak védelmezői a világ számos országában súlyos elnyomás közepette végzik munkájukat, és igen kiszolgáltatott helyzetben vannak, amint arról számos nemzetközi jelentés, így az ENSZ emberijog-védőkkel foglalkozó különleges előadója által készített jelentés is beszámol.

Az EU ezen túlmenően – főként a demokrácia és az emberi jogok európai eszközén (**EIDHR**) keresztül – közvetlen támogatást nyújt az őslakos népekhez kapcsolódó kérdésekkel foglalkozó civil társadalmi szervezeteknek. Az EIDHR 2011 óta egy olyan, 1,2 millió EUR költségvetésű projektet is finanszíroz, amelynek célja, hogy megerősítse az őslakos népek emberijog-védőinek hálózatát. E hálózat feladata, hogy nyomon kövesse és dokumentálja az ázsiai őslakos népek emberi jogai megsértésének eseteit, helyi és nemzetközi szinten is felhívja a figyelmet az őslakos népek jogaira, valamint hogy megvédje azon személyeket és csoportokat, akik és amelyek az ázsiai őslakos népek jogainak előmozdításán és védelmén fáradoznak. A szóban forgó projekt végrehajtására Nepálban, Bangladesben, Indiában, Kambodzsában, Indonéziában, Malajziában, a Fülöp-szigeteken és Thaiföldön kerül sor, a célja pedig az, hogy tegyen azért, hogy az ázsiai régióban (ahol a világ becsült 350 millió fős őslakos népességéből megközelítőleg 200 millió ember él) elismerjék az őslakosok jogait, és megfelelő politikák kidolgozásával biztosítsák az őslakos népek emberi jogainak védelmét.

Ezekben az országokban az őslakosok többsége a szegénységi küszöb alatt él, a hátrányos megkülönböztetés valamennyi formájával szembesül, korlátozott mértékben fér hozzá a politikai döntéshozatali folyamatokhoz és az igazságszolgáltatási rendszerekhez, és nemcsak egyéni, hanem kollektív jogai is sérülnek. Sokszor sérül az őslakosok azon joga, hogy részt vehessenek a jogaikat érintő döntések meghozatalában, aminek gyakran az az oka, hogy a szabad, előzetes és tájékoztatáson alapuló hozzájárulás elvét és annak gyakorlati vetületeit nem fogadják el. A törvények nem ismerik el az őslakos népek földtulajdonhoz való jogát, ami az ültetvények telepítése, a nagyléptékű bányászat, a gátak építése, az infrastruktúra fejlesztése és a védett területek kialakítása miatt gyakran földfoglalásokhoz és a lakóhely elhagyásának kikényszerítéséhez vezetett. Ehhez még hozzájön az is, hogy az őslakosokat sújtó emberi jogi jogsértések eseteit sok esetben nem dokumentálják és nem jelentik, lévén hogy az őslakos közösségek nem igazán vannak tisztában az őket megillető jogokkal, a figyelemfelkeltő tevékenységek pedig továbbra is igen ritkák, kiváltképp a konfliktusövezetekben. Mindez nélkülözhetetlenné teszi az őslakos népek jogait védelmezők munkáját.

Az új uniós emberi jogi cselekvési terv az őslakos népekkel kapcsolatosan a következő tevékenységet foglalja magában: „Az őslakos népek jogairól szóló ENSZ-nyilatkozattal kapcsolatos uniós politika felülvizsgálata és továbbfejlesztése, **az őslakos népekről szóló 2014. évi világkonferenciára.**”

30. A fogyatékosággal élő személyek emberi jogai

Az Európai Unió 2011. január 22-én csatlakozott a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezményhez. Ez történelmi jelentőségű lépés, hiszen a szóban forgó egyezmény az első olyan átfogó emberi jogi szerződés, amelyet az EU mint „regionális integrációs szervezet” fog megerősíteni. Az Unió 2011 szeptemberében immár részes félként tevékenyen részt vett a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény feleinek konferenciáján. 2012 októberében a Tanács úgy határozott, hogy a fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény 33. cikkének (2) bekezdésében előírtaknak megfelelően létrehoz egy uniós szintű keretrendszert. Az uniós keretrendszer segíteni, védeni és ellenőrizni fogja az egyezmény végrehajtását az uniós jogalkotásban és szakpolitikában, valamint az egyezmény uniós intézmények általi „belső” végrehajtása során, azaz amikor igazgatási funkciót látnak el.

Az egyezmény célja annak biztosítása, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal egyenlő alapon élhessenek jogaikkal. Az egyezmény minimumelőírásokat állapít meg a fogyatékossgal élő személyek emberi jogai és alapvető szabadságai széles körének védelme érdekében. Az EU vonatkozásában ez azt jelenti, hogy az Uniónak – hatáskörének keretei között – biztosítani kell, hogy az uniós szintű szakpolitikák, valamint jogalkotási és programozási intézkedések összhangban álljanak a szóban forgó ENSZ-egyezménynek a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló rendelkezéseivel. A 2010 novemberében elfogadott **európai fogyatékossgügyi stratégia (2010–2020)** célja, hogy segítse az említett egyezmény rendelkezéseinek uniós és tagállami szintű végrehajtását, és abban a „külső tevékenység” a nyolc fő cselekvési terület egyikét jelenti. A fogyatékossgügyi politika elsősorban a tagállamok felelőssége, de a stratégia kiegészíti és támogatja a tagállami fellépéseket. A fogyatékossgügy az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, újonnan elfogadott uniós cselekvési tervben is kiemelt tevékenységi terület.

Az Unió a harmadik országokkal folytatott **politikai és szakirányú párbeszéd**ek (köztük az emberi jogi párbeszéd) során egyre gyakrabban vetette fel a fogyatékossgügy kérdését. 2012-ben a fogyatékossgügy emberi jogi kérdésként merült fel az Afrikai Unióval, Chilével, az Egyesült Államokkal, Mexikóval, Oroszországgal, a Palesztin Hatósággal és Új-Zélanddal folytatott emberi jogi párbeszédben. Ezt a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezmény uniós megerősítése is indokolta. Az Unió valamennyi államot felszólított arra, hogy erősítse meg és maradéktalanul hajtsa végre az egyezményt.

Az Unió a vonatkozó regionális és nemzetközi fórumokon 2012-ben is megerősítette és támogatta a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak tiszteletben tartását.

Az EU az Unió határain kívül is folytatta a fogyatékossgal élő személyek jogainak védelmére és előmozdítására irányuló erőfeszítéseit, mégpedig azáltal, hogy a kérdést szisztematikusan beépítette **az EU által folytatott fejlesztési együttműködésbe**. A fogyatékossgal élő személyeket célzó támogatás több különböző uniós finanszírozási eszközből érkezik, így például a Fejlesztési Együttműködés Finanszírozási Eszközéből, az Európai Fejlesztési Alapból, az Európai Szomszédsági Támogatási Eszközéből és a demokrácia és az emberi jogok európai eszközéből. 2012-ben az EU 50-nél több országban több mint 80 projektet támogatott (30 millió eurót meghaladó becsült költségvetéssel).

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós cselekvési terv **30b) cselekvésével** összhangban az Európai Bizottság 2012 augusztusában véglegesítette a fogyatékossgal és a fejlesztésre vonatkozó iránymutatás naprakész változatát, a fogyatékossgal élő személyek jogairól szóló ENSZ-egyezménnyel összhangban.

A NEMZETKÖZI HUMANITÁRIUS JOG BETARTÁSA

Az EU a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartásának előmozdításáról szóló 2005. évi tanácsi iránymutatásokkal összhangban több különféle kezdeményezést indított a nemzetközi humanitárius jog világszerte való előmozdítására. A nemzetközi humanitárius jog nem azonos a nemzetközi emberi jogi jogszabályokkal. Az 1949. évi négy genfi egyezmény és kiegészítő jegyzőkönyveik, valamint egyéb nemzetközi megállapodások és a szokásjog alkotja, melyek együttes célja, hogy védelmezzék azokat a személyeket, akik az ellenségeskedésekben közvetlenül nem vagy már nem vesznek részt (például a polgári lakosság, a hadifoglyok és más fogva tartottak, valamint a beteg és sebesült személyek), továbbá hogy korlátozzák a hadviselés eszközeit és módszereit (beleértve a harcjelzéseket és a fegyverzetet) a szükségtelen szenvedés és pusztítás elkerülése érdekében.¹

¹ A nemzetközi humanitárius jog eszközeinek kimerítő felsorolása megtalálható az emberi jogokra és a nemzetközi humanitárius jogra vonatkozó tanácsi iránymutatások mellékletében.

A tagállamok eredményeket értek el a **Vöröskereszt és a Vörös Félhold 2011-ben megtartott 31. nemzetközi konferenciáján** tett vállalások végrehajtása terén, továbbá a szeptemberben a jogállamiságról tartott magas szintű ENSZ-ülésein megerősítették az egyes szerződések megerősítésére vonatkozó vállalásaikat. Ausztria 2012. június 7-én megerősítette a minden egyénnek az erőszakos eltűntetéssel szembeni védelméről szóló 2006. évi egyezményt, Finnország és Lengyelország pedig 2012. január 9-én, illetve 2012. december 27-én a gyalogsági aknák alkalmazásának, felhalmozásának, gyártásának és átadásának betiltásáról, valamint megsemmisítéséről szóló 1997. évi Ottawai Egyezményt. Mindezek eredményeként mostanra valamennyi uniós tagállam az Ottawai Egyezmény részes felévé vált. Több tagállamban is folyamatban van az egyének erőszakos eltűntetéséről szóló egyezmény, valamint a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága (ICRC) felé tett vállalásoknak megfelelő, egyéb nemzetközi humanitárius jogi egyezmények megerősítésére irányuló munka.

Az EU 2012 folyamán az ENSZ-hez intézett több nyilatkozatában is megismételte a **nemzetközi humanitárius jog végrehajtásának** fontosságát. Az ENSZ Biztonsági Tanácsához intézett, a polgári lakosság fegyveres konfliktusok során történő védelméről szóló (június 25-i) nyilatkozatában az EU sajnálatát fejezte ki azzal kapcsolatban, hogy a fegyveres konfliktusokban részt vevő felek gyakran nem tesznek eleget az alkalmazandó nemzetközi humanitárius jog, nemzetközi emberi jogi jogszabályok és a menekültjog szerinti, a polgári lakosság tiszteletben tartására és védelmére irányuló kötelezettségeiknek. Az EU osztotta az ENSZ főtitkárának mély aggodalmát azon eseteket – így Afganisztánt, Dél-Szudánt, Szudánt, a Kongói Demokratikus Köztársaságot és Szomáliát – illetően, amelyekben a polgári lakosság és különösen a nők és a gyermekek továbbra is a szélsőséges erőszak különböző formáinak áldozatává válnak. Az Uniót különös aggodalommal töltötte el a fegyverek sűrűn lakott területeken való alkalmazásának hatása humanitárius szempontból; nyugtázta továbbá az ICRC álláspontját, mely szerint a sűrűn lakott területeken el kell kerülni a széles hatókörű robbanó fegyverek használatát, továbbá felszólított arra, hogy ezzel a kérdéssel módszeresebben és proaktív módon foglalkozzanak. Az EU megállapította, hogy a felelősségre vonás erősítése fontos szerepet játszik abban, hogy a fegyveres konfliktusokban részt vevő felek nagyobb mértékben eleget tegyenek nemzetközi kötelezettségeiknek, továbbá hangsúlyozta, hogy a felelősségre vonás biztosítása elsődlegesen a nemzeti hatóságok feladata. Az EU célszerűnek vélte a vizsgálóbizottságok és tényfeltáró missziók fokozott alkalmazását, valamint azt, hogy ezeket az ügyeket a Nemzetközi Büntetőbírósághoz utalják. Az EU támogatta azon feltételek megteremtését, melyek között az alkalmazandó nemzetközi humanitárius joggal összhangban álló jogszabályoknak és eljárásoknak megfelelően minden személy, intézmény és szervezet elszámoltatható lenne, és az összes államot aktív részvételre ösztönözte az ICRC azon folyamatos törekvéseiben, amelyek a nemzetközi humanitárius jog betartásának javítására irányulnak.

Az EU a genfi egyezményekhez csatolt kiegészítő jegyzőkönyvek helyzetének tárgyában 2012. október 22-én az ENSZ Közgyűlésének Hatodik Bizottságához intézett nyilatkozatában hangsúlyozta, hogy a fegyveres konfliktusok áldozatai védelmének biztosítása érdekében alapvető fontosságú a nemzetközi humanitárius jog előmozdítása és tiszteletben tartása. Az EU sürgette azokat a részes államokat, melyek ezt még nem tették meg, hogy csatlakozzanak a genfi egyezmény valamennyi kiegészítő jegyzőkönyvéhez. Az EU minden felet arra ösztönöz, hogy adott esetben és amennyiben ez lehetséges mérlegelje a genfi egyezmény I. kiegészítő jegyzőkönyvének 90. cikke szerinti Nemzetközi Ténymegállapító Bizottság szolgálatainak igénybevételét. Az EU a palesztin nép emberi jogait érintő izraeli gyakorlatok tárgyában november 9-én a Negyedik Bizottsághoz intézett nyilatkozatában emlékeztetett arra, hogy a nemzetközi humanitárius jog – így a polgári lakosság védelmére vonatkozó IV. Genfi Egyezmény – alkalmazandó a palesztin területen, és ennek alapján a nemzetközi humanitárius jog maradéktalan tiszteletben tartására szólított fel. A Közgyűlésben december 13-án az ENSZ által nyújtott humanitárius segítség és katasztrófasegély koordinálásnak javítása tárgyában tartott felszólalásában az EU minden államot és felet arra ösztönzött, hogy tegyen eleget a nemzetközi humanitárius jog szerinti kötelezettségeinek, továbbá felszólította a harcban álló feleket arra, hogy védjék meg az egészségügyi feladatokkal megbízott személyi állományt, valamint annak közlekedési eszközeit, tulajdonát és orvosi létesítményeit a vonatkozó nemzetközi jognak, és ezen belül a nemzetközi humanitárius jognak megfelelően.

A **fegyverkereskedelmi szerződésről** szóló ENSZ-konferencián az Európai Unió és tagállamai világossá tették, hogy meggyőződésük, hogy a fegyverek átadását tiltani kell azokban az esetekben, amelyekben egyértelműen fennáll annak a veszélye, hogy a fegyvereket a nemzetközi emberi jogi jogszabályok, illetve a nemzetközi humanitárius jog súlyos megsértésére fogják felhasználni.

Az EU több alkalommal is felszólította a **szíriai konfliktusban** részt vevő összes felet a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartására. 2012. január 23-án a Tanács következtetéseiben ítélte el a polgári lakossággal szembeni erőszakot, és felszólította a szíriai hatóságokat arra, hogy garantálják országukban az újságírók biztonságát. A Tanács a február 27-i következtetéseiben üdvözölte az ENSZ Közgyűlésének Szíriáról szóló határozatát, sajnálatát fejezte ki a nagyszámú polgári áldozat miatt, és felszólította Asszad elnököt arra, hogy azonnal hagyjon fel a civil életek kioltásával. **Az EU az összes felet a humanitárius szervezetek pártatlanságának és függetlenségének tiszteletben tartására szólította fel, és elítélte a Vörös Félhold jelét viselő egészségügyi személyzet elleni jogszerűtlen támadásokat.** Március 15-én, a felkelés évfordulóján a főképviselő elítélte a civil életek kioltását, és egyrészt a humanitárius segítség célba jutásának azonnali lehetővé tételére szólított fel, másrészt pedig arra, hogy folytassanak vizsgálatot a független nemzetközi vizsgálóbizottság azon megállapításai alapján, mely szerint a rezsim emberiség elleni bűncselekményeket követett el, és egyéb módon is súlyosan megsértette az emberi jogokat. A Tanács a március 23-i következtetéseiben aggodalmának adott hangot a szíriai polgári lakosság egyre romló humanitárius helyzete miatt, és felszólította a szíriai hatóságokat arra, hogy a humanitárius szervezetek számára biztosítsák az azonnali és akadálytalan bejutást Szíria egész területére. Az EU üdvözölte az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által a Szíriában kialakult emberi jogi helyzetről elfogadott határozatot, valamint a független nemzetközi vizsgálóbizottság megbízatásának meghosszabbítását, és hangsúlyozta, hogy az emberiség elleni bűncselekmények és egyéb súlyos emberi jogi jogsértések elkövetőinek tettei nem maradhatnak büntetlenül.

Május 27-én a főképviselő nyilatkozatában a leghatározottabban elítélte a szíriai rezsim által saját polgári lakossága ellen elkövetett, több mint kilencven halálos áldozattal járó mészárlást. Július 23-án a Tanács következtetéseiben mély aggodalmának adott hangot a szíriai emberi jogi helyzetet és a nemzetközi humanitárius jog megsértéseit illetően. Az EU az összes felet a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartására, valamint arra szólította fel, hogy tegyék lehetővé a humanitárius segítők korlátlan és akadálytalan mozgását. A Tanács október 15-i következtetéseiben a konfliktusban részt vevő összes felet arra buzdította, hogy tegyenek eleget a polgári lakosság védelmére vonatkozó valamennyi jogi és erkölcsi kötelezettségüknek, valamint megerősítette, hogy az EU támogatja a független nemzetközi vizsgálóbizottság által – többek között a feltételezett háborús bűnöket és emberiség elleni bűncselekményeket illetően – folytatott vizsgálatot. A december 10-i tanácsi következtetéseiben az EU üdvözölte az ENSZ Közgyűlésének Harmadik Bizottsága által Szíriáról elfogadott határozatot, és felszólította az ENSZ Biztonsági Tanácsát arra, hogy foglalkozzon a szíriai helyzet valamennyi vetületével, ideértve annak lehetőségét is, hogy a Nemzetközi Büntetőbírósághoz forduljon.

A **Kongói Demokratikus Köztársaság**ot illetően a főképviselő 2012. március 14-én nyilatkozatban üdvözölte a Nemzetközi Büntetőbíróság által Lubanga Dyilo ügyében hozott ítéletet. A főképviselő június 7-én elítélte a Kivu térségben a fegyveres erők által a polgári lakossággal szemben elkövetett gyilkosságokat, és emlékeztetett arra, hogy az EU szilárdan elkötelezett a büntetlenség elleni küzdelem, valamint az elkövetők bíróság elé állítása mellett. A Tanács június 25-i következtetéseiben aggodalommal állapította meg, hogy a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részének biztonsági és humanitárius helyzete romlik, és az összes érintett felet a humanitárius segítség célba jutásának lehetővé tételére szólította fel. Novemberi következtetéseiben a Tanács megismételte ezt a felhívást, továbbá hangsúlyozta, hogy a polgári lakosság, különösen a nők és a gyermekek ellen elkövetett erőszak valamennyi felelősen felelnie kell tetteért.

2012. május 14-én a Tanács a közel-keleti békefolyamatról szóló következtetéseiben emlékeztetett arra, hogy a nemzetközi humanitárius jog – így a polgári lakosság védelmére vonatkozó IV. Genfi Egyezmény – alkalmazandó a palesztin területen. November 9-én a Tanács a közel-keleti békefolyamatról szóló következtetéseiben súlyos aggodalmának adott hangot a gázai és izraeli helyzettel kapcsolatban, elítélte, hogy szándékosan ártatlan polgárokat vesznek célba, és az összes felet felszólította arra, hogy maradéktalanul tartsa tiszteletben a nemzetközi humanitárius jogot.

A Tanács a 2012. január 23-i következtetéseiben emlékeztette a **szudáni** kormányt arra a felelősségére, hogy a területén valamennyi polgár számára védelmet kell nyújtania, továbbá a Nemzetközi Büntetőbírósággal való teljes körű együttműködésre szólított fel, és hangsúlyozta annak fontosságát, hogy az emberi jogok és a nemzetközi humanitárius jog megsértésének esetében biztosított legyen a felelősségre vonás. Március 3-án a főképviselő nyilatkozatban nyugtázta a Nemzetközi Büntetőbíróság azon határozatát, mely szerint emberiesség elleni és háborús bűncselekmények miatt elfogatóparancsot ad ki Abdelrahim Mohamed Husszein szudáni védelmi miniszter ellen, továbbá emlékeztetett arra, hogy a nemzetközi közösség egészét érintő legsúlyosabb bűncselekmények nem maradhatnak büntetlenül. A Tanács a július 23-i következtetéseiben aggodalmát fejezte ki a dél-kordofáni és a kék-nílusi humanitárius helyzet romlása kapcsán, továbbá arra sürgette a szudáni hatóságokat, hogy a nemzetközi humanitárius szervezetek számára késedelem nélkül tegyék lehetővé az akadálymentes mozgást. Október 18-án a főképviselő elítélte az UNAMID-békefenntartók konvoja ellen intézett támadást, és felszólította a szudáni kormányt, hogy garantálja, hogy az elkövetők bíróság elé kerülnek.

A Tanács 2012. április 23-án a **Maliról** szóló következtetéseiben a konfliktusban érintett összes felet felszólította arra, hogy maradéktalanul tartsa tiszteletben a nemzetközi humanitárius jogot és az emberi jogokat, továbbá késedelem nélkül tegye lehetővé a humanitárius segélyek akadályok nélküli célba jutását. A Tanács továbbá elismerését fejezte ki a szomszédos államoknak a nemzetközi humanitárius jog szerinti kötelezettségekkel összhangban nyújtott segítségükért. Május 17-én a főképviselő aggodalmának adott hangot amiatt, hogy az alapvető humanitárius segélyek nem tudnak eljutni Malinak a lázadó erők ellenőrzése alatt álló északi térségébe, és az összes felet a humanitárius folyosók megnyitására szólította fel. A Tanács az október 15-i következtetéseiben megerősítette az EU elkötelezettségét amellyel, hogy folyamatos humanitárius erőfeszítései révén segítséget nyújt Mali számára a válság megoldásában, és emlékeztetett arra, hogy valamennyi humanitárius segítő számára biztosítani kell, hogy szabadon és akadálytalanul eljuthasson a veszélyeztetett lakossághoz.

Az EU továbbra is proaktívan viszonyult a katonai és biztonsági magánvállalkozások kérdéséhez, és továbbra is elkötelezett a katonai és biztonsági magánvállalatok tevékenységével kapcsolatba hozható emberi jogi visszaélések megakadályozása, illetve orvosolása mellett. Az EU nagyra értékeli a nyitott és inkluzív vitát, mely lehetőséget ad a katonai és biztonsági magánvállalatok tevékenységeinek szabályzásával, ellenőrzésével és felügyeletével kapcsolatos komplex kérdéskör jobb megértésére. E tekintetben az EU a Montreux-i dokumentumot alapvetőnek tartja, mivel az vázolja a részes államokra vonatkozó releváns nemzetközi jogi kötelezettségeket és bevált gyakorlatokat a katonai és biztonsági magánvállalatok fegyveres konfliktusok során végzett műveleteinek viszonylatában. Az EU – a nemzetközi szervezetek közül elsőként – 2012. július 26-án nyilvános támogatását fejezte ki a Montreux-i dokumentum iránt.

Az EU ezenfelül továbbra is aktívan részt vett az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa által létrehozott, a katonai és biztonsági magánvállalatokkal foglalkozó nyitott kormányközi munkacsoportban, melynek második ülésére 2012. augusztus 13–17-én került sor. Ezzel összefüggésben az EU felszólította a többi harmadik országot, hogy fejezzék ki a Montreux-i dokumentum iránti támogatásukat, mivel ezzel konkrétan előmozdítják a meglévő nemzetközi kötelezettségek teljesítését.

A katonai és biztonsági magánvállalkozások által nyújtott egyes szolgáltatások igénybevevőjeként az EKSZ hozzálátott az ezen vállalkozásokkal kötött szerződéseinek felülvizsgálatához annak érdekében, hogy azok teljes mértékben összeegyeztethetők legyenek a nemzetközi humanitárius joggal és az egyéb alkalmazandó jogi normákkal, és ezáltal az esetleges visszaélések esetén biztosított legyen a számonkérhetőség.

Az EU 2012-ben a **humanitárius segítségnyújtás** keretében tovább erősítette a nemzetközi humanitárius jog tiszteletben tartása melletti fellépését. Krisztalina Georgieva biztos elítélte a nemzetközi humanitárius jog fegyveres konfliktusokban – például Szíriában és Maliban – tapasztalható megsértését, és a harcok valamennyi résztvevőjét felszólította arra, hogy tartsák be a törvényt és védelmezzék azokat, akik nem vesznek részt az ellenségeskedésben, elsősorban azáltal, hogy a semleges humanitárius szervezetek számára garantálják a segítség biztonságos célba juttatását. 2012. november 6-án „Humanitárius válasz a szíriai válságra” tárgyú beszédében Krisztalina Georgieva biztos hangsúlyozta, hogy a nemzetközi humanitárius jogot a konfliktusban részt vevő összes félnek kötelessége betartani. 2012. december 4-én a Norvég Menekültügyi Tanács „Elvek a gyakorlatban: a humanitárius fellépés biztosítása” című konferenciáján Krisztalina Georgieva biztos rámutatott arra, hogy az emberiség, a pártatlanság, a semlegesség és a függetlenség humanitárius elvei a jelenlegi viszonyok között, amikor új szereplők jelennek meg a humanitárius segítségnyújtás terén, érvényesebbek, mint valaha.

Az EU 2012 folyamán a humanitárius elvek gyakorlati érvényesítésének megerősítése érdekében **pénzügyi támogatást nyújtott** a Norvég Menekültügyi Tanács és a Tengerentúli Fejlesztési Intézet által végrehajtott **projekthez**, mely annak megállapítására irányul, hogy ezeket az elveket hogyan alkalmazzák a gyakorlatban. Ezzel összefüggésben 2012 decemberében Brüsszelben a humanitárius elvek témájában magas szintű konferencia megrendezésére került sor. Bizottsági támogatásban részesült továbbá az aknák megsemmisítésével és a genfi felhívással foglalkozó svájci FSD alapítvány („Swiss Foundation for Mine Action and Geneva Call”) projektje, melynek keretében a nemzetközi humanitárius joggal és a vonatkozó humanitárius normákkal kapcsolatos képzést nyújtanak a nem az államot képviselő, fegyveres szereplőknek.

Végezetül az EU támogatást nyújtott a finn Vöröskereszt azon projektjéhez is, amely arra irányul, hogy az európai humanitárius szervezetek és a konfliktus sújtotta vagy konfliktus utáni országokban működő végrehajtó partnereik körében növelje a nemzetközi humanitárius joggal és humanitárius elvekkel kapcsolatos ismereteket.

Az EU-t továbbra is aggasztotta az, hogy az uniós humanitárius segítség célba juttatását meggátolhatják olyan, **az adott országon túl is érvényesíthető, terrorizmus elleni jogszabályok**, melyek rendelkezései büntetik a bennük felsorolt szervezetek anyagi támogatását, függetlenül attól, hogy humanitárius jellegű, illetve a terrorista cselekmények támogatásának szándékától mentes támogatásról van-e szó. Az USA Legfelsőbb Bírósága által a *Holder kontra Humanitarian Law Project* ügyben hozott ítélet megerősítette, hogy alkotmányosnak minősülnek az USA azon jogszabályi rendelkezései, melyek megtiltják, hogy egyes jegyzékbe vett személyek és szervezetek számára bárki a nemzetközi humanitárius joggal kapcsolatos képzést tartson. A Bizottság ennek nyomán több szinten is felvetette ezt a kérdést az USA hatóságainál, például a Külügyminisztériumnál és az Igazságügyi Minisztériumnál.

VI. EGYÜTTMŰKÖDÉS A KÉTOLDALÚ PARTNEREKKEL

Az EU a harmadik országokkal, így a stratégiai partnereivel fenntartott kapcsolatai középpontjába fogja helyezni az emberi jogok kérdését.

Az első európai emberi jogi hét (2012. december 3–14.) Brazíliában

Az EU brazíliavárosi küldöttsége az emberi jogok világnapjának (december 10.) alkalmából – ezen a napon kapta meg az Európai Unió 2012-ben a Nobel-békedíjat is – kulturális rendezvénysorozatot szervezett. Ennek keretében szemináriumot rendeztek az emberijog-védők számára, filmvetítéseket, vitákat és gálakoncertet tartottak, továbbá sor került egy emberijog-védőkkel kapcsolatos kiadvány elindítására is. A rendezvényeket az Unió nemzeti kulturális intézeteinek hálózatával (EUNIC) és a Brazíliavárosban jelen lévő uniós tagállamokkal, valamint a Brazíliai Emberi Jogi Főtitkársággal (SDH), az ENSZ-szel (ideértve az UNAIDS-t, az UNFPA-t és a nemekkel kapcsolatos kérdésekkel foglalkozó ENSZ-szervet, a UN Women-t) és a brazil ügyészséggel koordinálva és együttműködve szervezték meg. Az emberi jogi kérdések széles körére kiterjedő rendezvények célja az ünneplés volt. A hét egyik legjelentősebb eseménye **az emberijog-védők szemináriuma** volt, amelynek finanszírozása az EU–Brazília ágazati párbeszéd finanszírozási eszközén keresztül történt. A szemináriumon részt vettek az ország legjelentősebb és legismertebb emberijog-védői (akik különböző ügyeket képviselnek és védelmeznek, de mindannyian fenyegetésben élnek), a védelmükért fáradozó szervezetek, valamint az emberijog-védők védelmére létrehozott nemzeti és állami program képviselői. A résztvevők különböző területekről érkeztek, és megrázó képet festettek arról, hogy mit jelent fenyegetésben élni.

31. A helyben kifejtett hatás testre szabott megközelítéssel

Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó, 2012 júniusában elfogadott uniós cselekvési terv „A helyben kifejtett hatás testre szabott megközelítéssel” tárgyú 31. szakasza kötelezettségvállalást tartalmaz az országspecifikus emberi jogi stratégiák átfogó nyomon követésére, mely az elért eredményekről szóló éves jelentések és felülvizsgálatok révén valósul meg.

Az EU az **emberi jogi országstratégiák** gyakorlatát azzal a céllal vezette be, hogy célzottabb és koherensebb megközelítést alakítson ki a harmadik országbeli emberi jogi kérdésekre vonatkozóan. Az országstratégiák úgy kerültek kialakításra, hogy a fő emberi jogi kihívások jobb megértését eredményezzék, valamint hogy az uniós fellépést a fő – politikai és pénzügyi – prioritásokra koncentrálják, hogy a fellépések céljuknak jobban megfeleljenek, és hatékonyabbak legyenek.

A gyakorlat bevezetése óta több mint 140 emberi jogi országstratégia került kidolgozásra, amelyek közül a Politikai és Biztonsági Bizottság 2012 folyamán 48-hoz adta meg a végső jóváhagyást. 2012 decemberében pedig elindult **az emberi jogi országstratégiák végrehajtásának nyomon követését és ellenőrzését** szolgáló folyamat.

32. A párbeszédeken keresztül kifejtett hatás

Az EU a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszégeket az emberi jogok előmozdítása és védelme terén a kétoldalú kapcsolatok és együttműködés hatékony eszközének tekinti, és 2012-ben is azok eredményességének fokozásán fáradozott, elsősorban az alábbiak révén:

- a kapcsolatok szorosabbra fűzése az emberi jogi párbeszédek és más szakpolitikai eszközök, nevezetesen az új emberi jogi országstratégiák között, valamint egyéb szakpolitikai területeken is, például a Kolumbiával folytatott helyi párbeszéd fővárosi szintű párbeszéddé alakítása az új szabadkereskedelmi megállapodás összefüggésében;
- az emberi jogokkal kapcsolatos párbeszéd és együttműködés megerősítése az EU stratégiai partnereivel. 2012-ben továbbfejlődött a Brazíliával és Mexikóval folytatott párbeszéd tartalma és formája, és ennek keretében első alkalommal került sor Brüsszelben magas szintű találkozók megrendezésére. Az EU hivatalossá tette emberi jogi párbeszédét Dél-Afrikával, továbbá emberi jogi konzultációk kezdődtek a Koreai Köztársasággal;
- a legjobb gyakorlat érvényre juttatása az emberi jogi párbeszédek különböző formáiban, – ideértve a csúcstalálkozókat is – egyrészt a párbeszédeknek az érintett harmadik országokkal fenntartott általános kapcsolatokba való jobb beágyazásával, másrészt figyelmet fordítva a párbeszédet követő intézkedésekre, melyek konkrét cselekvési tervek, jogalkotási reformok, illetve olyan projektek formájában valósulnak meg, melyekhez az EU az uniós eszközök – többek között az együttműködési támogatások – révén hozzájárulhat. E tekintetben továbbra is az európai szomszédságpolitika keretében folytatott emberi jogi párbeszéd képezte a legjobb gyakorlatot;

- fokozott figyelem fordítása az emberi jogi párbeszédnek napirendjének összeállítására, kiemelten kezelve a belföldi emberi jogi helyzetet, ideértve az egyéni eseteket is. Egyúttal – az uniós tagállamokkal szoros együttműködésben – foglalkozni kell a partnerországok azon kérésével is, hogy vitassák meg az EU területén belül tapasztalható emberi jogi problémákat is. Az ENSZ-szel és a releváns regionális szervezetekkel kapcsolatos többoldalú kérdések mostanra állandó napirendi pontként szerepelnek a párbeszédnek napirendjén.

A **legjobb gyakorlat** részeként általános gyakorlatként konzultációkra került sor a civil társadalommal központi szinten és az érintett országokban is, továbbá a párbeszédet követően tájékoztatásra került sor. Ezenfelül 12 civil társadalmi szemináriumot szerveztek 2012-ben a hivatalos emberi jogi párbeszéd kiegészítéseként.

Az EU 2012-ben az alábbi partnerekkel tartott hivatalos emberi jogi párbeszédet, illetve albizottsági üléseket: az Afrikai Unió, Argentína, Azerbajdzsán, Brazília, Belarusz, Chile, Grúzia, Indonézia, Jordánia, Kambodzsa, a Kirgiz Köztársaság, Kína, Kolumbia, Laosz, Libanon, Marokkó, Mexikó, a Moldovai Köztársaság, Örményország, Pakisztán, a Palesztin Hatóság, Ukrajna, Üzbegisztán és Vietnam. Emberi jogi konzultációkra került sor az Egyesült Államokkal, Japánnal, Oroszországgal és a tagjelölt országokkal (Izlanddal, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársasággal, Montenegróval és Törökországgal).

2012-ben Egyiptommal, Srí Lankával és Tunéziával nem kerülhetett sor ülésekre a már kialakított emberi jogi párbeszéd keretében. Az Algériával, Indiával, Izraellel, Laosszal, Tádzsikisztánnal és Türkmenisztánnal tartandó üléseket 2013 elejére halasztották. Iránnal már 2006 óta szünetel az emberi jogi párbeszéd.

Az év folyamán több alkalommal is sor került informális ülésekre videokonferencia keretében, valamint New Yorkban és Genfben, melyeken egyre nagyobb számban vettek részt az Unióval multilaterális emberi jogi kérdések és prioritások terén együttműködő partnerek.

Emellett a Cotonoui Megállapodásban részes 79 afrikai, karibi és csendes-óceáni ország majdnem mindegyike folytatott az EU-val a megállapodás 8. cikke szerinti párbeszédet, amely felölelte az emberi jogok tiszteletben tartása, a demokratikus elvek, a jogállamiság és a jó kormányzás terén tett előrehaladás rendszeres értékelését. A Cotonoui Megállapodás 9. cikke értelmében az emberi jogok, a demokratikus elvek és a jogállamiság e megállapodás lényegi elemét és ennek folytán a 96. cikk vitarendezési záradékának tárgyát képezi, melynek alapján konzultációkat lehet kezdeni és megfelelő intézkedéseket lehet hozni egy adott ország vonatkozásában, ideértve (végső esetben) a megállapodás felfüggesztését is. 2012-ben az alábbi öt ország esetében maradtak érvényben a megfelelő intézkedések, ideértve az EBB által nyújtott hitelekre való hivatkozásokat is: Zimbabwe, a Fidzsi-szigetek, Guinea, Bissau-Guinea és Madagaszkár.

Ezenfelül 2012-ben több tagállam folytatott kétoldalú párbeszédet harmadik országokkal. E kétoldalú párbeszédek az EU emberi jogi párbeszédeinek keretét egészítik ki a tagállamok saját tapasztalatából és szakértelméből merített elemekkel, például a sikeres demokratikus átmenetre vonatkozóan.

33. Az uniós külső politika eszközeinek eredményes alkalmazása és szinergiája

2012 folyamán egyetlen harmadik országgal szemben sem alkalmazták az **emberi jogi záradékot** új korlátozó intézkedések bevezetésére. Vita indult az emberi jogi záradék alkalmazására vonatkozó kritériumok kialakításáról, melynek során figyelembe fogják venni az Európai Parlament és a civil társadalom azon kérését, hogy a záradékot valamennyi partnerország esetében következetesebben és koherensebben alkalmazzák.

VII. A TÖBBOLDALÚ INTÉZMÉNYEK RÉVÉN VÉGZETT MUNKA

34. A tényleges többoldalúság előmozdítása – 35. Tényleges tehermegosztás az ENSZ keretében

Az EU teljes mértékben elkötelezett egy olyan erős és hatékony, többoldalú emberi jogi rendszer mellett, amely előmozdítja az egyetemes emberi jogi normák további fejlődését és egyetemes alkalmazását. Az EU aktívan megjeleníti emberi jogi prioritásait mind az ENSZ Közgyűlésének Harmadik Bizottságában, mind az Emberi Jogi Tanácsban, és egyre nagyobb mértékben működik együtt valamennyi régió országaival az emberi jogok védelméhez és előmozdításához ténylegesen hozzájáruló kezdeményezésekben. Az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó 2012. évi uniós cselekvési terv 34. cselekvésében az EU kötelezettséget vállalt arra, hogy e fórumokon való részvételét még hatékonyabbá teszi az ENSZ-en belüli uniós prioritások éves megközelítése és az azokról nyújtott módszeres tájékoztatás, valamint a tagállamokkal való tehermegosztás meglévő rendszerének megerősítése révén.

Az ENSZ Közgyűlésének 67. ülásszaka

Az ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottságának (Szociális, Humanitárius és Kulturális Ügyek) 67. ülásszaka hivatalosan október 8-tól november 28-ig tartott, és eredményeit az ENSZ plenáris ülése 2012 decemberében megerősítette.

Az ülásszak során a bizottság 61 határozatot fogadott el, ebből 15-öt szavazást követően.

Az EU sikeresen teljesítette az ülásszakra vonatkozó fő célkitűzéseit: az öt uniós kezdeményezés mindegyikét elfogadta a Harmadik Bizottság, jelentős eredményeket hozva.

A halálbüntetésre vonatkozó moratóriumról szóló határozatot – melyet egy széles körű, több régióra kiterjedő koalíció nyújtott be, mindeddig a legtöbb társzerzővel – az elmúlt évekhez képest nagyobb számú támogató szavazattal fogadták el, ami megerősíti, hogy egyre növekszik a halálbüntetés eltörlésének támogatottsága.

2005 óta első alkalommal került sor konszenzusos határozat elfogadására a mianmari (burmai) emberi jogi helyzetről, mely az országban zajló reformokkal összefüggésben, valamint az érintett országgal folytatott uniós együttműködés nyomán született. A határozat üdvözölte az elért eredményeket, ugyanakkor felhívta a figyelmet az országban még fennálló emberi jogi kihívásokra, beleértve a még börtönben lévő politikai foglyokat, a rohingya személyekkel szembeni erőszakot és megkülönböztetést, valamint az etnikai területek helyzetét.

Az EU Japánnal közösen a Koreai Népi Demokratikus Köztársaságban zajló folyamatos emberi jogi jogsértésekről szóló átfogó szöveget nyújtott be, és a határozatot – meglepő, de üdvözlendő fejleményként – szintén szavazás nélkül fogadták el.

Az EU ismételten felszólalt a bizottságban a vallás és a meggyőződés szabadsága ügyében, és konszenzussal egy átfogó, emberi jogokon alapuló szöveg elfogadására került sor. Sikertelen egységes formába önteni egy, az intolerancia, a negatív sztereotípiák, a megfélemlítés, a megkülönböztetés, az erőszak vagy az arra való uszítás elleni küzdelemről szóló OIC-határozatot, bár – azon reakciók közepette, amelyet egy, épp az ülés megnyitása előtt az interneten megjelent videó, valamint különböző karikatúrák váltottak ki – sokáig tartottak a tárgyalások, mire sikerült a megfelelő megfogalmazást megtalálni.

Az EU-nak és a GRULAC-nak sikerült konszenzust elérnie egy, a gyermekek jogairól szóló határozatról. A határozat az őslakos gyermekek jogaira fókuszál, és meghosszabbítja az ENSZ-főtitkár gyermekekkel szembeni erőszak kérdésével foglalkozó különleges képviselőjének a megbízatását, a számára nyújtott finanszírozást pedig a rendes ENSZ-költségvetés keretébe vonja.

Az EU határozottan támogatta az Iránról és a Szíriáról szóló határozatokat is, amelyeket szavazással fogadtak el, bár ebben az évben az érdemi döntést akadályozó indítvány nélkül. Az Iránról szóló kanadai határozatot, amelyet az EU is támogatott, 80 igen szavazattal fogadták el, ami azt mutatja, hogy a kezdeményezés továbbra is támogatást élvez. Az emberi jogok szíriai helyzetéről szóló határozatot egy széles körű, több régióra kiterjedő csoport nyújtotta be az arab országok vezetésével, és a Harmadik Bizottságon belüli (szavazással elfogadott) országspecifikus határozatokat tekintve az eddigi legszélesebb körű támogatottsággal fogadták azt el.

A bizottság más uniós prioritások, például a nemek közötti egyenlőség és a nők helyzetének javítása tekintetében is eredményeket ért el. Ennek keretében szavazás nélkül határozatot¹ fogadott el a nőkkel szembeni erőszak valamennyi formájának kiküszöböléséről, valamint elfogadta a női nemi szervek megcsonkítása gyakorlatának beszüntetését célzó és azt elítélő első ENSZ-közgyűlési határozatot.

Az EU a szavazással elfogadott határozatok túlnyomó többsége esetében (15-ből 13 alkalommal) egységesen szavazott, és együttműködött a harmadik országokkal a bizottság előtt lévő szövegek javítása érdekében, így például a rasszizmusról szóló határozattal kapcsolatban. Az ENSZ-közgyűlés Harmadik Bizottságának 67. ülészakán elért uniós eredmények jelentős csapatmunkát igényeltek. A terhekből szinte valamennyi tagállam kivette a részét, és többen közülük (12) nemzeti kezdeményezéseket is előterjesztettek.² Az EU egységesen lépett fel a tájékoztatás és a lobbizás terén is.

Az LMBT-ügyek támogatottságának növelésére irányuló uniós erőfeszítések egy több régióra kiterjedő, magas szintű kísérő rendezvény megszervezése révén folytatódtak. Az ENSZ-főtitkár részvételével megtartott rendezvény témája a homofóbia elleni küzdelem terén való vezető szerep fontossága volt.

¹ Több mint száz társszerző ország támogatta, valamennyi térségből.

² A nőkkel szembeni erőszak valamennyi formájának kiküszöbölésére irányuló erőfeszítések fokozása (**NL + FR**), Kínzás és más kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód vagy büntetés (**DK**), Kínzás Elleni Bizottság (**DK**), Nemzetközi egyezmény a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről (**SI + BE**), Emberi jogok az igazságszolgáltatásban (**AT**), Bírósági eljárás nélkül, gyorsított eljárásban vagy önkényesen végrehajtott kivégzések (**SE**), Nemzetközi egyezmény minden egyénnek az erőszakos eltűntetéssel szembeni védelméről (**ARG, FR és MO**), Az ENSZ bűnmegelőzési és büntető igazságszolgáltatási programjának megerősítése (**IT**), A kulturális javak visszaszolgáltatása vagy kárpótlás fizetése a származási országnak (**EL**), Egyezmény a fogyatékkal élő személyek jogairól és annak fakultatív jegyzőkönyve (**SE, MX és NZ**), Gyermekjogi Bizottság (**SI és Costa Rica**), az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (**skandináv országok**).

Az EU 2012-ben is nagyon tevékenyen részt vett az Emberi Jogi Tanács három rendes ülésén, valamint a Szíriával foglalkozó rendkívüli ülésen. Szíria az egész év folyamán kiemelt kérdésként szerepelt az EJT napirendjén, és az EJT minden ülés alkalmával határozatot is hozott az országról, melyek közül kettőt az EU nyújtott be. A Szíriával foglalkozó független nemzetközi tényfeltáró bizottság megbízatását 2013 márciusáig meghosszabbították.

A márciusi ülésen az EU Mianmarral (Burmával) és (Japánnal közösen) a Koreai Népi Demokratikus Köztársasággal kapcsolatban is határozatot terjesztett elő, melyek meghosszabbították az érintett különleges előadók megbízatását, továbbá kezdeményezéseket tett a vallás és a meggyőződés szabadsága és (a GRULAC-kal közösen) a gyermekek jogai tárgyában, melyek mindegyikét konszenzussal fogadták el. Az EU emellett támogatta az iráni helyzettel foglalkozó különleges előadó megbízatásának meghosszabbításáról szóló határozatot.

Az EU júniusban eredményesen kezdeményezte egy új országszintű megbízatás létrehozását, amelyet több régió is támogatott. A fehéroroszországi helyzettel foglalkozó különleges előadót ezt követően szeptemberben nevezték ki. Az EJT egy Eritreával foglalkozó különleges előadót is kinevezett, valamint megújította a Haitival, Elefántcsontparttal és Szomáliával foglalkozó független szakértők megbízatását.

Az EJT további országok, így például Tunézia helyzetével is foglalkozott (az EU a 10. napirendi pont keretében tett, a technikai együttműködésről szóló nyilatkozatában hangsúlyozta a kedvező fejleményeket). Bahreinnel kapcsolatban a legtöbb uniós tagállam támogatta a Svájc által kezdeményezett, több régió által közösen benyújtott nyilatkozatot (4. napirendi pont), amelyben a nyilatkozathoz csatlakozók aggodalmukat fejezik ki a bahreini emberi jogi helyzet kapcsán, és a Bahreinnel foglalkozó független tényfeltáró bizottság ajánlásainak végrehajtására, valamint az ENSZ Emberi Jogok Főbiztosának Hivatalával való együttműködésre szólítanak fel. Az izraeli telepésekkel foglalkozó tényfeltáró misszió kiküldésének kérdésében nehéznek bizonyult egységes uniós álláspontot kialakítani.

Az EJT 2012. évi üléseit illetően figyelemreméltó volt az országspecifikus kezdeményezéseket tevők diverzifikáltsága – ideértve az afrikai csoportot, vagy egy-egy afrikai országcsoporthat – és az, hogy szeptember óta a szíriai kezdeményezés terén az arab országok játszottak vezető szerepet.

Az EU az EJT fontos tematikus munkájához is támogatást nyújtott. Aktívan támogatta a szexuális irányultságon és a nemi identitáson alapuló erőszakkal és hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos figyelemfelhívás érdekében szervezett munkacsoportot, amely sikeresen végezte munkáját annak ellenére, hogy az OIC egyöntetűen kivonult az ülésről. Az EU továbbá konstruktív szerepet vállalt a nőkkel szembeni erőszakkal és a nőkkel szembeni hátrányos megkülönböztetésről szóló határozatokkal kapcsolatban is. Az EU továbbra is kiállt amellett, hogy a nem kormányzati szervezetek részt vehessenek ENSZ-üléseken, és felszólalt az emberijog-védők, köztük az ENSZ emberi jogi mechanizmusaival együttműködő emberijog-védők elleni megtorlások kapcsán.

Ezen túlmenően egyénileg vagy harmadik országokkal együttműködve több uniós tagállam is eredményesen támogatott tematikus kezdeményezéseket (például az emberi jogokkal, a demokráciával, a jogállamisággal, az emberkereskedelemmel, az önkényes fogva tartással, az oktatáshoz való joggal, a véleménynyilvánítás és az internet szabadságával, a lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyekkel és a katonai szolgálat lelkiismereti okból történő megtagadásával kapcsolatos kezdeményezéseket).

Az EU továbbá arra törekedett, hogy az EJT figyelmét ráirányítsa azokra a kezdeményezésekre, amelyek ténylegesen hozzájárulnak az emberi jogok védelméhez és előmozdításához. Ennek keretében együttműködött az Unió kívüli partnerekkel az esetlegesen problémás kezdeményezéseket (például a békéhez való jogról szóló kubai határozatot) illetően, továbbá egy, a hagyományos értékekről szóló határozat összefüggésében védelmébe vette az emberi jogok egyetemes érvényességét és alkalmazandóságát, annak ellenére, hogy a szavazás eredménye továbbra sem volt reménykeltő.

Az EU továbbá bővítette nyilvános diplomáciai tevékenységeit, és több ülésnek társházigazdájává volt, például Brazíliával közösen szervezett meg egy jelentős számú résztvevőt vonzó, a női emberijog-védőkről szóló kísérő rendezvényt.

A három ülésen az EU egységes tudott maradni, leszámítva az izraeli telepekkel, valamint a Líbiáról szóló határozathoz benyújtott orosz módosításokkal kapcsolatos szavazás során kialakult megosztottságot. Az EU ugyanakkor együttesen és bilaterálisan is mindent megtett annak érdekében, hogy Izraelt az EJT-vel és az OHCHR-rel való együttműködés felújítására ösztönözze. A kapcsolatok azt követően szakadtak meg, hogy a márciusi ülésen egy tényfeltáró misszió alakult az izraeli telepek ügyében. Az EU továbbá felszólalt az egyetemes időszakos felülvizsgálat egyetemessége mellett, és Izraelt arra ösztönözte, hogy működjön együtt a mechanizmussal.

Az EU költségvetése tartalmazza az OHCHR költségvetéséhez való éves hozzájárulást annak célzott tevékenységei támogatására, a 2012. évi támogatás azonban kivételes, 10 millió EUR összegű *ad hoc* hozzájárulás az AHCHR költségvetéséhez. Az *ad hoc* támogatás lehetővé tette, hogy az OHCHR kezelje Észak-Afrikában és Ázsiában a váratlanul megnövekedett munkamennyiséget, illetve hogy enyhítse az ENSZ-tagság pénzügyi hozzájárulásának csökkenését e kulcsfontosságú pillanatban.

36. Az emberi jogokra vonatkozó megerősített regionális mechanizmusok

Az EU 2012-ben fokozta a regionális emberi jogi mechanizmusok támogatására irányuló fellépését.

Az Afrikai Unióval folytatott emberi jogi párbeszéd új erőre kapott a novemberben megtartott magas szintű ülésnek köszönhetően, melyet az AU részéről Aisha Abdullahi, az AU politikai ügyekért felelős új biztosa, az EU részéről pedig Sztávrosz Lambrinídisz, az Európai Unió emberi jogokért felelős különleges képviselője vezetett. Az ülésen az EU és az AU különböző célokat tűzött ki a halálbüntetés eltörlését célzó együttműködés fejlesztése, az 1325. sz. ENSZ BT-határozat (nők, béke, biztonság) végrehajtása, valamint a békefenntartó missziók számára a nemek kérdése, a gyermekek és az emberi jogok tárgyában kialakított képzési modulok megosztása érdekében.

Az EU és az Arab Államok Ligája 2012. november 13-i kairói nyilatkozata alapján emberi jogi együttműködés indult az Arab Államok Ligájának országaival. Az említett ülésen elfogadott közös munkaprogram magában foglalja az emberi jogokkal kapcsolatos együttműködést – melynek középpontjában a nemzetközi emberi jogi normák végrehajtásával kapcsolatos párbeszéd és szakismeret-csere áll –, az Arab Liga emberi jogi mechanizmusainak fejlesztését, valamint az emberi jogoknak az Arab Liga tevékenységeiben való érvényesítését.

Az EU a latin-amerikai országokkal folytatott kétoldalú párbeszédében újólal hangsúlyozta a független regionális mechanizmusok fontosságát, valamint hogy szavatolni kell az Amerika-közi emberi jogi rendszer vívmányait és integritását.

Folytatódott a párbeszéd az Iszlám Együttműködés Szervezetével is, mégpedig az Emberi Jogi Tanács 16/18. sz. határozatának, továbbá a vallási türelmetlenség elleni küzdelemről és a vallás és a meggyőződés szabadságáról szóló más konszenzusos határozatoknak a végrehajtása összefüggésében.

Egy EIDHR-en keresztül finanszírozott projekt révén konkrét együttműködés alakult ki a Csendes-óceáni Szigetek Fórumával a nemzetközi emberi jogi eszközök megerősítésének kérdésében.

Az EU ösztönözte és szorosan figyelemmel követte azt a folyamatot, melynek során az ASEAN emberi jogi chartát fogadott el, és a nemzetközi emberi jogi normák tiszteletben tartására szólított fel.

Végezetül az egyetemes emberi jogi normák regionális mechanizmusok általi végrehajtása határozott támogatásban részesült, és ebben a tárgyban hasznos tapasztalatcserére került sor az EU és a nem kormányzati szervezetek decemberben Brüsszelben megtartott 14. éves fórumának keretében, melynek központi témája a regionális mechanizmusok szerepe és a civil társadalommal való együttműködésük volt. Ezzel a lehetőséggel sok képviselt regionális mechanizmus élt. A fórumot Sztávrosz Lambrinídisz, az EU különleges képviselője nyitotta meg, majd felszólalt Navi Pillay, az ENSZ emberi jogi főbiztosa, Niels Muiznieks, az Európa Tanács emberi jogi biztosa, Dupe Atoki, az Afrikai Emberi Jogi és Népjogi Bizottság elnöke, Barbara Lochbihler, az Európai Parlament Emberi Jogi Albizottságának elnöke, Arnold Tsunga, a FIDH alelnöke, továbbá a civil társadalom és a regionális mechanizmusok – például az AÁSZ, az EBESZ, az ASEAN, az Arab Államok Ligája és az Iszlám Együttműködés Szervezete – számos képviselője.

Az EU és az Európa Tanács közötti együttműködés 2012-ben tovább mélyült. A 2007. évi egyetértési megállapodás óta a két intézmény rendszeres politikai és munkaszintű kapcsolatokat tart fenn, és együttműködésük középpontjában az emberi jogokkal, a jogállamisággal és a demokratizálódással kapcsolatos kérdések állnak.

Az alapvető jogok Unión belüli védelmének előmozdítása érdekében a Lisszaboni Szerződés értelmében az EU megbízást kapott az emberi jogok európai egyezményéhez (EJEE) való csatlakozásra. A 2011-ben szakértői szinten megkötött megállapodás-tervezetről az Unióban az alapvető jogokkal foglalkozó munkacsoporton belül további megbeszélések folytak, mivel a csatlakozás egyes problémás kérdései tekintetében figyelembe kell venni az EU sajátos intézményi felépítését. 2012-ben az EU által javasolt módosítások alapján újrakezdődtek a tárgyalások.

A Bizottság elnöke, a főképviselő/alelnök és egyes biztosok rendszeresen találkoztak az Európa Tanács magas rangú tisztviselőivel, köztük a főtitkárral és az emberi jogi biztossal. Az EU rendkívül nagyra értékelte az Európa Tanács szakértő szerveinek azon munkáját, melynek keretében figyelemmel kísérik, hogy miként érvényesülnek az Európa Tanács tagállamaiban az emberi jogi normák, és tanáccsal szolgálnak számukra ezen a területen.

Mint minden évben, az EU 2012-ben is éves konzultációkat tartott az Európa Tanáccsal bővítési csomagjáról. 2012 novemberében az Unió az európai szomszédságpolitika keretében elért eredményekről szóló éves jelentések elkészítése során is konzultált az Európa Tanáccsal és annak ellenőrző testületeivel. Az EU továbbra is jó együttműködést folytat az Európa Tanács emberi jogi biztosával, valamint közvetlen és rendszeres kapcsolattartás alakult ki az EU újonnan kinevezett, emberi jogokért felelős különleges képviselőjével.

Az Unió a közös programok és tevékenységek finanszírozása révén továbbra is az Európa Tanács egyik fő támogatója. Az Unió és az Európa Tanács egyre több közös programot hajt végre a jogállamiság, a demokrácia és az emberi jogok területén, melyek költségvetésének összege 2012-ben elérte a 101 millió eurót (átlagosan 89%-os uniós társfinanszírozással). Az Európa Tanács keleti partnerség programjának ígéretes eredményeit látva az Unió 2012-ben elindította „A demokratikus reform megerősítése a dél-mediterrán országokban” elnevezésű, közös uniós és Európa tanácsi programot (4,8 millió EUR összegben és 30 hónapon át). A program célja, hogy – az Unió megújult európai szomszédságpolitikájának szellemében – a dél-mediterrán országokban előmozdítsa az emberi jogokkal, a jogállamisággal és a demokratizálódással kapcsolatos előrehaladást. Hasonló megerősített együttműködésre került sor a közép-ázsiai országok esetében is, a plurális demokrácia és a jó kormányzás irányába tett előrelépés támogatása érdekében. Az EU közép-ázsiai jogállamisági kezdeményezése keretében előkészítés alatt áll egy olyan fellépés, amely a Velencei Bizottságnak az igazságügy területén a jogalkotás és a gyakorlatok fejlesztését célzó regionális közös programját követő intézkedésként valósulna meg. Az EU Közép-Ázsiára vonatkozó stratégiájának felülvizsgálata konkrétan megemlíti az Európa Tanács keleti szomszédságpolitikáját, amely jelentős mértékben hozzájárul a régió biztonságához és stabilitásához.

Az EBESZ

Az EU 2012-ben is az EBESZ munkájának egyik fő támogatója és közreműködője volt. Az EBESZ – 2012-ben az 57. részes államként csatlakozó Mongóliával tovább bővülő – tagságának csaknem felét az EU adja. Az EU továbbra is támogatta az EBESZ arra irányuló törekvéseit, hogy a munkájának mindhárom alábbi dimenzióján keresztül erősítse a biztonságot:

- politikai-katonai dimenzió,
- gazdasági-környezetvédelmi dimenzió,
- emberi dimenzió.

Az emberi dimenziót illetően a 2012-es év Írország elnöksége alatt vegyes eredményeket hozott. Az elnökség és az EU jelentős erőfeszítései ellenére a Miniszteri Tanács 2012 decemberében Dublinban már második éve nem tudott konszenzusra jutni az emberi dimenzióhoz kapcsolódó kérdésekről szóló miniszteri határozatok elfogadását illetően, mégpedig azért, mert egyes részes államok ellenezték a meglévő kötelezettségvállalások megerősítését, illetve az EBESZ munkájának erősítését a média szabadsága, valamint az egyesülés és a gyülekezés szabadsága terén. Az eredménytelenség ellenére az EU továbbra is a véleménynyilvánítás szabadságának és az online és offline média szabadságának, valamint az újságírók nagyobb biztonságának, illetve az egyesülés és a gyülekezés szabadságának előmozdításán fog fáradozni az EBESZ-fórumokon.

A részt vevő államok eltérő álláspontja miatt nem bizonyult lehetségesnek lezárni az emberi dimenzióhoz kapcsolódó események felülvizsgálatát, amelyet az emberi dimenzióval foglalkozó bizottság svájci elnöksége kezdeményezett, és amelyet az EBESZ soros elnökségét ellátó tagállam az EU határozott támogatásával tovább folytatott, és amelynek a célja ezen események tervezésének és nyomon követésének a javítása volt. Az EU mindazonáltal úgy véli, hogy az EBESZ-kötelezettségvállalások végrehajtását célzó felülvizsgálat jelenlegi módja kielégítő, amennyiben megvan hozzá a politikai akarat, vagyis nem a formátum jelenti az igazi problémát.

Az EU továbbra is felhasználta az EBESZ hetente ülésező Állandó Tanácsának és az emberi dimenzióval foglalkozó, havonta ülésező bizottságának a kereteit arra, hogy figyelemmel kísérje az 57 EBESZ-tagállam emberi jogi kötelezettségvállalásait, valamint hogy nyílt és őszinte vitát kezdeményezzen végrehajtásukról. E fórumokon az Uniót aggasztó több kérdés is felmerült az emberi jogokkal és alapvető szabadságokkal kapcsolatban: egyebek mellett az újságírók biztonsága, az LMBTI-személyek emberi jogai, illetve a civil társadalom általában.

Az EU továbbá az emberi dimenzióhoz kapcsolódóan részt vett az emberkereskedelem elleni küzdelmet szolgáló jogállamisági keretről szóló, májusban megtartott EBESZ-szemináriumon (Varsó, május 14–16.), valamint a társadalmon belüli rasszizmus, intolerancia és hátrányos megkülönböztetés elleni, sporton keresztül küzdelemről (Bécs, április 19–20.), a választásokról (Bécs, július 12.) és a gyülekezés és egyesülés szabadságáról (Bécs, november 8–9.) tartott három kiegészítő találkozón, valamint az internet szabadságáról az elnökség által tartott konferencián (Dublin, június 18–19). Emellett az EU bécsi küldöttsége és az uniós Alapjogi Ügynökség szimpóziumot szervezett a romák és a szintik Unión belüli helyzetének javításáról. Ez lehetőséget nyújtott az Unió számára arra, hogy előmozdítsa és felvesse azokat a témákat, amelyek az EU számára az EBESZ-en belül prioritást jelentenek, ilyen például a média – többek között az internetes média – szabadsága, a gyülekezés és egyesülés szabadsága, valamint a tolerancia és a megkülönböztetésmentesség valamennyi formája.

2012 májusában az EU közreműködésével sikerült megállapodni az EBESZ-nek a koszovói szerb választások elősegítésében betöltendő szerepéről.

Az emberi dimenzió megvalósításával foglalkozó éves ülés megrendezésére szeptember 24. és október 6. között Varsóban került sor. Sztávrosz Lambrinídisz, az EU emberi jogokért felelős különleges képviselője a megnyitó ülésen ismertette az EU nyilatkozatát, majd konzultációt folytatott kollégáival és a civil társadalmi szervezetekkel, melyeknek az ülésen való részvétele különleges eseménnyé teszi ezt a fórumot. Az EU tevékenyen részt vett az üléseken, amelyek lehetővé tették a részt vevő államok és civil társadalmi szervezetek számára, hogy áttekintsék az emberi dimenzióval kapcsolatos kötelezettségvállalásaikat, és ajánlásokat fogalmazzanak meg. A találkozó alkalmával az EKSZ több tagállammal közösen eredményesen támogatott egy, az LGBTI személyekkel szembeni gyűlöletből elkövetett bűncselekmények elleni küzdelemmel foglalkozó, kísérő rendezvényt.

Az EU a bécsi küldöttségén, valamint központi szintű, célzott kapcsolatfelvételeken keresztül továbbra is szoros kapcsolatot tartott fenn az EBESZ-struktúrákkal, különösen a választások megfigyelését érintő kérdésekben a Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalával, az EBESZ-titkársággal és a médiaszabadsággal foglalkozó megbízottal.

AZ EURÓPAI PARLAMENT HOZZÁJÁRULÁSA AZ EU-NAK „AZ EMBERI JOGOK ÉS A DEMOKRÁCIA HELYZETÉRŐL A VILÁGBAN” CÍMŰ 2012. ÉVI ÉVES JELENTÉSÉHEZ

Az Európai Parlament (EP) továbbra is elkötelezett az emberi jogok és a demokratikus elvek előmozdítása mellett. 2012-ben plenáris üléseken vitatta meg, illetve különböző parlamenti állásfoglalásokban tárgyalta az emberi jogok megsértését. Az emberi jogok az Európai Parlament elnöke munkájának is szerves részét képezik: ő az év során nyilvános nyilatkozataiban és magas szintű találkozóin foglalkozott e kérdésekkel. Az Európai Parlament bizottságainak szintjén a világ emberi jogi kérdéseivel a Külügyi Bizottság Emberi Jogi Albizottsága (DROI) foglalkozik. Az albizottság szoros munkakapcsolatot tart fenn az Európai Külügyi Szolgálattal, a többi uniós intézménnyel és az emberi jogi nem kormányzati szervezetekkel. 2012-ben a DROI megtartotta az első hivatalos véleménycserét az Európai Unió emberi jogokért felelős különleges képviselőjével, melynek alapján az uniós emberi jogi politikáról rendszeres konzultációkra kerül majd sor. Az Emberi Jogi Albizottság zárt ajtók mögött előzetes tájékoztatást és utólagos beszámolókat kap az EKSZ-től a harmadik országokkal folytatott emberi jogi párbeszégekről és konzultációkról, így azokat szorosan figyelemmel tudja kísérni. Megnövelt eljárási hatáskörének köszönhetően a DROI 2012-ben több parlamenti jelentéssel tudott foglalkozni, többek között az emberi jogokról szóló éves jelentéssel, valamint olyan más jelentős kérdésekről szóló jelentésekkel, mint az EU emberi jogi stratégiája, továbbá a gazdasági válságnak az emberi jogokra gyakorolt hatása. Az év során a DROI-meghallgatásokra – amelyeket gyakran a releváns bizottságokkal vagy parlamentközi küldöttségekkel közösen vagy társulásban szerveztek meg – az ENSZ emberi jogokkal megbízott több különleges előadóját, illetve prominens emberijog-védőket hívtak meg.

Az Európai Parlament igyekszik munkájában érvényre juttatni az emberi jogokat – összhangban a szerződésekkel, amelyek az egyetemes emberi jogokat és a demokráciát nevezik meg az Európai Unió alapját képező értékeként, valamint az Unió külső tevékenységeit vezérlő alapelvekként és célokként. Ez az elsődleges fontosságú feladat igen sokrétű. Az emberi jogi kérdésekkel a Külügyi Bizottság (AFET) akkor foglalkozik, amikor az uniós külpolitikáról szóló parlamenti jelentésekről vagy emberi jogi rendelkezéseket tartalmazó nemzetközi megállapodások különböző típusairól tárgyal. Az emberi jogi rendelkezéseket tartalmazó kereskedelmi megállapodások a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság (INTA) hatáskörébe tartoznak. A Fejlesztési Bizottság (DEVE) és a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság (FEMM) is rendszeresen foglalkozik saját területén az EU külső tevékenységeinek emberi jogi vetületeivel. Az AFET és a DEVE bizottság elnökei közösen vezetik a Demokrácia-támogatási és Választási Koordinációs Csoportot (DEG), amely megbízatását a választási megfigyelésen túl kiterjesztette a választásokat követő intézkedésekre és általánosságban a demokrácia-támogató tevékenységekre. Az Európai Unión belüli alapvető jogok terén az Állampolgári Jogi, Bel- és Igazságügyi Bizottság (LIBE) a legfontosabb szereplő, amely fontos feladatokat lát el az EU belső szakpolitikáinak Unión kívüli vetületeivel kapcsolatban, például a migrációs és a menekültügyi politikát illetően is. Az alkotmányos és jogi kérdésekkel az Alkotmányügyi Bizottság (AFCO) és a Jogi Bizottság (JURI) foglalkozik. Ezek vitatják meg például az EU csatlakozását az emberi jogok európai egyezményéhez, ami az Unió külkapcsolataira is hatással lesz. Az Európai Parlament parlamentközi küldöttségei maguk is rendszeresen felvetik partnereiknek az emberi jogi kérdéseket.

Az Európai Parlament által 2012-ben központi helyen kezelt különböző szakpolitikai kérdések közül az alábbi kulcskérdéseket emelhetjük ki:

Az EU emberi jogi politikája

Az Európai Parlament elismerte és üdvözölte azt, hogy az EU 2012-ben új fejezetet nyitott az emberi jogi politikájában annak köszönhetően, hogy elfogadta az emberi jogokra és a demokráciára vonatkozó uniós stratégiai keretet és cselekvési tervet. A felülvizsgálat alapjául az Európai Bizottság és a főképviselő 2011. decemberi, „Emberi jogok az Európai Unió külső tevékenységének középpontjában – egy hatékonyabb megközelítés felé” című közös közleménye szolgált. Az Európai Parlament üdvözölte a közleményt és úgy döntött, hogy a felülvizsgálatról szóló állásfoglalását saját kezdeményezésű jelentésben nyújtja be.

A Parlament az uniós emberi jogi politikák teljes körű felülvizsgálata mellett érvelt, és támogatta a Tanács hárompilléres megközelítését (stratégiai dokumentum kidolgozása, cselekvési terv elkészítése, illetve az EU emberi jogokért felelős különleges képviselőjének kinevezése). Az EP régóta sürget hatékonyabb, láthatóbb és koherensebb fellépést az EU emberi jogi politikájában, és a korábbi éves jelentésekben azt kérte, hogy az EU nevezzen ki az emberi jogokért felelős különleges képviselőt.

Az EU emberi jogokkal foglalkozó különleges képviselője

„Az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban” című 2010. évi – 2012 áprilisában elfogadott – parlamenti éves jelentés már számos szemponttal foglalkozott a felülvizsgálattal kapcsolatban és ismét leszögezte, hogy EUKK-t kell kinevezni. Azt követően, hogy a Külügyek Tanácsa júniusban elfogadta az emberi jogi csomagot, „Az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban” című 2011. évi – 2012 decemberében elfogadott – parlamenti éves jelentés hangsúlyozta, hogy meg kell tartani a lendületet hatékony végrehajtáson és nagyra törő fellépésen keresztül, többek között a Tibettel foglalkozó EUKK kinevezésére vonatkozó ajánlás, az új emberi jogi csomag – különösen a cselekvési terv – féldős értékelése révén, valamint azt is kiemelte, hogy a Parlamenttel kiterjedt konzultációt kell folytatni és számára rendszeres tájékoztatást kell nyújtani, a civil társadalmat pedig be kell vonni a csomag végrehajtásába.

Annak érdekében, hogy a kérdéssel kapcsolatos véleményét kifejtse, az EP 2012. június 13-án a Tanácsnak szóló ajánlást fogadott el az EUKK-ról, melyben szilárd, független és rugalmas megbíztatás mellett érvelt, kiemelve, hogy annak teljes mértékben összhangban kell lennie az emberi jogok és alapvető szabadságok egyetemességének és oszthatatlanságának elvével.

Noha a Parlament álláspontja nagyban megfelelt a Tanács javaslatainak, az EP ezenfelül számos olyan elemet is javasolt a megbíztatással kapcsolatban, melyek a Tanács javasolta eredeti megbíztatástervezethez képest különbségeket tükröztek. Ezek közül néhány bekerült a Külügyek Tanácsa által elfogadott végleges megbíztatásba. Konkrétan, az EP kétéves megbíztatást javasolt, és megfelelő pénzügyi és emberi forrásokat kért, az EUKK által végzendő munka hatékonyságát garantálandó. Az ajánlás továbbá kidomborította, hogy az EP arra törekszik, hogy fokozni lehessen az EU e területtel kapcsolatos politikáinak elszámoltathatóságát. Az EP hangsúlyozta, hogy adekvát szerepet kíván játszani a kinevezési eljárásban és a megbíztatás felülvizsgálatában, annak teljes időtartama alatt, valamint felkérte az EUKK-t, hogy megbeszélte időpontban véleménycserére kerülhessen sor. Erre az EUKK hivatalba lépését követő első napon, 2012. szeptember 3-án került sor, lehetőséget adva az EUKK-nak arra, hogy megbíztatásának időtartamára vonatkozóan előadja elképzeléseit és prioritásait. Az ajánlás szövege ezenfelül hangsúlyozta, hogy az emberi jogokért felelős EUKK-nak rendszeresen jelentést kell tennie az Európai Parlament releváns bizottsága számára az emberi jogi helyzetről a világban, illetve a megbíztatás végrehajtásával kapcsolatos helyzetről.

Az EU emberi jogi stratégiájának felülvizsgálata

A felülvizsgálati folyamathoz való hozzájárulásként az EP 2012-ben saját kezdeményezésű jelentést fogadott el a kérdésről. Az EP mélyreható és szisztematikus felülvizsgálat mellett állt ki, mely az EU emberi jogi politikáira vonatkozó átfogó stratégiát eredményez, amint azt a választott cím is tükrözi.

A felülvizsgálat folyamata során az EP hangsúlyozta, hogy minden uniós intézmény és tagállam közös és oszthatatlan felelőssége az emberi jogok védelme és előmozdítása szerte a világon, valamint kiemelte, hogy szorosan be kíván kapcsolódni az átformált politikai keretbe és az annak végrehajtására vonatkozó ellenőrzésbe. Ennek alapján az EP közös intézményközi nyilatkozatot javasolt az emberi jogokról, mely alapján minden intézmény elfogadna bizonyos közös alapelveket és célkitűzéseket. Sajnálatos módon ez nem valósult meg.

Informális kapcsolattartó csoport alakult a stratégiai keret és a cselekvési terv felülvizsgálatával és kidolgozásával kapcsolatos munka megvitatására. Mivel e csoport hasznos fórumnak bizonyult, az emberi jogi csomag júniusi elfogadását követően is folytatta a munkát és az EP-jelentésben foglaltak alapján a cselekvési tervet követő intézkedésekkel foglalkozott.

A Parlament külön kiemelte, hogy fokozott koherenciára és konzisztenciára van szükség egyrészt az EU külső fellépésébe tartozó szakpolitikák között, másrészt más szakpolitikákkal. Az EP felszólította az EU-t, hogy a szavak után lépjen a tettek mezejére, és gyorsan és átlátható módon váltsa valóra vállalásait, továbbá kiemelte, hogy a stratégiai keret és a cselekvési terv az EU emberi jogi politikájának minimumszintjét és nem maximális kereteit jelenti. Ezenfelül felhívta a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy a fejlesztési együttműködési folyamat egésze során teljesítse az „emberi jogokon alapuló megközelítésre” tett vállalást.

Az EP jelentésében foglalkozott még a nemzetközi megállapodások és az emberi jogi rendelkezések kérdésével, és kijelentette, hogy emberi jogi hatásvizsgálatok elvégzésére van szükség azt megelőzően, hogy harmadik országokkal kétoldalú vagy többoldalú megállapodás megkötésére kerülne sor. Az EP továbbá az EU emberi jogi politikájának jobb összehasonlító teljesítményértékelésére szólított fel.

Az új stratégiai keret és a cselekvési terv alapján tett vállalások nyomán a Parlament sürgette a Bizottságot, hogy tegyen javaslatot olyan jogszabályra, mely megkívánja, hogy az uniós vállalkozások – konkrétan az ásványi anyagok ellátási láncának ellenőrzése és auditja révén – garantálják azt, hogy beszerzéseikkel nem támogatják a konfliktusok kirobbantóit és az emberi jogokat sértő cselekmények elkövetőit. Ezenfelül felkérte a Bizottságot, hogy készítse el és tegye közzé azon uniós társaságok listáját, amelyek közvetlenül közreműködtek emberi jogi jogsértésekben a tekintélyelvű rendszerekkel való ügyleteik során.

Saját feladatainak és potenciáljának teljes tudatában a Parlament azt kérte, hogy megfelelő mértékben vonják be a cselekvési terv végrehajtási szakaszába, továbbá a tervet követő intézkedések szisztematikusabb megvalósítására hívott fel, és kijelentette, hogy szorosabb együttműködésre van szükség az uniós intézményekkel és a tagállamok nemzeti parlamentjeivel.

A Parlament hangsúlyozta, hogy az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértéséről tartott plenáris ülések keretén javítani kellene annak érdekében, hogy gyakrabban lehessen ilyen vitákat tartani és a képviselők nagyobb számban vegyenek részt azokon, valamint hogy a szövegezés szakaszában legyen alkalom konzultálni a civil társadalommal és gyorsabban lehessen reagálni az emberi jogok megsértésére és más váratlan helyszíni eseményekre. Ezenfelül az EP rámutatott, hogy az emberi jogokkal kapcsolatos vitákat és állásfoglalásokat eredményesebb intézkedéseknek kellene követniük. Elismerte, hogy az emberi jogok kérdését jobban kellene saját tevékenységeiben érvényesítenie, ideértve az EP állandó küldöttségei általi szisztematikus megközelítést is. A jelentés továbbá kiemelte, hogy a Szaharov-díj hálózatában rejlő lehetőségeket jobban ki kellene használni, és azt javasolta, hogy az emberijog-védőkre vonatkozóan évente szervezzenek rendezvényt.

A fejlesztéssel kapcsolatos szakpolitikai koherenciáról a Fejlesztési Bizottság által készített és 2012 októberében elfogadásra került jelentés is több fontos szakpolitikai ajánlást fogalmazott meg az EU emberi jogi politikájára vonatkozóan, különösen az uniós fejlesztési politikákkal fennálló kapcsolatokat illetően. A jelentés szerint a fejlesztéssel kapcsolatos szakpolitikai koherenciáról folytatott megbeszélések során figyelembe kell venni, hogy a fejlesztés, a demokrácia, az emberi jogok, a jó kormányzás és a biztonság egymáshoz kötődő területek. A Parlament továbbá felhívja a figyelmet arra, hogy a jó kormányzás átfogó kerete és az emberi jogok tiszteletben tartása a fejlesztésre nézve katalizátorszerepet játszik a partnerországokban, ugyanakkor arra figyelmeztet, hogy csak akkor lehet biztosítani a demokráciára és az emberi jogokra vonatkozó uniós vállalások relevanciáját és a feltételekhez kötés elvét, „ha más szakpolitikai terület vagy partnerországokkal közös fellépés nem gördít akadályt az emberi jogok, a humán biztonság és a demokrácia partnerországokban való erősítésének érdekében tett kezdeményezések útjába”. A Parlament ezenfelül hangsúlyozza, mennyire fontos a nők emberi jogainak előmozdítása a civil, a politikai, a szociális, a gazdasági és a kulturális szférában, illetve a nemzeti jogalkotásban. A speciálisabb szakpolitikai területeket illetően a Parlament migráns-orientált és az emberi jogokra épülő megközelítést támogat az EU migrációs politikájával kapcsolatban, és kijelenti, hogy a halászati partnerségi megállapodásokba emberi jogi rendelkezéseket kell belefoglalni.

Demokrácia-támogatás

Az Európai Parlament az egyetlen közvetlenül megválasztott uniós intézmény, és mint ilyen határozottan elkötelezett a világban a demokrácia támogatását célzó uniós politikák kialakítása mellett, amint azt a demokratizálódást támogató uniós külpolitikákról szóló, 2011. júliusi állásfoglalásában is jelezte.

Az EP 2012 márciusában ajánlást fogadott el a Demokráciáért Európai Alapítvány (DEA) létrehozásának módozatairól, támogatva a kezdeményezést, de annak biztosítására törekedve, hogy ez ne duplikálja vagy ne ássa alá a már meglévő eszközöket. Az ajánlások alapján az EP – az ajánlás előadója által képviselve – részt vett a DEA alapszabályáról szóló tárgyalásokban és a DEA létrehozásában. Az EP kilenc tagja vesz részt a DEA kormányzótanácsában. Novemberben a Külügyi Bizottság elnökét választották a kormányzótanács elnökévé, egy másik parlamenti képviselő pedig a végrehajtó bizottság elnöki tisztét tölti be.

2012-ben benyújtásra kerültek a 2014–2020-as időszakban a külső tevékenységek új finanszírozási eszközeire – így a demokrácia és az emberi jogok új európai eszközére – vonatkozó javaslatok. A Külügyi Bizottság (AFET) júliusban jóváhagyta a tárgyalási álláspontot, megbízva az előadót a tárgyalások megkezdésével, melyre 2012 novemberében került sor. Az év végéig még nem zárultak le a tárgyalások.

A Demokrácia-támogatási és Választási Koordinációs Csoport (DEG) létrehozása

Az Európai Parlament Választási Koordinációs Csoportja (ECG) 2012 májusában megbízatását a választási megfigyelésen túl kiterjesztette a választásokat követő intézkedésekre és általánosságban a demokrácia-támogató tevékenységekre, és ezzel Demokrácia-támogatási és Választási Koordinációs Csoporttá (DEG) alakult¹. A csoport összetétele is változott: hivatalból állandó tagja lett az emberi jogokért és a demokráciáért felelős, illetve a Szaharov-díj hálózatával foglalkozó alelnök, valamint az emberi jogi albizottság elnöke is.

Ennek megfelelően a DEG politikai iránymutatást és felügyeletet biztosít az alábbiakat illetően:

- a választások ellenőrzése és az azokat követő folyamatos tevékenység;
- a parlamenti demokrácia előmozdítása, ideértve a születőben lévő demokráciák parlamentjeinek személyi állománya és tagjai számára nyújtott képzést – előnyben részesítve a szomszédságunkban lévő demokráciákat –, az e-demokrácia új formáit, a jogszabályok kidolgozásához nyújtott támogatást és az olyan programok kidolgozását, illetve irányítását, mint például az Euromedscola;
- a Szaharov-díj hálózatával és az emberi jogokkal kapcsolatos tevékenységek irányítása;
- a nyugat-balkáni országok parlamentjeinek támogatását célzó – többek között képzési – projektek irányítása.

¹ Az elnöki konferencia 2012. május 16-i határozata.

Az EP választási megfigyelési tevékenységei 2012-ben

Az Európai Parlament 2012-ben is teljes mértékben elkötelezetten folytatta választási megfigyelési tevékenységeit. Hét küldöttséget küldött három kontinens különböző országaiba a választások megfigyelésére (Szenegálba – ide a második fordulóra újabb küldöttséget is –, Örményországba, Algériába, Kelet-Timorba, Grúziába, Ukrajnába, Sierra Leonéba, valamint előkészítő missziót Ukrajnába). Az elsődleges cél annak felmérése volt, hogy a választási eljárások lebonyolítására a fogadó ország nemzeti jogrendjével összhangban és a demokratikus választásokkal kapcsolatos nemzetközi kötelezettségvállalásoknak megfelelően került-e sor. Az EP-küldöttségek az uniós választási megfigyelő missziók (EU EOM-ek), illetve a hosszú távú missziókért felelős Demokratikus Intézmények és Emberi Jogok Hivatalával közös nemzetközi választási megfigyelő missziók részét képezték.

A Demokrácia-támogatási és Választási Koordinációs Csoport két tanulmány elkészítését kérte. Az elsőt a DEG november 6-i ülésére nyújtották be, ennek témája az erővonalak választások utáni békés átrendeződéséhez nyújtott uniós támogatás volt. A sikeres fogadtatás nyomán az elvekről szóló nyilatkozatot követő 2012. novemberi washingtoni ülésre is benyújtották e tanulmányt. A választási megfigyelési missziók ajánlásait követő intézkedések megerősítéséről szóló második tanulmány az ilyen missziók ajánlásainak kidolgozásával, végrehajtásával és nyomon követésével kapcsolatos jelenlegi gyakorlatokat elemzi, és az EU EOM-ajánlások célzott megvalósításához szükséges kereteket kijelölő módszertan alakításához alapul szolgálhat annak biztosítása érdekében, hogy ezek a demokrácia támogatását tartósan elősegíthessék.

Ezenfelül a 2012. június 20-án a DEG parlamenti ülést szervezett a EOM-ajánlások kidolgozásáról és végrehajtásáról. Az ezen az ülésen elfogadott következtetések alapján az EP jelentős lépésként úgy döntött, hogy jóváhagyja az EOM-ajánlásokat mint az érintett ország „demokratikus menetrendjének” részét, és hogy megbízza a főmegfigyelőt – aki egyfajta különleges képviselőnek tekinthető –, hogy az EP állandó szerveinek támogatásával biztosítsa az ajánlásokat követő intézkedések végrehajtását.

Ugyanakkor a csoport továbbfejlesztette együttműködését a választási megfigyelésben részt vevő és a missziók során az EP mellett tevékenykedő más intézményekkel.

Az Európai Parlament Parlamentáris Demokrácia Előmozdításával Foglalkozó Irodája

Az erős parlamentek alapvető szerepet játszanak a demokratikus rendszerekben, melyek biztosítják az emberi jogok tiszteletben tartását. Az EP titkárságán létrehozott új Demokráciatámogatási Igazgatóságnak 2012-ben része lett a Parlamentáris Demokrácia Előmozdításával Foglalkozó Iroda (OPPD). Az OPPD elsődlegesen továbbra is a parlamenti intézmények megerősítésével és a megválasztott parlamenti képviselők és dolgozók támogatásával foglalkozik az új és születőben lévő demokráciákban. E célt különösen úgy éri el, hogy a nemzeti és a határokon átnyúló parlamentek és közös parlamenti közgyűlések számára tanulmányutakat és képzéseket szervez, kollegiális tanácsadást nyújt, és bevált gyakorlatok cseréjére ad lehetőséget. Az OPPD 2012-ben több különböző kapacitásépítési rendezvényt szervezett a Pán-afrikai Parlament, az EURONEST közös parlamenti közgyűlése, Tanzánia, Dél-Afrika, Tunézia, Líbia, Kenya, Uganda, Dél-Szudán, Pakisztán, India, Afganisztán, Örményország, és a Nyugat-afrikai Államok Gazdasági Közössége (ECOWAS) számára. Több hetes hosszabb programokat is szervezett a keleti partnerség országaiból, Latin-Amerikából és Tunéziából érkezett demokrácia-ösztöndíjasok számára.

Az OPPD tevékenységei egyre nagyobb mértékben célozzák az EU déli szomszédságát. Az EU helyszíni küldöttségeivel szorosabb együttműködés alakult ki, és a parlamenti képviselők egyre inkább közvetlenül vettek részt a támogatási tevékenységekben. A tunéziai parlament támogatására kidolgozott program kétoldalú intézkedéseket kombinál az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) által irányított parlamenti segítségnyújtási projektben való részvétellel. Az EU tunéziai küldöttségével és az UNDP-vel szoros együttműködésben kidolgozott program az első olyan alkalom volt, hogy az EP közvetlenül vett részt egy átfogó UNDP-projektben. Az EP egyik tagja az irányítóbizottság tagja is egyben. A program parlamenti képviselők, dolgozók és pártaktivisták tanulmányútjaival kezdődött. A térségben folytatott együttműködési tevékenységek Líbiát, Marokkót, Libanont, Jordániát, Algériát és a parlamenti képviselőnőket is célozzák.

Nemzetközi megállapodások, kereskedelmi kedvezmények és emberi jogok

A Lisszaboni Szerződés hatálybalépését követően az EP-nek megnőtt a hatásköre az EU nemzetközi megállapodásaira vonatkozó kérdéseket illetően, ideértve azt is, hogy egyetértését kell adnia a harmadik országokkal való megállapodások megkötéséhez. A Külügyi Bizottság (AFET) és a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottság (INTA) is hatáskörének megfelelően fontos szerepet kap a megállapodások megkötésében.

A Türkmenisztánnal kötendő partnerségi és együttműködési megállapodás esetében a Parlament emberi jogi aggályai miatt visszatartotta egyetértését. Azt kérte, és sikerrel, hogy a Parlament és az EKSZ között alakítsanak ki egy átfogó mechanizmusról szóló megállapodást, hogy lehetőség nyíljon a partnerségi és együttműködési megállapodás végrehajtására vonatkozó átfogó és rendszeres tájékoztatást kapni, különösen a célkitűzéseket és a 2. cikket illetően, ideértve azon lépések eredményeinek összehasonlító teljesítményértékelését is, melyeket az EU és Türkmenisztán az országban az emberi jogokkal, a demokráciával és a jogállamisággal kapcsolatos fejlemények terén tett.

Az emberi jogok ezenfelül az Európai Parlament kereskedelmi kérdésekkel – különösen több nemzetközi kereskedelmi megállapodással – kapcsolatos számos vitájában is kiemelt helyet kaptak. Az Európai Parlament ösztönzésére a Kolumbiával és Peruval kötött szabadkereskedelmi megállapodás megkötéséhez alapul szolgáló dokumentumoknak most először részét képezte az emberi és munkavállalói jogok és a környezetvédelmi előírások betartásának javítására vonatkozóan kidolgozott, átlátható és kötelező menetrend. Ennek ezt követően úgy sikerült érvényt szerezni, hogy eredményesen ragaszkodtunk a megerősített ellenőrzési és jelentéstételi követelményekhez – különösen a fenntarthatóságról szóló fejezetek tekintetében – a Latin-Amerikával (Kolumbiával, Peruval és Közép-Amerika országaival) kötött megállapodásokat – melyekhez az EP egyetértését adta – kísérő kétoldalú védintézkedési rendeletekben.

Az olyan kérdések, mint a gyermekmunka és a kényszermunka, szintén döntőek voltak annak megvitatásában, hogy vajon jóvá lehet-e hagyni a 2010-es nemzetközi kakaómegállapodást vagy az EU–Üzbegisztán partnerségi és együttműködési megállapodás textilágazatra vonatkozó jegyzőkönyvét, melynek esetében az Európai Parlament visszatartotta egyetértését a gyapotbetakarításhoz használt kényszermunka feletti aggályok miatt. Az Európai Parlament most először társjogalkotóként járt el az általános preferenciarendszerről szóló új rendelet kapcsán. Az általános preferenciarendszer révén a fejlődő országok az EU-ba értékesített egyes termékek vagy összes termék után csökkentett vámtarifát fizetnek, ami hozzájárul gazdasági növekedésükhöz. A GSP+ rendszer tovább előnyöket kínál azon országoknak, melyek ténylegesen végrehajtanak 27 fontos egyezményt a munkavállalói, emberi, környezetvédelmi jogok, és a jó kormányzásra vonatkozó szabályok terén. Az Európai Parlament támogatta azt a megközelítést, hogy célzottabb általános preferenciarendszert kellene alkalmazni, a GSP+-nak nagyobb szerepet biztosítva: mostantól több ország tud majd csatlakozni, és több ösztönző fogja ezt elősegíteni, mivel a preferenciákra vonatkozó egyes korlátozások visszavonásra kerültek.

Az arab tavasz és az emberi jogok

Az Európai Parlament továbbra is szorosan figyelemmel kísérte az emberi jogok helyzetét az arab világban zajló gyökeres átalakulások folyamán. Az Emberi Jogi Albizottság (DROI) jelentős meghallgatást szervezett 2012 áprilisában az arab tavaszban részt vevő országok igazságszolgáltatásáról. A Közel-Kelet/Észak-Afrika térség emberi jogi helyzete több más DROI-ülés témája is volt, a szíriai konfliktussal kapcsolatban különösen súlyos emberi jogi aggályok merültek fel.

2012 októberében közös AFET/DROI-ülésein találkozott a 2011. évi Szaharov-díjas Aszmá Mahfuz (Egyiptom), Ahmed el-Szenusszi (Líbia) és Ali Ferzat (Szíria), hogy megvitassák az egyiptomi, líbiai és szíriai helyzetet és a demokrácia építésének lépéseit. 2012. évi nyilatkozataiban Schulz elnök felhívta a figyelmet az emberi jogi aggályokra a térségben. Egyiptommal kapcsolatban a civil társadalmi szervezetek munkáját és a véleménynyilvánítás szabadságát a sikeres demokratikus átmenet előfeltételeként említette meg. Az elnök több nyilatkozatban mutatott rá a szíriai helyzet súlyosságára és az emberi jogok megsértése esetén a felelősségre vonás fontosságára.

Egy DROI-küldöttség halálraítéltekkel találkozik jemeni látogatása során

Egy DROI-küldöttség 2012. májusi jemeni látogatása során három parlamenti képviselő két napon át találkozókat tartott a szereplők széles körével a jemeni kormány és parlament képviselőitől a politikai pártok, a civil társadalom és az ifjúsági csoportok képviselőiig. E találkozókra a küldöttség olyan kérdéseket vetett fel, mint a az emberi jogoknak a 2011-es felkelés során elkövetett megsértése miatti felelősségre vonás, a halálbüntetés, a nők jogai és a gyermekházasság. A küldöttség ezenfelül megvitatta a nemzeti megbékélésről és átmeneti igazságszolgáltatásról szóló, akkor kidolgozás alatt álló törvényt, egyrészt az emberi jogi miniszterrel és a jogi ügyekért felelős miniszterrel, valamint az ENSZ-főtitkár Jemennel foglalkozó különleges tanácsadójával, Dzsamal Benomarral. A DROI-küldöttség támogatását fejezte ki az uniós erőfeszítések iránt, melyek célja biztosítani, hogy a nemzeti párbeszéd folyamata inkluzív legyen. Sajtóközleményében kiemelte, hogy az átmeneti igazságszolgáltatásnak az ahhoz szükséges rendelkezéseket is tartalmaznia kell, hogy fel lehessen tárni az igazságot és valódi megbékélést lehessen elérni, az áldozatoknak pedig megfelelő kártérítést lehessen nyújtani.

A parlamenti képviselők ellátogattak a szánai börtönbe, hogy találkozzanak a fiatakorúként halálra ítélt rabokkal. A látogatást követően a küldöttség tagjai találkoztak a legfelsőbb igazságügyi tanács elnökével, és felteheték neki a témával kapcsolatos kérdéseiket. Azt az állítást, mely szerint Jemenben nem végeztek ki fiatakorúakat, később cáfolták az emberi jogi nem kormányzati szervezetekkel szervezett találkozón.

Egy DROI-küldöttség ellátogat a szíriai határ mentén létesített menekülttáborba

A 2012. decemberi törökországi DROI-látogatás részeként az EP küldöttsége felkereste a szíriai határon létesített KILIS menekülttábort. A látogatás időszerű volt, mivel a határ mindkét oldalán gyorsan változik a menekültügyi helyzet, és az EU erőfeszítéseket tesz a humanitárius segély fokozására. A küldöttségben részt vevő két parlamenti képviselő megbeszélést tartott a szíriai menekültek helyzetéről a KILIS tábor lakóival és a táborok mellett lakó szíriai polgárok képviselőivel. Ez, és a török hivatalos személyekkel folytatott megbeszélések egyedülálló betekintést biztosítottak a küldöttség számára a menekültügyi helyzetbe és a Törökországra és a nemzetközi közösségre váró kihívásokba.

DROI küldöttség Bahreinbe

Az Emberi Jogi Albizottság a Bahreinnel kapcsolatban 2011-ben elfogadott több parlamenti állásfoglalást követően is szorosan figyelemmel követte az emberi jogok helyzetét az országban. Az Albizottság 2012 áprilisában meghallgatta az akkor egy bahreini börtönben kritikus állapotban fogvatartott Abdulhádi al-Havadzsa lányának tanúvallomását. 2012 decemberében négy európai parlamenti képviselőből álló DROI küldöttség tett látogatást Bahreinben. A küldöttség a bahreini társadalom számos különböző szegmensének képviselőjében több füllel is találkozott: kormányzati tisztviselőkkel, civil társadalmi szervezetekkel, és az emberi jogaik megsértését elszenvedő áldozatokkal, így betekintést nyerhetett az ország emberi jogi helyzetébe és nyomon követhette az arab tavasz kezdete óta az országban végbement fejleményeket.

A képviselők a dzsai börtönben találkozhattak Abdulhádi al-Havadzsával, Nabíl Radzsabbal és Ibrahim Shariffal; a nemzetközi emberi jogi szervezetek mindhármukat a meggyőződésük miatt bebörtönzött személyekként tartják számon. A dzsai börtönben tett látogatásnak köszönhetően a képviselők személyes benyomást szerezhettek ezeknek az embereknek az állapotáról, akik közül kettőt a korábbi parlamenti állásfoglalások külön is megemlítenek. A bahreini tisztviselőkkel, többek között az igazságügyi miniszterrel és a parlamenti képviselőkkel való találkozásai során a küldöttség az emberi jogi helyzettel kapcsolatos több aggályának is hangot adott. Az EP képviselői továbbá megragadták az alkalmat, hogy megvitassák és támogatásukról biztosítsák mind a Bahreinnel foglalkozó független tényfeltáró bizottság ajánlásainak, mind pedig az ENSZ időszakos egyetemes felülvizsgálata során megfogalmazott ajánlásoknak a végrehajtását.

A vállalatok társadalmi felelősségvállalása

Az EP 2012-ben rendkívül komolyan foglalkozott a vállalati társadalmi felelősségvállalás (CSR) kérdésével. Az Emberi Jogi Albizottság véleményt fogalmazott meg a CSR külpolitikai szempontjaival kapcsolatban. Ez a vélemény ahhoz a két, parlamenti bizottsági saját kezdeményezésű jelentéshez fűződik, amelyek elfogadására a vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó megújult uniós stratégiáról szóló bizottsági közleményre válaszul került sor. (Az elfogadásra a Parlament 2013. februári plenáris ülésén került sor.) Az állásfoglalások megszövegezése előtt a CSR külső vonatkozásainak megvitatása érdekében számos szakértő meghallgatására került sor a Fejlesztési Bizottságban, a Nemzetközi Kereskedelmi Bizottságban, valamint az Emberi Jogi Albizottságban. E meghallgatások eredményét beépítették az állásfoglalásokba.

Az ajánlások értelmében a CSR elveinek érvényesülését nagyobb mértékben, integráltabban, és átláthatóbban kell nyomon követni az uniós kereskedelempolitikában, egyértelmű referenciaértékeket kell megállapítani a javulás mérésére, továbbá ki kell alakítani az EU és a kétoldalú kereskedelmi megállapodásokat aláíró harmadik országok közötti, határokon átnyúló jogi együttműködés rendszerét, hogy a CSR tiszteletben tartásának elmulasztása esetén az áldozatok ténylegesen gyakorolhassák az igazszolgáltatáshoz való jogukat abban az országban, ahol a jogsértés történt. A parlamenti bizottságok ezen túlmenően kijelentették, hogy támogatják azoknak a nemzetközi igazságszolgáltatási folyamatoknak a létrehozását, amelyek révén szükség esetén büntetés szabható ki azokra vállalatokra, amelyek megsértik a jogokat. A parlamenti bizottságok megbízták a Bizottságot, hogy a harmadik országokkal való tárgyalások során a fogadó országokban kormányzati szinten hívja fel a figyelmet a CSR jogok hatékony érvényesítésének fontosságára és mozdítsa elő az ezzel kapcsolatos kapacitásépítést, továbbá nyújtson uniós segítséget a harmadik országok kormányai számára a társadalmi és környezeti szabályozás és a hatékony felügyeleti rendszerek megvalósításához.

Határozottan a megkülönböztetés ellen

A Parlament állásfoglalásaiban határozottan elutasította a megkülönböztetés minden formáját. Az emberi jogok és a demokrácia globális helyzetéről szóló 2010. és 2011. évi (2012 áprilisában, illetve 2012 decemberében elfogadott) jelentéseiben erőteljesen rámutatott arra, hogy az EU és a harmadik országok között az emberi jogokról folytatott politikai párbeszédbe a valláson vagy meggyőződésen, nemen, faji vagy etnikai származáson, életkoron, fogyatékosságon, szexuális irányultságon vagy nemi hovatartozáson alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának teljesebb és átfogóbb fogalmát kell beépíteni.

A Parlament több, sürgős jelleggel hozott állásfoglalásában is hangot adott az etnikai származáson vagy valláson alapuló hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos aggodalmainak. A rohingja muzulmánok burmai/mianmari üldöztetése, a kisebbségekhez tartozó személyek Irán általi hátrányos megkülönböztetése, vagy a lányok Pakisztán általi hátrányos megkülönböztetése mind olyan kérdések voltak, amelyek szerepeltek a Parlament 2012-ben elfogadott állásfoglalásaiban. A decemberben elfogadott éves jelentés hangsúlyozta, hogy a kasztrendszeren alapuló megkülönböztetéssel szembeni küzdelem során még proaktívabb és hatékonyabb fellépésekre van szükség. A Parlament erről a témáról decemberben sürgős jelleggel hozott állásfoglalást fogadott el.

Éves jelentésében a Parlament elítéli a valláson vagy meggyőződésen alapuló intolerancia, megkülönböztetés vagy erőszak minden formáját, függetlenül attól, hogy hol és kivel szemben követik el, akár vallásos emberek, akár hitüket elhagyók és nem hívők ellen irányul. A jelentésben a Parlament mély aggodalmát fejezi ki a különböző országokban vallási kisebbségek ellen elkövetett efféle cselekmények egyre gyarapodó száma miatt. A Parlament sürgeti az EU emberi jogokért felelős különleges képviselőjét, a Bizottságot és az EKSZ-t, hogy az emberi jogokkal kapcsolatban harmadik országokkal folytatott uniós párbeszéd során foglalkozzanak a – például a médiában megjelenő – megkülönböztető és felbujtó tartalmakkal, valamint a szabad vallásgyakorlás akadályaiival.

Az említett éves jelentésekben a Parlament kifejti továbbá a leszbikus, meleg, biszexuális, transznemű és interszexuális személyek jogaival kapcsolatos álláspontját is. Egy 2012. júliusban, sürgősségi jelleggel hozott parlamenti állásfoglalás szintén foglalkozott a leszbikusok elleni erőszakkal és az Afrikában élő leszbikusok, meleg, biszexuálisok és transzneműek jogaival. Decemberben a Parlament az éves jelentésében egyrészt felkérte az EU főképviseletét és különleges emberi jogi képviselőjét, hogy módszeresen adjanak hangot az ezzel kapcsolatos aggályoknak, másrészt pedig támogatta, hogy készüljenek kötelező erejű uniós iránymutatások e területen.

A gondolatszabadságért járó Szaharov-díj

A gondolatszabadságért járó Szaharov-díjjal azokat a kivételes embereket tüntetik ki, akik az emberi jogok és a véleménynyilvánítás szabadsága védelmében az intolerancia, a fanatizmus és az elnyomás ellen küzdenek. A díjat az orosz fizikus és politikai másként gondolkodó Andrej Szaharov emléke előtti tisztelgésül nevezték el Szaharov-díjnak, amelyet az Európai Parlament 1988 óta évente ítél oda olyan személyeknek vagy szervezeteknek, akik vagy amelyek nagy mértékben hozzájárultak az emberi jogok vagy a demokrácia védelme érdekében folytatott küzdelemhez. 2013-ban az Európai Parlament a Szaharov-díj 25. évfordulóját fogja ünnepelni.

Az Európai Parlament 2012-ben két iráni aktivistának ítélte oda a gondolatszabadságért járó Szaharov-díjat: Naszrin Szotudeh ügyvédnek és Dzsafer Panahi filmrendezőnek. Az emberi jogi kérdésekre szakosodott kiváló iráni ügyvéd, Naszrin Szotudeh több alkalommal látta el ellenzéki aktivisták, nők, a meggyőződésük miatt bebörtönzöttek és fiatalok védelmét, akiket halálbüntetés fenyegetett. 2010 szeptemberében propagandaterjesztés és államellenes szervezkedés vádjával börtönbe zárták, és jelenleg hatéves büntetését tölti a teheráni Evin börtönben. Az egészségét veszélyeztető 49 napos éhségsztrájkjal csak akkor hagyott fel, amikor az iráni hatóságok engedélyezték 12 éves lánya számára az ország elhagyását.

A nemzetközileg elismert filmrendező Dzsafer Panahi munkáiban gyakran mutatta be az iráni nők, gyerekek és szegények helyzetét és nehéz sorsát. 2010-ben letartóztatták, ezt követően pedig hatéves börtönbüntetésre ítélték (a büntetése letöltését még nem kezdte meg, de erre bármikor sor kerülhet), valamint 20 évre eltiltották szakmája gyakorlásától, továbbá nem hagyhatja el az országot és nem nyilatkozhat a sajtónak. Ennek ellenére 2011-ben sikerrel kicsempészte az országból a „This is Not a Film” (Ez nem film) című alkotását.

Mivel Dzsfar Panahi és Naszrin Szotudeh nem hagyhatták el Iránt, a 2012. december 12-én Strasbourgban tartott díjátadó ünnepségen Sirin Ebadi, a 2003-as Nobel-békedíj kitüntetettje, Karim Lahidzsi, az iráni jogtudományi egyesület alapítója, Dzsfar Panahi lánya Szolmaz Panahi, Costa-Gavras francia filmrendező, a Cinémathèque Française elnöke és Serge Toubiana, a Cinémathèque Française főigazgatója jelent meg képviselőjükben.

„Mi itt az Európai Parlamentben teljes határozottsággal kiállunk amellett, hogy a két kitüntetett szabadságért és igazságért kiált Iránban, és az alapvető jogok és szabadságok tiszteletben tartását követeli. Tisztelgünk e két ember előtt, akik kiállnak egy jobb Iránért” – hangsúlyozta Martin Schulz elnök a Szaharov-díj átadási ünnepségén, majd beszédét azzal zárta le, hogy felszólította az iráni hatóságokat, hogy azonnal engedjék szabadon a bebörtönzött Naszrin Szotudehet.

2012-ben a jelöltek rövidlistáján a bebörtönzött fehérorosz emberi jogi aktivista Alesz Bjajacki és a Pussy Riot nevű orosz punkegyüttes szerepelt. 2012-ben jelölték még az alábbiakat: Joseph Francis, az istenkáromlást tiltó pakisztáni törvény áldozatainak segítséget nyújtó „Center for Legal Aid, Assistance and Settlement” alapítója és elnöke; valamint Victoire Ingabire Umuhoya, Déogratias Mushayidi és Bernard Ntaganda bebörtönzött ruandai ellenzéki politikusok.

A Szaharov-díj európai parlamenti kezdeményezésére létrejött hálózatának az a célja, hogy a korábbi kitüntetettekkel minden fél számára előnyös és szoros kapcsolat maradjon fenn. 2012 októberében Martin Schulz elnök „Hangok a demokráciáért: Születőben lévő polgárjogok” címmel rendezte meg a Szaharov-díj hálózatának éves vitafórumát, amelyen a díjjal 2011-ben kitüntetett Aszmá Mahfuz (Egyiptom), Ahmed el-Szenusszi (Líbia) és Ali Ferzat (Szíria) vett részt. Ali Ferzat ekkor járt először az Európai Parlamentben, mivel a 2011-es Szaharov-díj átadásakor még nem épült fel a rezsimet támogatók által Damaszkuszban ellene elkövetett súlyos fizikai bántalmazásból. Jelenlétét az európai parlamenti képviselők, az EU emberi jogi különleges képviselője és a civil társadalom is melegen üdvözlöttek.

Az emberi jogok kérdése a parlamentközi tevékenységekben

Az Európai Parlament a parlamentközi együttműködésen és a közös parlamenti közgyűléseken keresztül a világ parlamentjeivel is együttműködik. A harmadik országokkal fenntartott kapcsolatokért felelős parlamentközi küldöttségek a 2011-ben elfogadott iránymutatásokat követve különféle emberi jogi tevékenységeket folytatnak. Az emberi jogokkal kapcsolatos kérdések gyakran szerves részét képezik a harmadik országokba küldött missziók tevékenységének: a programok keretében rendszerint találkoznak a helyi emberi jogi bizottságok képviselőivel, valamint az emberi jogokkal foglalkozó nem kormányzati és civil társadalmi szervezetekkel. Ezenkívül az emberi jogi kérdések a Brüsszelben és Strasbourgban tartott hivatalos találkozók napirendjén is szerepelnek.

A parlamentközi találkozók lehetőséget biztosítanak a parlamenti állásfoglalások és jelentések nyomán követésére is. Ez történt például a 2012 júniusában Azerbajdzsánnal találkozó Parlamenti Együttműködési Bizottság vitája esetében, amelyre egy májusban sürgősséggel elfogadott állásfoglalást követően került sor. A másik példa pedig az, hogy a Parlament halálbüntetéssel kapcsolatos határozott állásfoglalása hogyan tükröződött a megfelelő európai parlamenti küldöttségek és magas szintű szingapúri és japán tárgyalópartnereik közötti találkozókra. A fentiekhez hasonló módon a Parlamentnek az emberijog-védők támogatásával kapcsolatos jelentései visszhangra leltek az EU–Mexikó Parlamenti Vegyes Bizottság tevékenységében is, amely támogatását fejezte ki azoknak a jogalkotási kezdeményezéseknek a vonatkozásában, amelyek 2012-ben az emberijog-védők és újságírók védelmét garantáló törvények megszületéséhez vezettek.

A 2012 júliusában Pakisztánba tett parlamentközi látogatás azt a kérdést vitatta meg az ország parlamenti képviselőivel és kormányával, hogy Pakisztán jogosult-e részt venni a továbbfejlesztett általános kereskedelmi preferenciarendszerben (GSP+), és ennek során különös hangsúlyt kapott az emberi jogok tiszteletben tartásával kapcsolatban meghatározott feltétel. Az Európai Parlament küldöttsége hangsúlyozta, hogy az emberi jogokkal kapcsolatos jogi eszközöket (ENSZ-egyezményeket, beleértve a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányát és a Kínzás Elleni Egyezményt is) ténylegesen alkalmazni kell ahhoz, hogy a GSP+-ban való részvétel reális lehetőségként merülhessen fel.

A Parlament parlamentközi küldöttségei megkülönböztetett figyelmet fordítanak a Szaharov-díj kitüntetettjeire is. A 2012-es év talán legkiemelkedőbb idevágó eseménye az volt, hogy az Európai Parlament Délkelet-Ázsiáért és az ASEAN-ért felelős küldöttsége a 2012 februárjában Mianmarba (Burmába) tett látogatása során találkozhatott a Szaharov-díjjal kitüntetett ellenzéki vezető Ang Szán Szu Csíval.

A közös parlamenti közgyűléseken az európai parlamenti és harmadik országbeli képviselők vitatják meg a közös kihívásokat, így az emberi jogokhoz és a demokráciához kapcsolódó kérdéseket. Ezek közül régóta működik az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés, az Unió a Mediterrán Térségért Parlamenti Közgyűlés, az Euro–Latin-amerikai Parlamenti Közgyűlés és az Euronest Parlamenti Közgyűlés.

2012 áprilisában az Euronest Parlamenti Közgyűlés két vonatkozó állásfoglalást fogadott el a demokrácia jövőjével kapcsolatos kihívásokról és Julija Timosenko helyzetéről. Az Euronest Parlamenti Közgyűlésnek a politikai és emberi jogi kérdésekkel, valamint a demokráciával foglalkozó bizottsága az állásfoglalások témájával kapcsolatos széles körű vitákat rendezett, beleértve a demokratizálódási folyamatokat, a választásokat, a média szabadságát és a civil társadalom szerepét is.

Az AKCS–EU Közös Parlamenti Közgyűlés 2012-ben különböző témákban több, az emberi jogi vonatkozások kiemelését célzó állásfoglalást is elfogadott, egyes esetekben pedig az AKCS-országokban elkövetett jogsértésekre helyezte a hangsúlyt. A Közgyűlés az emberi jogok Líbiában, Szomáliában, Maliban és a Kongói Demokratikus Köztársaság keleti részén történő megsértésével kapcsolatban emelt szót. A Közgyűlés elemezte továbbá az AKCS-országokban folytatott bányászati tevékenység társadalmi és környezeti hatásait, különös tekintettel a munkások és a bányarégiókban élők emberi jogaira, és arra az álláspontra helyezkedett, hogy a megfelelő élelmiszerekhez való hozzájutás egyetemes emberi jog. A Közgyűlés elnökségében Isaac David és más Eritreában bebörtönzött politikai foglyok helyzete, valamint a jeles etióp újságíró, Eskinder Nega ügye is felvetődött.

A fenti tevékenységek együttesen arról tanúskodnak, hogy a Parlament elkötelezetten és konstruktívan hozzá kíván járulni ahhoz, hogy az emberi jogi kérdések az EU-nak az Európai Unió alapszerződéseiben meghatározottak szerinti külkapcsolataiban is határozott hangsúlyt kapjanak. Az egyes uniós intézmények közös feladata pedig az lesz, hogy az újonnan kialakított intézményi megállapodásokat és szakpolitikai eszközöket igénybe vegyék az ezen a területen végrehajtott uniós politika hatékonyságának növelése érdekében.

Parlamenti jelentések az emberi jogokról és a demokráciáról

- A nők helyzete Észak-Afrikában, 2012. március 12.
- Az emberi jogok helyzete a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája, ideértve annak az Unió emberi jogokkal kapcsolatos stratégiai politikájára gyakorolt hatásait is, 2012. április 18.
- A foglyok CIA általi állítólagos szállításáról és illegális fogva tartásáról az európai országokban, 2012. szeptember 11.
- Az uniós külpolitika digitális szabadságra vonatkozó stratégiája, 2012. december 11.
- Az EU emberi jogi stratégiája. Az Európai Parlament állásfoglalása az EU emberi jogi stratégiájának felülvizsgálatáról, 2012. december 13.
- 2011. évi éves jelentés az emberi jogok és a demokrácia helyzetéről a világban és az Európai Unió ezzel kapcsolatos politikája, 2012. december 13.

Az emberi jogok, a demokrácia és a jogállamiság megsértésének eseteiről szóló, sürgős jellegű állásfoglalások

- Halálbüntetés Fehéroroszországban, különös tekintettel Dzmitrij Kanavalau és Uladziszlau Kavaljeu ügyére, 2012. február
- Egyiptom: legújabb fejlemények, 2012. február
- Halálbüntetés Japánban, 2012. február
- Emberkereskedelem a Sínai-félszigeten, különösen Solomon W. ügye, 2012. március
- Palesztina: az izraeli erők rajtaütései palesztin tévéállomásokon, 2012. március
- Az emberi jogok megsértése Bahreinben, 2012. március
- [Venezuela lehetséges kilépése az Emberi Jogok Amerikaközi Bizottságából, 2012. május](#)
- Az azerbajdzsáni emberi jogi helyzet, 2012. május
- Az észak-koreai menekültek helyzete, 2012. május
- A Száhil-övben kialakult emberi jogi és biztonsági helyzet, 2012. június
- A büntetlenség esetei a Fülöp-szigeteken, 2012. június
- Az Iránban élő etnikai kisebbségek helyzete, 2012. június
- A leszbikusokkal szembeni erőszak és a leszbikusok, homoszexuálisok, biszexuálisok és transzneműek jogai Afrikában, 2012. július
- A véleménynyilvánítás szabadsága Fehéroroszországban, különös tekintettel Andrzej Poczubut ügyére, 2012. július
- A kényszerabortusszal kapcsolatban kipattant botrány Kínában, 2012. július
- Dél-Afrika: Sztrájkoló bányászok lemeszárlása, 2012. szeptember
- A rohingja muzulmánok burmai/mianmari üldözése, 2012. szeptember
- Azerbajdzsán: Ramil Safarov ügye, 2012. szeptember
- Az emberi jogok helyzete az Egyesült Arab Emírségekben, 2012. október
- A lányok hátrányos megkülönböztetése Pakisztánban, különösen Malála Júszafzaj esete, 2012. október
- A kambodzsai helyzet, 2012. október
- Az emberi jogok helyzete Iránban, különös tekintettel a tömeges kivégzésekre és Sattar Beheshti blogger közelmúltban bekövetkezett halálára, 2012. november
- A Burmában/Mianmarban kialakult helyzet, különös tekintettel az Arakan államban folytatódó erőszakra, 2012. november
- A migránsok helyzete Líbiában, 2012. november
- A Kongói Demokratikus Köztársaságban kialakult helyzet, 2012. december
- Kasztokon alapuló megkülönböztetés Indiában, 2012. december

Egyéb állásfoglalások az emberi jogokról és a demokráciáról

- Az Európai Parlament álláspontja az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának 19. ülészakára, 2012. február 16.
- Ajánlás a Tanácshoz az Európai Demokrácia Alapítvány esetleges létrehozásának módozatairól, 2012. március 29.
- Az Európai Parlament ajánlása a Tanácshoz az EU emberi jogokkal foglalkozó különleges képviselőjéről, 2012. június 13.
- A szíriai helyzet, 2012. február 16.
- Az ukrajnai helyzet, Julija Timosenko ügye, 2012. május 24.
- A nők helyzete háború idején, 2012. április 18.
- A burmai/mianmari helyzet, 2012. április 20.
- Női nemi szervek megcsonkítása, 2012. június 14.
- A választások nyomon követése a Kongói Demokratikus Köztársaságban, 2012. június 18.
- Az igazságszolgáltatás felhasználása politikai célokra Oroszországban, 2012. szeptember 13.
- A szíriai helyzet, 2012. szeptember 13
- Választások Belaruszban, 2012. október 26.
- Választások Grúziában, 2012. október 26.
- Az ukrajnai helyzet, 2012. december 13.

Az Emberi Jogi Albizottság küldöttségei

- Genf – Az ENSZ Emberi Jogi Tanácsának ülése, 2012. március 5–7.
- Jemen, május 1–4.
- New York – ENSZ Közgyűlés (a Külügyi Bizottsággal közösen), október 28–31.
- Bahrein, december 18–21.
- Törökország (és a szíriai határ), december 19–21.

Meghallgatások az Emberi Jogi Albizottságban

- Amerikaközi Emberi Jogi Mechanizmus
- Emberi jogok Oroszországban (főbb témák: megkülönböztetés, egyesülési szabadság, jogállamiság)
- Titkos kiadatási és fogvatartási gyakorlatok. Hogyan védhetők meg az emberi jogok a terrorizmus elleni küzdelem során?
- Igazságszolgáltatás az arab tavasz országaiban. Elszámoltathatóság az emberi jogok megsértése esetén, átmeneti igazságszolgáltatás, igazságügyi reform
- Az emberi jogok Kínában
- A pénzügyi és gazdasági válság hatása az emberi jogokra
- Emberi jogok és éghajlatváltozás
- Az üzleti vállalkozások és az emberi jogok: a társadalmi érdekek előmozdítása, elszámoltatható, átlátható és felelősségteljes üzleti magatartás
- Az emberi jogok Iránban
- Emberi jogi helyzet Maliban

ANNEX I - HIGH-LEVEL MEETING ON THE RULE OF LAW AT THE NATIONAL AND INTERNATIONAL LEVELS – EU PLEDGES

The rule of law belongs to the fundamental principles on which the European Union is founded. The European Union strives to strengthen the rule of law in its Member States and promote of the rule of law in the third countries. Therefore, the European Union and its Member States (Austria, Belgium, Bulgaria, Cyprus, the Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Germany, Greece, Hungary, Ireland, Italy, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Malta, the Netherlands, Poland, Portugal, Romania, Slovakia, Slovenia, Spain, Sweden, United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland) hereby pledge:

A. Strengthening the rule of law at the international level

1. The EU Member States reiterate their pledges made at the 31st Conference of the Red Cross and Red Crescent (Geneva, 28 November – 1 December 2011) to consider ratification of the 2006 Convention for the Protection of All Persons from Enforced Disappearance and the principal international humanitarian law instruments and other relevant legal instruments which have an impact on international humanitarian law to which they are not yet all party, namely:
 - Additional Protocol III to the Geneva Conventions;
 - The Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict and its First and Second Protocols;
 - The Optional Protocol to the UN Convention on the Rights of the Child on the involvement of children in armed conflict;
 - The Ottawa Convention on the Prohibition of the Use, Stockpiling, Production and Transfer of Anti-Personnel Mines;
 - Protocol II, as amended on 3 May 1996, and Protocol V to the 1980 Convention on Prohibitions or Restrictions on the Use of Certain Conventional Weapons which May Be Deemed to Be Excessively Injurious or to Have Indiscriminate Effects;
 - The Convention on the prohibition of military use of environmental modification techniques.

2. The EU Member States which have not yet done so will consider ratifying or acceding to the Optional Protocol to the Convention against Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment.

3. The EU Member States which have not yet done so will consider accepting the right of individual complaint under the UN Convention against Torture, the Convention on the Elimination of All Forms of Discrimination against Women, the Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination, the International Covenant on Civil and Political Rights and the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities.

4. The EU Member States which have not yet done so pledge to address the issue of statelessness by ratifying the 1954 UN Convention relating to the Status of Stateless Persons and by considering the ratification of the 1961 UN Convention on the Reduction of Statelessness.

B. Strengthening the rule of law at the national level

1. Improving delivery of justice

5. The EU will conduct a worldwide campaign on justice, focusing on the right to a fair trial, with a view to achieving results by 2014.

6. As demonstrated in the EU Strategic Framework and Action Plan of 25 June 2012 covering the period until 31 December 2014, the EU and its Member States seek to be exemplary in ensuring respect for human rights within their respective competency areas, as well as seeking to promote human rights and the Rule of Law worldwide. With a view to ensuring full coherence and consistency between the EU's internal and external human rights policies, the EU and its Member States are committed to raising recommendations of the Human Rights Council's Universal Periodic Review which have been accepted, as well as observations and comments of treaty monitoring bodies and UN Special Procedures, in their relations with all third countries; the EU Member States are equally determined to implement or consider seriously such recommendations, observations and comments within their own borders.

7. By 2014, the EU will develop specific actions to improve access to justice, to strengthen judicial cooperation, to ensure the free circulation of judicial decisions within the EU and to enhance legal certainty. The EU will fast-track growth enhancing measures which aim at removing barriers to cross border trade, cutting unnecessary administrative burden and bringing business the legal certainty they need.

2. Supporting peace and security in conflict and post-conflict situations

8. The EU will develop a policy on transitional justice, so as to help societies to deal with abuses of the past and to fight impunity, covering issues such as truth and reconciliation commissions, reparations and the criminal justice system, ensuring that such policy allows for tailored approaches to specific circumstances, by 2014.

9. The EU will enhance its support to the UN engagement in conflict and post-conflict situations in the rule of law area, in particular it will:
- define a list of civilian capacities, including rule of law capacities, the EU Member States can potentially put at UN disposal for peacekeeping operations by the end of 2012;
 - provide political support for operation of a "One UN approach" to rule of law assistance at the country level;
 - create a policy framework on EU providing a component to a UN peacekeeping operation and establish modalities for coordination between the EU and UN during planning and conduct of EU civilian missions deployed in support of UN operations by 2013;
 - strengthen the EU-UN coordination on assistance to the African Union and other regional organizations in respect of peacekeeping operations by 2013;
 - establish technical arrangements on cooperation in training and in the area of Lessons Learned, including rule of law missions, by 2013;
 - develop a General Framework between the EU and the UN on operational aspects of cooperation in peacekeeping/crisis management by 2014.

3. Fostering an enabling environment for sustainable human development

3.1 Fighting corruption

10. Starting in 2013, the European Commission will publish every two years the EU Anti-Corruption Report, accompanied by country analyses for each Member State including tailor-made recommendations. It will also facilitate the exchange of best practices, identify trends and stimulate peer learning among Member States. The report will make use of all available sources, including the existing monitoring mechanisms (GRECO in the Council of Europe, OECD, UNCAC) independent experts and researchers, stakeholders and civil society. At the same time, it will ensure that the existing gaps of the international and European monitoring tools are being addressed and will allow the EU meet its legal obligation of self-assessment as a party to the UN Convention against Corruption.

3.2 Birth registration and civic records

11. The EU will develop a framework for raising issues of statelessness with third countries by 2014.

C. Strengthening the nexus between the national and international levels

The International Criminal Court

12. The European Union and its Member States refer to the pledges concerning the International Criminal Court made at the Review conference of the Rome Statute of the International Criminal Court (Kampala, 31 May – 11 June 2010) and at the 31 st International Conference of the Red Cross and Red Crescent (Geneva, 28 November – 1 December 2011) and they pledge to promote the greatest possible participation in and implementation of the Rome Statute of the International Criminal Court, the development and maintenance of an effective court and the realization of the principle of complementarity. To these ends, the EU and its Member States will particularly emphasize the ratification and acceptance of the Statute in negotiations and political dialogues with third countries, regional organisations and other regional groups, include provisions concerning the ICC and the international justice into EU agreements with third countries, promote dissemination of the values expressed in the Statute and cooperation with other states, international organizations and representatives of civil society. The EU and its Member States will facilitate technical assistance to interested states by supporting legislative work for the accession to the Statute, supporting their participation in the ICC and their access to the instruments of the ICC.

2. Addressing transnational threats

2.1 Counter-terrorism

13. The EU pursues a civilian approach addressing counter-terrorism globally on the basis of criminal justice and the rule of law while protecting human rights. The EU promotes confidence building through regular counter-terrorism and security political dialogues and assists countries in need in their efforts via capacity building measures.

In the field of prevention and fight against terrorism, the EU will continue to support an overall rule of law approach, the development of effective institutional and legal frameworks, national and regional counter-terrorism strategies and to strengthen the capacities of law enforcement and judicial institutions in partner countries in the Sahel, Horn of Africa and South Asia, including Pakistan. Furthermore, the EU will continue its effort in promoting the UN conventions and resolutions related to terrorism, in particular the UN Global Counter-Terrorism Strategy, and will engage actively in multilateral initiatives, such as the Global Counter-Terrorism Forum.

The EU pledges to increase its support for counter-terrorism capacity building measures, and by 2014, to support the enhancement of partner countries' capacity to:

- promote the criminal justice systems based on the full respect for rule of law and human rights;
- ratify and implement all the UN conventions on terrorism;
- support resolutions related to terrorism, especially the UN Global Counter-Terrorism Strategy with all the overall approach it embodies;
- exchange information, also at regional and international levels;
- anticipate a terrorist act;
- formulate appropriate response measures;
- conduct policies on countering violent extremism;
- conduct investigation and prosecution of terrorist cases based on the full respect for rule of law and human rights, while enhancing inter-agency and regional collaboration.

14. The EU also pledges to implement measures on countering violent extremism, as well as on countering terrorist finance and illicit financial flows by promoting anti-money laundering framework, especially FATF recommendations, by 2014.

15. By 2014, the EU will develop operational guidance to ensure the consideration of human rights, and where applicable international humanitarian law, in the planning and implementation of counter-terrorism assistance projects with third countries, in particular as regards the respect of due process requirements (presumption of innocence, fair trial, rights of the defence).

2.2 Organised crime

16. The EU pledges to fight against the manufacture of drugs and its trafficking by assisting partner countries in their efforts against this scourge.

By 2015, the EU pledges to support partner countries mainly by providing training and capacity building to allow local law enforcement, judicial and prosecuting authorities to:

- ratify and implement international conventions, in particular the UN conventions on drugs, the UN Convention against Transnational Organised Crime and its protocols;
- adopt an intelligence-led approach to countering drug trafficking and other forms of trafficking (human beings, small arms, etc.);
- carry out complex investigations at regional and trans-regional levels;
- improve the collection and analysis of data related to drug trafficking;
- improve information sharing and exchange also through the establishment of adequate databases and communication networks;
- develop inter-agency cooperation;
- strengthen existing capacities and procedures in asset laundering investigation and confiscation;
- increase regional and international cooperation.

17. With particular reference to small arms, the EU pledges to continue countering illicit transnational trafficking in firearms by strengthening the international normative framework. To this end, it will promote the ratification and implementation of the Protocol against the Illicit Manufacturing of and Trafficking in Firearms, their Parts and Components and Ammunition, supplementing the United Nations Convention against Transnational Organized Crime, in third countries.

18. By 2014, the EU pledges to support the creation of an international database as a tool to register, trace and track stolen and lost firearms and to identify related trafficking routes. This will allow countries to have access to, insert, update and query a centralized international database for lost and stolen firearms.

2.3 Maritime piracy

19. The EU pledges to support efforts to counter piracy and armed robbery at sea by paying particular attention to two of the most concerned regions in the world, namely the Horn of Africa and the Gulf of Guinea.

By 2015 (and beyond), the EU pledges to support partner countries by providing training and capacity building to allow local law enforcement, judicial and prosecuting authorities to:

- better respond to piracy and armed robbery attacks;
- improve information sharing and exchange at the regional level with a view to ultimately enhancing regional maritime domain awareness;
- conduct effective investigation and prosecution of piracy cases and related financial crime, with a special focus on the high level suspects;
- set-up and train a land-based coastal police force (in Somalia).

2.4 Trafficking in human beings

20. EU Member States will establish national referral mechanisms to better identify, refer, protect and assist victims of trafficking by the end of 2012. By 2015 the European Commission will develop a model for an EU Transnational Referral Mechanism which links national referral mechanisms to better identify, refer, protect and assist victims.

21. The EU will fund in 2012 a pilot project to strengthen regional cooperation on trafficking in human beings along routes from the East to the EU. In addition, under the Heroin Route programme, the EU will improve the collection and sharing of harmonized data on the actual numbers of people trafficked and improve the Criminal Justice Response on the trafficking in human beings cases.

3. Empowering women and children

22. By 2015, 80% of the EU Delegations will introduce specific measures on the role of external assistance and development co-operation in their local strategies for the implementation of the EU Guidelines on Violence against Women and Girls and Combating All Forms of Discrimination against them. The EU thematic programmes and instruments will support non-state actors to implement the EU Guidelines on Violence against Women and Girls and Combating All Forms of Discrimination against them.

4. Accession and association process

23. The EU will intensify its rule of law dialogue with countries of the Western Balkans, with the aim to strengthen preparations at earlier stages of the accession process. For Bosnia and Herzegovina a structured dialogue on justice was launched in 2011, a structured dialogue on the rule of law with Kosovo was launched on 30 May 2012. The EU will continue to support the rule of law projects in countries of the Western Balkans.

5. European Neighbourhood Policy

24. The rule of law is one of the key priorities of the European Neighbourhood Policy.

- As regards the Eastern neighbourhood of the EU, the Roadmap to the 2013 Eastern Partnership Summit includes several measures in the area of the rule of law, notably improved functioning of the judiciary, cooperation among law enforcement agencies, fight against corruption and fight against cybercrime.

- In the South Mediterranean, the EU is stepping up its technical and financial support for the rule of law, overseen by an efficient, impartial and independent judiciary, with guarantees for equal access to justice and respect for due process and fair trial standards, as well as reform of the security sector for sustainable democratisation.

- The EU pledges to share with its neighbours the lessons learned and the best practices of its Member States which initiated processes of democratic transition and of building of the rule of law before they joined the EU.

6. Central Asia

25. The EU will further intensify the Rule of Law Initiative for Central Asia, notably it will promote independent judiciaries, increased institutional capacities and modernising professional qualifications including through contributing to the implementation of the Council of Europe Neighbourhood Policy for Central Asia in these areas as well as modernisation of penal systems, with a special focus on the eradication of torture. The EU is ready to support the accession of Central Asian countries to the Group of States against Corruption (GRECO) of the Council of Europe and assist Central Asian efforts to accede to and to implement international anti-corruption and human rights conventions. The EU is also ready to strengthen counter-terrorism co-operation, including for follow-up to the agreed Joint Plan of Action for the implementation of the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy in Central Asia.

ANNEX II – TABLE OF ABBREVIATIONS

AAP	Annual Action Programme
ACP	African, Caribbean and Pacific Group of States
AFCO	Committee on Constitutional Affairs
AFET	Committee on Foreign Affairs
ASEAN	Association of Southeast Asian Nations
ASEM	Asia Europe Meeting
AU	African Union
BICI	Bahraini Independent Commission of Inquiry
BSSC	Budget Support Steering Committee
CAAC	Children in Armed Conflict
CELAC	Latin America and Caribbean
CFSP	Common Foreign and Security Policy
CIA	Central Intelligence Agency
CiO	Chairmanship in Office
CoE	Council of Europe
COHOM	Council working party on human rights
COREPER	Committee of Permanent Representatives
CRPD	Convention on the Rights of Persons with Disabilities
CSDP	Common Security and Defence Policy
CSO	Civil Society Organisation
CSR	Corporate Social Responsibility
CSW	Commission on the Status of Women
CTC	Counter-Terrorism Coordinator
DCI	Development Cooperation Instrument
DEG	Democracy Support and Election Coordination Group
DEVCO	EU Commission Directorate General for Development and Cooperation
DEVE	Committee on Development
DPRK	Democratic People's Republic of Korea
DROI	Subcommittee for Human Rights
DVB	Democratic Voice of Burma
EAT	Electoral Assessment Team

EC	European Commission
ECG	Election Coordination Group
ECOWAS	Economic Community of West African States
EDF	European Development Fund
EEAS	European External Action Service
EED	European Endowment for Democracy
EEM	Electoral Expert Mission
EIB	European Investment Bank
EIDHR	European Instrument for Democracy and Human Rights
EIUC	European Inter-University Centre for Human Rights and Democratisation
EMB	Electoral Management Body
EMPL	European Parliament Committee on Employment and Social Affairs
ENP	European Neighbourhood Policy
ENPI	European Neighbourhood and Partnership Instrument
EOM	Election Observation Mission
EP	European Parliament
ESC	Economic, social and cultural (rights)
ESCR	Economic, social and cultural rights
ESDC	European Security and Defence College
ESG	Environmental, social and governance
EU	European Union
EUMS	European Union Member States
EUNIC	European Union National Institutes for Culture
EURONEST	Euronest Parliamentary Assembly (Eastern Partnership)
EUSR	European Union Special Representative
EUTM	European Union Training Mission
FEMM	Committee on Women's Rights and Gender Equality
FFM	Fact-Finding Mission
FoRB	Freedom of Religion or Belief
FREMP	Council Working Party on Fundamental Rights, Citizens' Rights and Free Movement of Persons within the EU
FSJ	Freedom, security and justice
FTA	Free Trade Agreement

FYROM	former Yugoslav Republic of Macedonia
GAMM	Global Approach to Migration and Mobility
GCTF	Global Counter-Terrorism Forum
GGDC	Good Governance and Development Contracts
GRI	Global Reporting Initiative
GRULAC	Latin American and Caribbean Group
GSP	Generalised Scheme of Preferences
HDIM	Human Dimension Implementation Meeting
HQ	Headquarters
HR	human rights
HR/VP	High representative / Vice-president
HRC	Human Rights Council
HRD	Human rights defender
ICC	International Criminal Court
ICCPR	International Covenant on Civil and Political Rights
ICERD	International Convention on the Elimination of All Forms of Racial Discrimination
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICT	Information and communications technology
IDP	Internally Displaced People
IEOM	International Election Observation Missions
IHL	International humanitarian law
ILO	International Labour Organisation
INTA	Committee on International Trade
JURI	Committee on Legal Affairs
LAS	League of Arab States
LGBT	Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender
LGBTI	Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender and Intersex
LIBE	Committee on Civil Liberties, Justice and Home Affairs
MEP	Member of Parliament
MoU	Memorandum of Understanding
MS	Member States
NDAA	National Defense Authorization Act
NEEDS	Network for Enhanced Electoral and Democratic Support

NGO	Non-governmental organizations
NHRI	National Human Rights Institute
OAS	Organization of American States,
ODIHR	Office for Democratic Institutions and Human Rights
OHCHR	Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights
OIC	Organisation of Islamic Co-operation
OPPD	Office for Promotion of Parliamentary Democracy
OSCE	Organisation for Security and Cooperation in Europe
PA	Parliamentary Assembly
PCA	Partnership and Cooperation Agreement
PIF	Pacific Island Forum
PMSC	Private military and security companies
PSC	Political and Security Committee
REM	Results Measurement Framework
SDH	Brazilian Human Rights Secretariat
SIA	Sustainable Impact Assessments
TEU	Treaty on European Union
TFEU	Treaty on the functioning of the European Union
U.S.	United States of America
UK	United Kingdom
UN CAT	United Nations Committee against torture
UN	United Nations
UNAIDS	Joint United Nations Programme on HIV/AIDS
UNCRPD	United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities
UNDP	United Nations Development Programme
UNFPA	United Nations Population Fund
UNGA	United Nations General Assembly
UNHRC	United Nations Human Rights Council
UNICEF	United Nations Children's Fund
UNSCR	United Nations Security Council Resolution